

UIT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

”My kjedelige grena i ol ass”

Stilistisk variasjon i en gruppechat på Facebook

Thor Magnus Lande

Masteroppgave i nordisk språk ved lektorutdanningen

NOR-3980

Institutt for språk og kultur

Mai 2017

Innhold

FORORD	IV
SAMMENDRAG	V
TABELLER, LISTER OG FIGURER	VI
KAPITTEL 1: INNLEDNING	1
1.1 ET SOSIALT INTERNETT	1
1.2 CMC-FORSKNING I NORGE OG DENNE STUDIENS FORMÅL	3
1.3 PROBLEMSTILLING	5
1.4 FORSKNINGSOBJEKT OG MATERIALE	5
1.5 STRUKTUREN I AVHANDLINGEN	6
KAPITTEL 2: TEORI	9
2.1 TIDLIGERE CMC-FORSKNING	9
2.2 FRA SPRÅKSAMFUNN TIL PRAKSISFELLESKAP – OG FAGLIG PLASSERING.....	10
2.3 TALE, SKRIFT OG CMC.....	12
2.4 STIL OG IDENTITET.....	15
2.5 SPRÅKLIGE NORMER PÅ INTERNETT.....	17
2.6 SYNKRON ELLER ASYNKRON SAMTALESITUASJON?.....	19
KAPITTEL 3: METODE	21
3.1 RELASJONER PÅ OG UTENFOR NETTET	22
3.2 DATAINNSAMLING, VITENSKAPELIGHET OG FORSKERROLLE.....	24
3.3 KATEGORISERING AV EMPIRISK MATERIALE	27
3.3.1 Kategori 1: Liten/stor forbokstav i egennavn.....	29
3.3.2 Kategori 2: Fravær av/bruk av spørsmålstegn i spørresetninger.....	29
3.3.3 Kategori 3: Diskursellipser og ordforkortelser	30
3.3.4 Kategori 4: Imitative og emotive interjeksjoner	31
3.3.5 Kategori 5: Emojier	31
3.3.6 Kategori 6: Ortografisk ekspressivitet.....	31
3.3.7 Kategori 7: Leksikalske innslag fra andre språk.....	32
3.3.8 Dialektbruk og svensk.....	32
3.4 MULIGHETER OG UTFORDRINGER I ARBEIDET MED MATERIALET	33
3.5 FORSKNINGSETIKK	34
3.6 SENTRALE ASPEKTER I DEN VIDERE LESINGEN	36
KAPITTEL 4: ANALYSE.....	41
4.1 VARIASJON OG MØNSTRE I MATERIALET	41
4.1.1 Kategori 1: Liten/stor forbokstav i egennavn.....	42
4.1.2 Kategori 2: Fravær av/bruk av spørsmålstegn i spørresetninger.....	46
4.1.3 Kategori 3: Diskursellipser og ordforkortelser	50
4.1.4 Kategori 4: Imitative og emotive interjeksjoner	62
4.1.5 Kategori 5: Emojier.....	66
4.1.6 Kategori 6: Ortografisk ekspressivitet.....	73
4.1.7 Kategori 7: Leksikalske innslag fra andre språk.....	79
4.1.8 Ivars dialektbruk.....	85
4.1.9 Svensk matrisespråk i norsk kontekst.....	89
4.2 ANDRE ANALYTISKE PERSPEKTIVER.....	92
4.2.1 Metaspråklige kommentarer – eller fraværet av dem.....	92
4.2.2 Talespråksnær skrift.....	94
4.2.3 Normfeltet.....	97
KAPITTEL 5 AVSLUTNING	101
5.1 OPPSUMMERING I LYS AV PROBLEMSTILLINGEN.....	101
5.2 FORSLAG TIL VIDERE FORSKNING	104
LITTERATURLISTE	107
VEDLEGG 1: INFORMASJONSSKRIV TIL INFORMANTENE.....	111
VEDLEGG 2: KVITTERING FRA NSD – OG PROSJEKTVURDERING.....	113

Forord

Jeg ønsker å rette en stor takk til de åtte informantene, som jeg dessverre ikke kan nevne ved navn av hensyn til anonymitet. Uten deres samtykke hadde det ikke vært mulig å gjennomføre prosjektet. Jeg ønsker også å takke korrekturleserne Anne Engebretsen og Eivind Lande. Den største takken går imidlertid til veilederen min Åse Mette Johansen, som fra dag én har vist stor tro på samt stort engasjement for prosjektet. Takk for nyttige og konstruktive samtaler, tilbakemeldinger og tips. Du har bidratt til at dette har blitt en lærerik og interessant prosess.

Tromsø, mai 2017

Thor Magnus Lande

Sammendrag

Denne sosiolingvistiske studien av *computer-mediated communication* (CMC) tar utgangspunkt i 4945 meldinger postet i løpet av et halvt år i en gruppechat på Facebook. Chatten har ni mannlige deltagere i midten av tjuårene, inkludert undertegnede. Studien representerer den brukerorienterte tradisjonen i CMC-forskningen, og forfekter synet om at språkbruk på og utenfor nettet bør studeres i sammenheng. Avhandlingens todelte problemstilling spør hva som kjennetegner samtalestilen i gruppechatten, samt hvordan denne stilen bygger opp under chattens sosiale funksjon. For å svare på problemstillingen er det benyttet en kombinasjon av en kvantitativ og en kvalitativ tilnærming. Min kjennskap til deltagerne er viktig i tolkningen av den sosiale meningen bak de stilistiske ressursene som kartlegges. Stilistiske trekk i materialet omfatter blant annet lattervarianter (*haha*), slangkortformer (*serr, ass*), emoji'er og ekspressiv ortografi (*Jaaaaaaaaaaaa*) med økonomiserende, ekspressive og/eller til dels understrekende intensjoner. Den stilistiske variasjonen i gruppechatten bør forstås i lys av et liberalt normfelt som er forhandlet frem av deltagerne i skjæringspunktet mellom standardspråks- og vennegruppenormer. Samtalestilen i gruppechatten reflekterer i stor grad den muntlige kommunikasjonsstilen mellom deltagerne utenfor nettet. Bruken av stilistiske ressurser bygger opp under en kameratslig sjargong som gjenspeiler gruppe chattens overordnede sosiale funksjon – å være sammen med venner online på en uformell måte.

Tabeller, lister og figurer

TABELL 1	OPPFATNINGER OM TYPISKE TREKK VED TALE OG SKRIFT. S. 13
TABELL 2	ANTALL MELDINGER FORDELT PÅ DELTAGERNE. ABSOLUTTE TALL OG PROSENTANDEL AV ALLE MELDINGER I MATERIALET. S. 36
TABELL 3	MULTIMODALE INNSLAG. PROSENTANDEL AV N OG ABSOLUTTE TALL. S. 38
TABELL 4	LITEN/STOR FORBOKSTAV I EGENNAVN. ABSOLUTTE OG RELATIVE TALL PÅ INDIVID- OG GRUPPENIVÅ. RELATIVE TALL I KURSIV. S. 42
TABELL 5	FRAVÆR AV/ BRUK AV SPØRSMÅLSTEGN I SPØRRESETNINGER. ABSOLUTTE OG RELATIVE TALL PÅ INDIVID- OG GRUPPENIVÅ. RELATIVE TALL I KURSIV. S. 46
TABELL 6	ULIKE TYPER ORDFORKORTELSER. S. 53
TABELL 7	IMITATIVE OG EMOTIVE INTERJEKSJONER. PROSENTANDEL AV N OG ABSOLUTTE TALL. S. 63
TABELL 8	BRUK AV EMOJIER. PROSENTANDEL AV N OG ABSOLUTTE TALL. S. 67
TABELL 9	ORTOGRAFISK EKSPRESSIVITET. PROSENTANDEL AV N OG ABSOLUTTE TALL. S. 73
TABELL 10	LESIKALSKE INNSLAG FRA ANDRE SPRÅK. PROSENTANDEL AV N OG ABSOLUTTE TALL. S. 80
TABELL 11	OPPFATNINGER OM TYPISKE TREKK VED TALE OG SKRIFT. S. 95
LISTE 1	KORTFORMER I MATERIALET. S. 55
LISTE 2	INITIALORD OG AKRONYMER I MATERIALET. S. 59
LISTE 3	FORKORTEDE EGENNAVN I MATERIALET. S. 60
FIGUR 1	SKJERMDUMP AV SAMTALESEKVENNS MELLOM TRE DELTAGERE. S. 26
FIGUR 2	OVERSIKT OVER DE ULIKE EMOJIENE I MATERIALET. S. 68

Kapittel 1: Innledning

1.1 Et sosialt internett

1768: Jonas: Canada-USA 5-1. The eagle has landed.

1769: Markus: nå er du i form jonas¹

1770: Markus: Er du i strømrus jonas?

1771: Jonas: Er på pubquiz, dette er mye mer interessant

1772: Ivar: Pubquiz e klasse det

1773: Jonas: Haha ja Ivar det er vel noe av det i Praha og

1774: Jonas: Ikke humor Markus, noen av oss bor i et u-land hvor strøm ikke er en selvfølge

1775: Jonas: Den er tilbake...

1776: Jonas: Mandag kveld

1777: Jonas: Haha

1778: Vegard: maggio på senkveld, arne

1779: Vegard: 😊

1780: Markus: Mandag kveld ass

1781: Markus: Haha

1782: Markus: Hvordan er stemningen i kjøleskapet

1783: Jonas: Stemningen=kast alt

Dette prosjektets forskningsobjekt er språkbruk i en lukket gruppechat på den sosiale nettverkstjenesten Facebook. Gruppechatten består av ni mannlige deltagere i midten av tjuårene, inkludert undertegnede. Utdraget over er hentet fra denne gruppechatten og tjener som et godt eksempel på hvordan språkbruken der ofte utarter seg. Selv om utdraget ovenfor er skriftlig, bryter det kraftig med det vi tradisjonelt har forbundet med skrift (Lillis 2013: 9). Eksempelvis er skriftlighet gjerne forbundet med høyere grad av formalitet enn tale (s.st.). En slik karakteristikk passer ikke for språkbruken i gruppechatten. I utdraget ovenfor ser vi skriving i tråd med standardspråknormen, men også et leksikalsk innslag fra engelsk (1768),

---

¹ Navnene på gruppedeltagere i utdraget er fiktive. De er gjengitt med liten bokstav i de tilfellene hvor dette er gjort i gruppechatten. Jeg ser nærmere på navnebruk i del 4.1.3.2.

dialektbruk (1772), bruk av liten bokstav i egennavn (1769, 1770 og 1778), bruk av emoji (1779), bruk av den pragmatiske partikkelen *ass* (1780), samt fravær av spørsmålsteget i en spørresetning (1782).² Disse trekkene bidrar til å bygge opp under en bestemt språklig stil som ikke kan sies å være spesielt formell. I denne avhandlingen ønsker jeg å undersøke nærmere hva som kjennetegner samtalestilen i den nevnte gruppechatten. Bakgrunnen for dette ønsket er blant annet at internett har gitt oss nye plattformer for kommunikasjon, noe som har ført til at vi tar i bruk språket på nye måter.

I tillegg til stilbegrepet blir også normbegrepet relevant i denne oppgaven blant annet fordi språkbruken i gruppechatten, som utdraget illustrerer, på flere områder bryter med rettskrivingsnormalen. Normbegrepet vil imidlertid handle om mer enn rettskrivingsnormer. I melding 1772 blir den dialektale varianten *e* brukt fremfor *er*. Selv om dette representerer et brudd med ortografiske regler, er bruken av denne varianten interessant først og fremst fordi den representerer et *stilistisk trekk* som gjør språket til informanten mer talespråksnært. I tillegg til slike dialektale trekk benyttes det flere språklige ressurser som bidrar til et mer talespråksnært språk. Et eksempel er den pragmatiske partikkelen *ass* i melding 1780. Slike ressurser sier noe om normene i gruppechatten på et annet nivå enn normer knyttet til rettskriving.

Internett fikk en utbredt anvendelse på 1990-tallet og de fleste voksne mennesker i den vestlige verden tok i bruk den nye teknologien for å kommunisere med hverandre, i starten hovedsakelig ved hjelp av e-post. Fra starten og frem til i dag har mulighetene for å kommunisere via internett utviklet seg enormt. I dag bruker vi utallige nettbaserte arenaer for dette formålet, og nettbasert kommunikasjon har blitt så dagligdags at vi knapt tenker over det. I tillegg til e-post benytter vi eksempelvis sosiale nettverkstjenester som Twitter, Facebook, LinkedIn og Instagram. Vi deltar i ulike diskusjonsforum og bruker undervisningsrom som itslearning og Classfrontier. Vi kommuniserer i apper som Tinder, happn og Snapchat. Til og med i betalingstjenesten Vipps er det mulig å sende meldinger til andre brukere. Denne *digitale* utviklingen må selvsagt sees i sammenheng med den *teknologiske* utviklingen. I dag er det ikke uvanlig at en enkeltperson eier en bærbar

---

² Åtte av ni deltagere skriver på bokmål. Den siste er svenskspråklig. Derfor refererer *standardspråknormen* i denne avhandlingen primært til bokmål, men også til svensk. I dette prosjektet utforsker jeg ikke variasjon mellom ulike former innenfor standardspråknormen, eksempelvis morfologisk variasjon mellom *boka* og *boken*, *kasta* og *kastet* osv.

datamaskin, en smarttelefon og kanskje også et nettbrett. Dette var ikke tilfelle da man begynte å ta i bruk internett for å kommunisere.

I takt med denne digitale og teknologiske utviklingen har forskere i stadig større grad begynt å interessere seg for språkbruken på internett. Forskningsfeltet som studerer slik språkbruk, heter *computer-mediated communication (CMC)* (Androutsopoulos 2014). Evjen (2011) bruker termen *nettspråkforskning* i norsk sammenheng. Sistnevnte er en kort og konsis norskspråklig term. Jeg har imidlertid valgt å ikke bruke den fordi den tradisjonelt signaliserer at kommunikasjon på internett er et eget språk, noe Evjen (2011:1) også problematiserer. I fortsettelsen bruker jeg den internasjonale forkortelsen CMC. Grunnen til dette valget blir belyst i del 2.1 og utdypet i del 2.3.

1.2 CMC-forskning i Norge og denne studiens formål

Fagfeltet er ca. 25 år gammelt, og det publiseres mye på internasjonal basis. Fra de første studiene innenfor feltet ble gjort og frem til i dag, har det vært et fokusskifte fra språklig struktur til mer sosiolingvistiske tilnærminger, en utvikling jeg kommer tilbake til i del 2.1. Utviklingen av CMC-feltet i Norge går imidlertid forholdsvis langsomt, og det er publisert svært lite på norsk. Det finnes ingen norske resultater fra større forskningsprosjekter, men noen masteroppgaver er publisert. Et eksempel er Liv Ragnhild Evjens oppgave *æ sitt med klump i halsen når æ skriv det her: dialekt i skriftspråket i debattforum knytt til tre norske nettaviser* (2011). Som det fremgår av oppgavetittelen, har Evjen undersøkt forekomsten av dialektbruk i tre forskjellige debattforum knyttet til nettaviser i tre ulike talemålsregioner. Mer spesifikt ønsket hun å finne ut hvordan bruken av dialekt varierer avhengig av geografisk tilhørighet og samtaleemne. Hun ønsket også å undersøke hvorvidt det var mulig å analysere materialet ved hjelp av teorier utviklet for muntlig språk. Et annet eksempel er Audhild Gregoriusdotter Rotevatns avhandling *Språk i spagaten. Facebook-språket. Om normert språk og dialekt blant vestlandselevar* (2014), som er basert på en spørreundersøkelse om ungdom på Vestlandet sin rapporterte bruk av dialekt og nynorsk på Facebook.

Et annet bidrag til faglige beskrivelser av kommunikasjon på internett i Norge er Svein Lies bok *Det digitale språket* (2011a). Dette er, så vidt jeg kjenner til, den eneste introduksjonsboka til temaet på norsk, og den fungerer hovedsakelig som en oversikt over

hvilke språklige trekk som kan være relevante å studere på internett. Selv om det ikke er publisert mye innenfor CMC-feltet i Norge, er språkbruk på sosiale medier også undersøkt av ikke-lingvister. En forsker som bør nevnes i denne sammenhengen, er Berit Skog. Hennes spørreundersøkelser om rapportert språkbruk har ofte vært referert til i media. En av hennes spørreundersøkelser fra 2009 viser at seks av ti Facebook-brukere skriver meldinger på dialekt (Skog 2009: 23). Selv om tallene fra denne undersøkelsen er interessante, sier de ingenting om i hvilken grad deltagerne i spørreundersøkelsen skriver på dialekt. Den problematiserer heller ikke dialektbegrepet, noe som er problematisk sett fra et språkvitenskapelig perspektiv. Språkrådet (2017) har undersøkt nordmenns bruk av dialekt i private sammenhenger, særlig i sosiale medier. Resultatene fra denne undersøkelsen er at henholdsvis 45 og 42 prosent av befolkningen i Nord-Norge og Midt-Norge ofte skriver på dialekt i private sammenhenger. På Vestlandet er prosentandelen 36 prosent, mens 20 prosent av befolkningen på Østlandet ofte skriver på dialekt i slike kontekster. Prosentandelen for Oslo er kun 16 prosent. I undersøkelsen kommer det også frem at det er store aldersforskjeller når det gjelder skriftlig dialektbruk blant nordmenn. Hele 53 prosent av respondentene under 30 år svarte at de ofte skriver på dialekt, mens 15 prosent av de over 60 svarte det samme. Resultatene bidrar med kunnskap om regional variasjon og aldersvariasjon. Undersøkelsen baserer seg imidlertid på egenrapportering, noe som sier lite om *hvordan* og *hvorfor* det skrives på dialekt.

At mange norskspråklige skriver på dialekt i sosiale medier, har altså fått betydelig medieoppmerksomhet, men hva innebærer det egentlig *å skrive på dialekt*? Dette vil bli belyst i del 4.1.8. At kunnskapen om norskspråkliges språkbruk på sosiale medier i all hovedsak baserer seg på egenrapportering som hos Skog (2009), Rotevatn (2014) og Språkrådet (2017), er problematisk. I denne oppgaven ønsker jeg blant annet å bidra med økt kunnskap om *hvordan* dialekt brukes, ved hjelp av empirisk materiale i form av faktisk språkbruk. Dialektbruk er likevel ikke hovedfokuset i avhandlingen. Som vi har sett innledningsvis, er dialekt bare en av mange stilistiske ressurser som brukes i kommunikasjon på internett. Deltagerne i denne studien har dessuten stort sett et standardspråknært talespråk i og med at flertallet kommer fra Oslo-regionen. Det betyr imidlertid ikke at de nødvendigvis skriver utelukkende i tråd med standardspråket på nettet. Da CMC er et forholdsvis nytt fenomen i forskningssammenheng, er det i mangel på empiri ofte vanlig å basere seg på antagelser om hvilke trekk som er karakteristiske for internettets ulike språkbruksarenaer. I denne oppgaven ønsker jeg derfor å bidra med mer nyansert kunnskap om bruken av slike stilistiske ressurser i

en bestemt kontekst. Forhåpentligvis vil avhandlingen kunne bidra med perspektiver som kan være relevante for å beskrive og forstå unge menneskers språkbruk både på og utenfor internett mer generelt.

1.3 Problemstilling

Avhandlingens problemstilling er todelt og lyder slik:

Hva karakteriserer samtalestilen i praksisfellesskapet av unge menn som denne gruppechatten på Facebook utgjør, og hvordan bygger denne samtalestilen opp under gruppechattens sosiale funksjon?

Et viktig ledd i forbindelse med å svare på denne problemstillingen er å kartlegge omfanget av ulike språklige trekk og stilistiske ressurser i materialet for å få en oversikt over disse. Materialet inneholder svært variert språkbruk. Derfor har jeg, i likhet med de fleste som studerer språklig variasjon, måttet gjøre en del valg med tanke på hvilke trekk som blir analysert. Bakgrunnen for disse valgene blir fremstilt i del 3.3. Videre ser jeg ved hjelp av eksempelmeldinger fra materialet på hvordan de ulike trekkene typisk opptrer, samt hvordan de bygger opp under gruppechattens sosiale funksjon. For å tolke den sosiale meningen bak språkbruken er min kjennskap til deltagerne utenfor nettet sentral. Som det fremgår av ordlyden i problemstillingen, er *stil* og *praksisfellesskap* sentrale begreper i tilnærmingen. Disse begrepene gjør jeg nærmere rede for i henholdsvis del 2.4 og 2.2.

1.4 Forskningsobjekt og materiale

Dette prosjektets forskningsobjekt er altså språkbruk i en lukket gruppechat på Facebook.³ På denne sosiale nettverkssiden er det mulig å sende private meldinger til en person, såkalte *messages*. I noen tilfeller tjener det imidlertid formålet med kommunikasjonen å kunne sende slike meldinger til flere personer samtidig, og da er gruppechatter gunstige. Her kan et medlem skrive en melding som de andre medlemmene kan se og respondere på. Meldingene

---

³ Ordet *chat* er ikke oppført i *Bokmålsordboka*. Der står isteden ordet *nettprat* oppført. Til tross for dette velger jeg å bruke *chat* da jeg oppfatter det som et etablert valg, både i den faglige diskursen (se f.eks. Lie 2011a) og i dagligtalen i Norge.

er kun synlige for medlemmene. Selv deltar jeg i flere slike gruppechatter med forskjellige formål. Eksempelvis opprettet jeg for en stund tilbake en felles chat for venner jeg ofte trener sammen med. I stedet for å sende separate meldinger frem og tilbake om tid og sted for neste trening, avtales dette enklere i denne chatten.

Gruppechatten består, som allerede nevnt, av ni mannlige deltagere i midten av tjuårene. Alle deltagerne var venner utenfor nettet før denne gruppechatten ble opprettet. Med andre ord er vi ikke en gruppe som har blitt kjent gjennom denne gruppechatten, eller gjennom internett for øvrig. Nærheten i og lengden på relasjonene varierer nokså mye mellom medlemmene, noe jeg utdyper i del 3.1.

Materialet består av 4945 meldinger som er samlet inn kronologisk mellom 1. mars 2016 og 1. september 2016, altså alle meldingene som ble postet i chatten innenfor en periode på et halvt år. I del 3.2 går jeg nærmere inn på hvordan jeg har samlet inn materialet, før jeg i del 3.3 forklarer hvordan det er kategorisert.

1.5 Strukturen i avhandlingen

I kapittel 2 starter jeg med å orientere om utviklingen innenfor CMC-forskningen. Deretter ser jeg nærmere på begrepene *språksamfunn* og *praksisfellesskap* i lys av utviklingen innenfor sosiolingvistikken. Jeg plasserer prosjektet teoretisk før jeg gjør rede for de tre allmenne sosiolingvistiske begrepene *stil*, *identitet* og *norm*, som blir sentrale i forbindelse med å svare på oppgavens problemstilling. Til slutt i dette kapitlet ser jeg på forskjellen mellom såkalte *synkrone* og *asynkrone samtalesituasjoner*.

I kapittel 3 om metode ser jeg først nærmere på relasjonene mellom deltagerne utenfor nettet, samt hvilken påvirkning dette kan tenkes å ha på språkbruken i gruppechatten. Deretter forklarer jeg hvordan materialet er samlet inn og kategorisert. En viktig del av metodekapitlet er presentasjonen av syv analysekategorier som danner hovedgrunnlaget for analysen. Jeg peker også på noen muligheter og utfordringer i forbindelse med arbeidet med materialet før forskningsetiske hensyn tas i betraktning. Det blir også gjort rede for hvordan informantene har blitt informert om studien.

Kapittel 4, som utgjør analysen, er todelt. I den første delen presenterer jeg funn i de syv etablerte analysekategoriene, i tillegg til å se nærmere på bruken av dialekt og svensk hos to av deltagerne. I analysens andre del ser jeg nærmere på bruken av metaspråklige kommentarer i forlengelsen av funnene fra den første delen. Jeg forsøker også å svare på hvilke likhetstrekk materialet har med tale og skrift. Til slutt i kapitlet utforsker jeg hvordan bruken av ulike stilistiske ressurser bygger opp under et bestemt normfelt.

I kapittel 5, avslutningen, forsøker jeg å svare så presist som mulig på problemstillingen ved å samle perspektivene fra analysedelen. Til slutt presenterer jeg noen idéer til temaer jeg i etterkant av prosessen har tenkt at kan være interessant å utforske nærmere.

Kapittel 2: Teori

I dette kapitlet ser jeg nærmere på sentrale aspekter ved avhandlingens teoretiske bakgrunn. I del 2.1 orienterer jeg om utviklingen innenfor CMC-forskningen internasjonalt. I del 2.2 ser jeg nærmere på begrepene *språksamfunn* og *praksisfellesskap* i lys av utviklingen innenfor sosiolingvistikken. Her plasserer jeg prosjektet mitt teoretisk i relasjon til både CMC-forskningen og sosiolingvistikken. I del 2.3 ser jeg på grunnleggende trekk i litteraturens fremstilling av forholdet mellom tale, skrift og CMC. Del 2.4 er viet til en utgreiing om relevansen til begrepene *stil* og *identitet* i dette prosjektet, før jeg i del 2.5 gjør rede for sentrale aspekter ved forståelsen av *språklige normer* i avhandlingen. Her ser jeg nærmere på normer både i tilknytning til rettskrivingsnormen og i forbindelse med mer eller mindre gruppespesifikke normer. I del 2.6 greier jeg kort ut om forskjellene på såkalte *synkrone* og *asynkrone samtalesituasjoner*.

2.1 Tidligere CMC-forskning

Dette prosjektet er altså en sosiolingvistisk studie av *computer-mediated communication* (CMC). De første studiene innenfor feltet ble publisert på 1980-tallet, og siden 1990-tallet har CMC for alvor begynt å oppta forskere (Stæhr 2015: 154–155). I dag har emnet vokst seg nokså stort internasjonalt. I introduksjonen til et temanummer av tidsskriftet *Journal of Sociolinguistics* trekker Androutsopoulos (2006) frem Crystal (2001) som en representant for det han kaller CMC-forskningens *første bølge*. Dette er en term han bruker for å karakterisere mye av forskningen som ble gjort innenfor feltet på 1990-tallet. Han poengterer at man tidligere har fokusert mye på spesifikke språktrekk innenfor CMC-forskningen. Eksempelvis har forskere innenfor denne tradisjonen vært opptatt av å kartlegge og analysere bruken av emotikoner og forkortelser, altså språktrekk som kjennetegner CMC per se. Disse forskerne har hatt en forståelse av CMC som et nokså homogent språkssystem som er fundamentalt forskjellig fra annen språkbruk. Det at kommunikasjonen som foregår på nettet skal være så homogen og forskjellig fra annen språkbruk, er noe Androutsopoulos (2006) mener er feil. Han viser til Dürscheids (2004) begrep *Mythos Netzsprache* (*nettspråkmyten*). Begrepet viser til en populær og feilaktig oppfatning av CMC som et eget homogent språkssystem som er vanskelig å forstå for personer som selv ikke deltar (Androutsopoulos 2006: 419–420). Mye

av forskningen som er gjort i den såkalte første bølgen har, ifølge Androutsopoulos (s.st), paradoksalt nok bidratt til å holde liv i denne myten.

I tillegg til at forskere fra denne *mediumorienterte* tradisjonen har hatt en homogen forståelse av hva som karakteriserer CMC, hevder Androutsopoulos (2006) at de i stor grad har neglisjert de sosiale aspektene ved kommunikasjon på internett – aspekter som Androutsopoulos (2006) og de andre bidragsyterne til utgaven av det nevnte tidsskriftet er opptatt av. Nyere forskning innenfor feltet legger hovedvekten på språkbrukerne og de sosiale situasjonene hvor språkbruken kommer til uttrykk, fremfor mediet som sådan. Man har med andre ord blitt mer opptatt av sammenhengen mellom den sosiale konteksten og språket som brukes i disse kontekstene (Stæhr 2015: 155). Dermed kan vi kalle dette for den *brukerorienterte* tradisjonen.

Utviklingen fra den mediumorienterte til den brukerorienterte tradisjonen må ikke forstås som at forskere fra den første fasen ikke i noen grad var opptatt av de sosiale aspektene ved CMC. I startfasen av CMC-forskningen var det imidlertid vanligere å se på de språklige praksisene og det sosiale livet på internett som en egen sfære, som måtte studeres løsrevet fra språkbruken og det sosiale livet utenfor nettet. Man tenkte med andre ord at internettets språkbruksarenaer nærmest var å regne som egne sjangere, og at språkbruken som ble produsert der var fundamentalt forskjellig fra folks språkbruk ellers. Forskere fra den brukerorienterte tradisjonen er ikke uenige i at teknologien påvirker folks språkbruk. De er imidlertid uenige i det Androutsopoulos (2006: 421) kaller *den teknologiske determinismen* som implisitt er til stede i mye av arbeidet som er gjort i CMC-forskningens første fase.

2.2 Fra språksamfunn til praksisfellesskap – og faglig plassering

Begrepet *speech community*, eller *språksamfunn* på norsk, er mye brukt i den sosiolingvistiske litteraturen. Begrepet har blitt definert på mange forskjellige måter, og det har blitt brukt om mange forskjellige typer samfunn (Røyneland 2008: 31).

Jo Angouri (2016) påpeker også disse forskjellige måtene å anvende begrepet på. Hun skriver likevel at *språksamfunn* tradisjonelt har referert til de språklige ressursene som en sosial gruppe deler, og som derfor skiller en gruppe fra andre grupper (Angouri 2016: 324). Videre skriver hun at hva som regnes som et språksamfunn varierer ut fra forskerens ståsted. Dette

har ført til at begrepet har blitt brukt om alt fra store makrososiale kategorier som kjønn, til smale kategorier som medlemmer av et bestemt diskusjonsforum (s.st.). Felles for de mange definisjonene av begrepet språksamfunn er likevel at ”dei forsøker å avgjere om område som kan avgrensast geografisk, sosialt eller etnisk, også kan avgrensast lingvistisk” (Røyneland 2008:31).

Et begrep som i stadig større grad har tatt over for språksamfunnsbegrepet er *Community of Practice (CofP)*, eller *praksisfellesskap* på norsk. Penelope Eckert (2000: 35) definerer praksisfellesskap slik:

A community of practice is an aggregate of people who come together around some enterprise. United by this common enterprise, people come to develop and share ways of doing things, ways of talking, beliefs, values – in short, practices – as a function of their joint engagement in activity.

Videre skriver Eckert (s.st.) at begrepet er nyttig fordi det fokuserer på gjensidigheten mellom individ, gruppe, aktivitet og mening. Røyneland (2008: 32) mener det er best å se på begrepet praksisfellesskap som en videreutvikling av språksamfunnsbegrepet, snarere enn et oppgjør med det. Denne videreutviklingen kan sees i sammenheng med den generelle utviklingen innenfor sosiolingvistikken.

Eckert (2012) bruker en bølgemetafor for å forklare den sosiolingvistiske utviklingen. Sosiolingvistikken *første bølge* skriver seg tilbake til William Labovs (1966) studie *The Social Stratification of English in New York City* (Eckert 2012: 88). Denne tradisjonen er kjent for å benytte spørreundersøkelser og kvantitative metoder for å undersøke sammenhengen mellom språklig variasjon og makrososiale kategorier (eksempelvis alder, kjønn, etnisitet og sosial klasse) (s.st.). Innenfor *den andre bølgen* er det vanlig å bruke etnografiske metoder for å undersøke sammenhengene mellom språklig variasjon og lokale kategorier (nettverk). Disse andrebølgestudiene bidrar med lokale perspektiver på resultatene fra den første bølgen. Innenfor begge disse bølgene i sosiolingvistikken er det et omfattende fokus på tilsynelatende statiske kategorier, noe som har sammenheng med forståelsen av personlig identitet som et resultat av lokal eller regional tilhørighet (s.st.: 97). Dette kan igjen kobles til en positivistisk forståelse av forholdet mellom språk og samfunn. Denne forståelsen har man tatt et oppgjør med i sosiolingvistikken *tredje bølge*. Her har synet på relasjonen mellom språk og samfunn blitt reversert. Her forfektes en konstruktivistisk tilnærming hvor man er opptatt av språkbrukernes praksiser i relasjon til den aktuelle konteksten språkbruken

opererer i. I stedet for å koble språklig variasjon opp mot lokale/regionale kategorier, ser man på hvordan språkbrukere anvender ulike stilistiske ressurser i forhandlingen av sin egen identitet (s.st.: 97-98).

Som Bugge (2010: 82) påpeker, kan Eckerts fremstilling av utviklingslinjene i sosiolingvistikken gi inntrykk av at vi nå er ferdig med første- og andrebølgestudier. Hun poengterer at denne utviklingen ikke er så kronologisk som den kan gi inntrykk av i Eckerts fremstilling (s.st.). Det blir fortsatt publisert første- og andrebølgestudier, samt studier som inneholder elementer fra flere bølger. Bugge foreslår at vi heller bør bruke en botanisk metafor; hver bølge i Eckerts fremstilling kan sees på som stabile jordlag, hvor nye sosiolingvistiske forskningsbidrag stadig blomstrer, med røtter i de ulike jordlagene (s.st.). Med en slik forståelse av utviklingen i sosiolingvistikken blir begrepet språksamfunn fortsatt relevant innenfor fagfeltet. Begrepet språksamfunn passer likevel best innenfor første- og andrebølgestudier, altså i analyser av forholdsvis homogene samfunn hvor innbyggerne over tid har utviklet et sett av felles normer (Røyneland 2008: 31). Med begrepet praksisfellesskap har fokuset flyttet seg fra system og sammenheng, til et fokus på ”her-og-no-interaksjonar, praksis og identitet” (s.st.), noe som gjenspeiler de nevnte, mer overordnede utviklingslinjene innenfor sosiolingvistikken.

Som vi ser, er disse overordnede sosiolingvistiske utviklingstrekkene delvis beslektet med den nevnte og mer spesifikke utviklingen fra den mediumorienterte til den brukerorienterte tradisjonen innenfor CMC-forskningen (se del 2.1). Som jeg har vært inne på tidligere, hører dette prosjektet hjemme i den delen av CMC-forskningen som orienterer seg mot sosiolingvistikken. Enda mer spesifikt kan vi si at prosjektet hører hjemme i sosiolingvistikkens tredje bølge, og i den brukerorienterte CMC-tradisjonen. Dermed kommer jeg eksempelvis ikke til å fokusere på makrososiale kategorier eller være opptatt av CMC som et eget språkssystem. Fokuset ligger på brukerne og hvilke stilistiske ressurser de anvender i kommunikasjonen med hverandre innenfor konteksten gruppechatten utgjør. Derfor anser jeg begrepet praksisfellesskap som et velegnet analyseverktøy i dette prosjektet.

2.3 Tale, skrift og CMC

I boken *The Sociolinguistics of Writing* hevder Lillis (2013: 9) at tale og skrift gjerne blir betraktet som klare motsetninger innenfor sosiolingvistikken. Lillis argumenterer for at mye

av grunnen til at skrift har blitt viet lite oppmerksomhet som sosiolingvistisk studieobjekt, handler om denne motsetningstankegangen, og hun mener skrift bør bli viet mer oppmerksomhet i sosiolingvistiske studier. Hun fremstiller det som ofte blir betegnet som typiske trekk ved henholdsvis tale og skrift:

Tale	Skrift
Flyktig	Permanent
Multimodal	Monomodal
Uformell	Formell
Kompleks grammatikk	Høy leksikalsk tetthet
Lokal	Fjernt
Kontekstavhengig	Kontekstuavhengig
Dialogisk	Monologisk
Involvert	Frakoblet
Personlig	Upersonlig

Tabell 1: Oppfatninger om typiske trekk ved tale og skrift (Lillis 2013: 9). Min oversettelse.

Å operere med slike motsetningspar kan sies å være relevant for enkelte former for kommunikasjon. En akademisk tekst som den jeg for øyeblikket skriver, inneholder mange av trekkene Lillis lister opp som typiske for skrift. En uformell samtale ansikt til ansikt mellom venner inneholder på sin side trekkene som er listet opp som typiske for tale.

Lillis (2013) argumenterer imidlertid for at tale og skrift ikke bør sees på som motsetninger, noe Sandøy (2005: 94) er enig i: ”Det er svært lite i naturen åt språket som tilseier at skriftmålet er noe anna enn talemålet. Det er viljen åt brukarane som avgjør – og den blir avspegla i førestillingane vi har om kva skriftmålet er for noe”. Flere forskere, deriblant Georgakopoulou (2011: 96), fremhever tilsvarende og mener det er mer fornuftig å studere tale og skrift langs et kontinuum. Argumentet henger altså sammen med at det finnes svært mange ulike former for både tale og skrift. Eksempelvis finnes det formelle måter å snakke på og uformelle måter å skrive på. Selv om Lillis ikke skriver dette eksplisitt, kan vi se for oss at motsetningsparene i tabell 1 representerer ytterpunktene i dette tenkte kontinuumet. Det store mangfoldet innenfor begge kommunikasjonsmediene gjør at det altså blir lite fruktbart å se på tale og skrift som faste størrelser. Når jeg senere i oppgaven bruker beskrivelsen *talespråksnær*, må dette derfor primært forstås som skrift (CMC) som, på forskjellige måter, gjenspeiler *deltagernes* typiske språk i talesituasjoner med hverandre.

CMC blir ofte sett på som en slags hybrid som inneholder trekk og kjennetegn som er karakteristiske for både tale og skrift (Hård af Segerstad 2002: 36, Georgakopoulou 2011: 94). Georgakopoulou (2011: 96) argumenterer for at CMC derfor har gitt ytterligere næring til at tanken om et kontinuum er fornuftig. Crystal (2001) velger å plassere CMC utenfor dette kontinuumet. Han går så langt som å se på kommunikasjonen på internett som et nytt kommunikasjonsmedium (ved siden av tale, skrift og tegnspråk) som han kaller *Netspeak* (Crystal 2001: 239). Dette kommunikasjonsmediet består ifølge Crystal av flere undervarianter som hver og en kjennetegnes av spesifikke språklige trekk. Crystal (2001: 94 og 129) betegner blant annet ”språket i e-poster” og ”språket i chattegrupper” som klart avgrensbare undervarianter, eller kanskje rettere sagt *varieteteter*, som inneholder spesifikke kjennetegn.

Androutsopoulos & Zieger (2004) er kritiske til denne måten å betrakte CMC på:

However, it is empirically questionable whether anything like a ”language of e-mails” exists, simply because the diversity of users, settings and communicative purposes of e-mail outweigh any common linguistic features in e-mails. Similarly, while there are resources characteristic for e-chat, such as emoticons and acronyms for actions or states, it is the particular type of chat and the social profile of its users that are decisive in whether these resources are used, and to what extend.

De er altså enige med Crystal (2001) i at det finnes ressurser som er karakteristiske for ulike språkbruksarenaer på internett. Likevel poengterer de i sitatet ovenfor det problematiske ved å se på CMC som et eget kommunikasjonsmedium delt inn i undervarianter som hver og en kjennetegnes av bestemte språklige trekk. Mangfoldet av brukere, de ulike samtalsituasjonene og formålet med kommunikasjonen har ifølge Androutsopoulos & Zieger (2004) mer påvirkning på det språklige uttrykket enn hvor kommunikasjonen foregår. Å se på CMC som et eget medium samt å bruke merkelapper som ”språket i e-poster” eller ”språket i chatter”, gir inntrykk av at kommunikasjonen som foregår på internett og innenfor de ulike språkbruksarenaene, er langt mer homogen enn det som faktisk er tilfellet. I sitatet under problematiserer Crystal (2011: 2, mine uthevinger) dette aspektet i tilknytning til hans eget begrep *Netspeak*:

Cyberspeak, *Netspeak*, and other -speak coinages were often used in accounts aimed at a general public, but their weakness was that they placed undue emphasis on the potential linguistic idiosyncrasy of the **medium** and suggested that the **medium** was more homogeneous than it actually is.

Selv om Crystal (2011) problematiserer begrepet *Netspeak* ser vi at han også i 2011 refererer

til CMC som et eget medium. Blant nettspråkforskere som orienterer seg mot sosiolingvistikken, er det imidlertid bred enighet om at CMC ikke bør sees på som et eget kommunikasjonsmedium, et syn jeg støtter i denne avhandlingen. Assosiasjonene til Crystals begrep *netspeak* er hovedgrunnen til at jeg har valgt å ikke bruke den norske termen *nettspråk/nettspråkforskning* (jf. del 1.1). *Nettspråk* virker heller ikke å være en etablert term for forskningsfeltet i Norge, i den grad man i det hele tatt kan snakke om et etablert forskningsfelt. Det nærmeste vi kommer en norsk oversettelse er Stæhrs *computermedieret kommunikation*, men også han bruker primært den internasjonale forkortelsen *CMC* (Stæhr 2015: 155). Wikipedia kaller fagfeltet for *datamediert kommunikasjon*, som heller ikke virker å være en etablert norsk term.⁴ Derfor velger også jeg, i likhet med Stæhr (2015), å benytte forkortelsen CMC.

På grunn av det store mangfoldet innenfor CMC er det også problematisk å slå fast om CMC ligner mest på skrift eller tale. Det er altså problematisk å se på CMC som en fast størrelse på det nevnte kontinuumet. I denne avhandlingen støtter jeg tanken om et kontinuum og velger å se på CMC som en bevegelig hybrid langs dette kontinuumet. Jeg støtter meg til Androutsopoulos (2006: 421) og ser på karakteristiske trekk ved CMC som ”resources that particular (groups of) users might draw on in the construction of discourse styles in particular contexts”.

2.4 Stil og identitet

Begrepet *stil* har i den variasjonistiske sosiolingvistikken tradisjonelt referert til *intraindividuell variasjon* (Bucholtz & Hall 2005: 596-597), altså den språklige variasjonen på individnivå (Røyneland 2008: 30). I denne tradisjonen har stilbegrepet særlig blitt anvendt til å referere til variasjonsmønstre knyttet til graden av formalitet i en samtalesituasjon (Swann et al. 2004: 299). Selv om graden av formalitet i en situasjon utvilsomt kan sies å påvirke samtalestilen, har det blitt argumentert for at denne forståelsen av stilbegrepet er for smal (s.st.).

Mer moderne tilnærminger forstår imidlertid stil ”som et repertoar av språklige former som blir assosiert med personer eller identiteter” (Bucholtz & Hall 2005: 597, min oversettelse).

---

⁴ https://no.wikipedia.org/wiki/Datamediert_kommunikasjon

For forskere som er opptatte av stil, ligger fokuset på språkstruktur fremfor diskursive aspekter ved kommunikasjonssituasjonen (s.st.). Personer tilpasser grammatikk, uttale og ordvalg avhengig av *konteksten* språkbruken anvendes i (Swann et al. 2004: 299). Med andre ord er den språklige stilen en person benytter, situasjonsbestemt. Hvem vi kommuniserer med (mottaker/mottakere), hva det kommuniseres om (samtaleemne) og hvor kommunikasjonen foregår (fysisk setting) er eksempler på faktorer som påvirker konteksten, og dermed også den språklige stilen som benyttes (s.st.). Eksempelvis er språket jeg bruker i en e-postutveksling med kolleger, forskjellig fra språket jeg bruker i en chattesituasjon med venner.

I praksisfellesskapet som er utgangspunkt for dette prosjektet, skal vi se at det er visse stilistiske trekk som er typiske for praksisfellesskapet som sådan. Samlet sett kan vi si at gruppechatten som kontekst danner grunnlag for en bestemt samtalestil da deltagerne delvis benytter de samme stilistiske trekkene. På den andre siden har alle de ni deltagerne et individuelt språklig repertoar som fører til at vi finner *interindividuell stilistisk variasjon* (Røyneland 2008: 30), altså stilistisk variasjon mellom deltagerne i praksisfellesskapet.

Det er viktig å presisere at jeg i avhandlingen opererer med et vidt språkbegrep som inkluderer billedlige uttrykksformer som emoji'er og emotikoner.⁵ Dette skyldes at stilistiske variasjonsmønstre også kan undersøkes i forbindelse med slike ressurser, noe Schnoebelen (2012) har gjort i artikkelen ”Do You Smile with Your Nose? Stylistic Variation in Twitter Emoticons”. Som det fremgår av tittelen har han altså brukt de etablerte sosiolingvistiske begrepene stil og variasjon for å analysere den sosiale meningen bak nye uttrykksformer på nettet (emotikoner) som ikke er verbalspråklige. Han skriver følgende: ”Beyond understanding a set of widespread linguistic resources, I advance the claim that emoticons are preserving part of what happens in actual speech” (Schnoebelen 2012: 117). Jeg støtter dette synet. Som en konsekvens omfatter *stilistiske ressurser* også billedlige uttrykksformer som emotikoner og emoji'er i denne avhandlingen.

Et relevant begrep i tilknytning til stilbegrepet er *identitet*. Ordet identitet stammer fra ordet *idem*, som på latinsk betyr *den samme* (Hasund 2006a: 33, Mæhlum 2008a: 108).

Identitetsbegrepet handler på den ene siden om å være *den samme som seg selv*, og på den andre siden om å være *den samme som andre* (s.st.). Med andre ord har vi både en personlig

---

⁵ Se del 3.3.5 for en utgreiing om de stilistiske ressursene *emotikoner* og *emoji'er*.

og en sosial identitet (s.st.). Den personlige identiteten er det som skiller deg fra andre personer. Alle personer har et unikt utseende, visse holdninger, verdier og kunnskaper som til sammen gjør hvert menneske unikt (s.st.). Den sosiale identiteten til en person defineres av hvilke fellesskap man deltar i (s.st.). Vi sier gjerne at en person *identifiserer seg* med bestemte fellesskap, noe som impliserer at man samtidig tar avstand fra andre. Denne tosidigheten kommer til uttrykk på mange forskjellige måter. Hvis en person eksempelvis kler seg i store hettegensere, saggebukser og har capsen bak frem, kan dette klesvalget være et uttrykk for både personlig og sosial identitet. I språklig sammenheng vil den personlige og sosiale identiteten til et individ i stor grad komme til uttrykk gjennom de stilistiske trekkene denne personen benytter seg av.

2.5 Språklige normer på internett

Begrepet *norm* blir brukt mye i dagligtalen, samt innenfor samfunnsvitenskapen og humaniora. Men hva er egentlig en norm? Mæhlum (2008b: 90) skriver at det er vanskelig å gi en entydig definisjon på dette begrepet, men at normer generelt kan ”sies å være den typen forestillinger som får oss til å handle konformt, altså oppføre oss på liknende måte som andre i våre sosiale omgivelser”. Ordet *forestillinger* er sentralt i denne sammenhengen. Mæhlum (2008b: 91) poengterer at normer ikke må forstås som en gitt størrelse. Erfaringene vi gjør om andre menneskers atferd og oppfatninger styrer hvilke normer vi danner i vår egen forestillingsverden. Siden omgivelsene stadig er i forandring, og vi som mennesker stadig blir påvirket av disse omgivelsene på forskjellige måter, bør vi heller se på normer som noe som endres og som er i bevegelse (s.st.).

Når det gjelder begrepet norm i tilknytning til språk, er det ikke uvanlig at de fleste i det norske språksamfunnet først og fremst tenker på de offisielle reglene knyttet til bruk av skriftspråk (se f.eks. Sandøy 2005). Slike rettskrivningsnormer er relevante i dette prosjektet da CMC i bunn og grunn må sees på som et skriftlig fenomen. Språket blir produsert på et tastatur eller en berøringsskjerm og vises som tegn på skjermen. Fokuset på normer i denne oppgaven handler imidlertid som nevnt innledningsvis om mer enn rettskrivningsnormer (del 1.1). Facebook og andre språkbruksarenaer på internett har som nevnt ført til at måten vi bruker skriftspråket på, varierer mer enn tidligere – det er mer fleksibelt enn mer tradisjonelle former for skriftspråk.

I sin doktorgradsavhandling om språkbruk blant danske ungdommer introduserer Andreas Stæhr (2014: 41) begrepet *peer generated norms*, som han i en dansk artikkel basert på denne avhandlingen oversetter til *vennegruppegenererte normer* (Stæhr 2015: 156).

Vennegruppegenererte normer refererer til ”modeller for social og sproglig handlen der bliver oppfattet som ’normale’ for en gruppe eller en del af befolkningen” (Stæhr 2015: 156). I de to skoleklassene Stæhr studerte, hadde 85% og 75% av ungdommene minoritetsbakgrunn (Stæhr 2014: 21). For ungdommene i Stæhrs studie var såkalt *gatespråk* og *integrert språk* assosiert med normale måter å snakke/skrive på og dermed eksempler på vennegruppegenererte normer (Stæhr 2014: 44). Stæhrs doktoravhandling viser at ungdommene orienterte seg mot både rettskrivingsnormer og vennegruppegenererte normer på Facebook.

Praksisfellesskapet jeg studerer, kan ikke sies å orientere seg mot de samme typene av vennegruppegenererte normer som ungdommene i Stæhrs studie. Likevel skal vi se at vennegruppegenererte normer spiller en rolle i konstitueringen av praksisfellesskapets språklige stil, selv om disse normene manifesterer seg på andre måter enn det som er tilfellet blant de danske minoritetsungdommene.

Språkbruken på internett utfordrer som allerede nevnt etablerte oppfatninger om det tradisjonelle skillet mellom tale og skrift fordi CMC ofte har en del fellestrekk med talespråk. Det er eksempelvis ikke uvanlig at man på de ulike språkbruksarenaene på nettet utelater ord eller deler av ord som forstås ut fra sammenhengen (Lie 2011a: 47), eller at man benytter språklige trekk som avspeiler uttalen (s.st.: 60), slik som i dette utdraget fra materialet mitt.

3728: Markus: For et **legg**⁶

3729: Jonas: Ja det **får’n si**

3730: Ivar: **hælii**

Dette korte utdraget er hentet fra et lengre utdrag av en samtale i gruppechatten under en fotballkamp. I melding 3728 ser vi at Markus utelater den første delen av ordet ’innlegg’. Dette skyldes at det er åpenbart for de andre deltagerne hva han mener, noe som bekreftes av de to neste meldingene. I melding 3729 ser vi at Jonas skriver *får’n si* fremfor *får en si*. Dette kalles klitisk bruk av pronomenet (Hanssen 2010: 138), noe som er typisk for østlandsk (og

---

⁶ Fet skrift representerer mine uthevninger av relevante fenomen i eksempelmeldingene. Dette er gjennomført gjennom avhandlingen.

trøndersk) som er Jonas' talemål. I melding 3730 ser vi at Ivar skriver *hælii* fremfor *herlig*. Ivar er fra Trondheim, og formen gjenspeiler mest sannsynlig en apiko-alveolar l-lyd etter assimilasjon av lydene *r* og *l* (Hanssen 2010: 70), noe som er typisk for trøndersk (og østnorsk og nordnorsk) som er Ivars talemål. Utdraget viser noe av den språklige variasjonen som gjør seg gjeldende i mitt empiriske materiale. De språklige trekkene i dette utdraget må sees på som stilistiske trekk siden de representerer former som brukes av bestemte personer i en bestemt kontekst. Likevel vil flere slike stilistiske trekk kunne si noe om overordnede normer i gruppechatten fordi de tilsynelatende tillates i denne konteksten.

2.6 Synkron eller asynkron samtalesituasjon?

I CMC-forskningen har det, spesielt innenfor den mediumorienterte tradisjonen (del 2.1), vært vanlig å bruke skillet mellom *synkron* og *asynkron samtalesituasjoner* som utgangspunkt for språklige beskrivelser (Androutsopoulos 2006: 420). I asynkron samtalesituasjoner trenger ikke deltagerne være pålogget samtidig for at kommunikasjonen skal fungere (Hård af Segerstad 2002: 58). Asynkron samtalesituasjoner er mest typiske for e-post, samt innlegg i diskusjonsforum. Her kan det ta en stund fra meldingen blir sendt til avsenderen får svar. I synkron samtalesituasjoner er det nødvendig for deltagerne å være pålogget samtidig (Hård af Segerstad 2002: 59). Slike situasjoner er mest typiske for direktemeldingstjenester som f.eks. MSN Messenger. Synkron samtalesituasjoner ligner mer på samtaler ansikt til ansikt enn asynkron fordi de foregår i reell tid (s.st.).

Å operere med et fast skille mellom synkron og asynkron samtalesituasjoner er lite hensiktsmessig i mitt prosjekt. I noen situasjoner er språkbruken asynkron da det kan ta lang tid før man får respons, mens det i andre situasjoner kan oppstå samtalesituasjoner som er synkron. Dette avhenger av faktorer som blant annet samtaleemne og hvilke deltagere som er tilgjengelige på et gitt tidspunkt. Jeg har aldri opplevd at alle deltagerne deltar i en synkron samtale samtidig. I tillegg til at en slik samtalesituasjon ville blitt kaotisk, ville det også stilt krav til at alle deltagerne var tilgjengelige på samme tidspunkt. I og med at forskningsobjektet er en gruppechat bestående av ni deltagere, vil det oppstå situasjoner hvor enkelte deltagere kommuniserer synkront, mens andre kan ha en mer tilbaketrukket rolle i den samme situasjonen, hvis de i det hele tatt deltar.

Kapittel 3: Metode

Hensikten med kapitlet er å gjøre rede for prosjektets metodiske tilnærming. Den metodiske tilnærmingen kan verken sies å være kvantitativ eller kvalitativ i streng forstand. Likevel kombinerer den kvantitative og kvalitative aspekter. Den er *kvantitativ* i den forstand at målbare og (forholdsvis) objektive størrelser blir telt og målt. Omfanget av ulike stilistiske ressurser blir fremstilt i tabeller i analysen. Informantutvalget er imidlertid langt mindre enn i typiske kvantitative studier, og utvalget er heller ikke representativt. Dette har konsekvenser for hvor generaliserbare resultatene er utover deltagerne i dette prosjektet (Akselberg og Mæhlum 2008: 77). I del 1.2 nevnte jeg at jeg håper funnene fra prosjektet vil kunne bidra med perspektiver som kan være relevante for å beskrive og forstå unge menneskers språkbruk både på og utenfor internett mer generelt. Med dette mener jeg *ikke* at det registrerte omfanget av de stilistiske trekkene vil være generaliserbare for unge menneskers språkbruk generelt. I dette prosjektet er hensikten med å telle og måle omfanget av de stilistiske ressursene å danne et bilde av samtalestilen i dette spesifikke praksisfellesskapet.

Akselberg og Mæhlum (2008: 81) skriver at det som særpreger kvalitative studier, er ”hvordan informantenes uttalelser og fortolkninger av sin egen sosiale og språklige virkelighet får funksjon som viktige data i analysen”. Videre skriver de at det er vanlig å tilegne seg slike data gjennom intervjuer med informantene (s.st.). Jeg har ikke intervjuet informantene mine, noe som representerer en svakhet ved avhandlingen. Likevel har jeg innblikk i den sosiale og språklige virkeligheten deres siden jeg selv er deltager i praksisfellesskapet og kjenner de øvrige informantene godt. Formålet med analysen i mitt prosjekt er å bidra med innsikt i hvordan, men også *hvorfor* deltagerne bruker de ulike stilistiske ressursene både på gruppe- og individnivå. Derfor vil autentiske eksempler fra materialet bli brukt som utgangspunkt for tolkning.

Min kjennskap til deltagerne utenfor nettet blir benyttet for å tolke den sosiale meningen bak språkbruken. Forholdet mellom både språk og sosialt liv, på og utenfor nettet, blir med andre ord sentralt. Derfor gjør jeg i del 3.1 først rede for de mest sentrale aspektene ved relasjonene mellom deltagerne, før sammenhengen mellom språkbruken på og utenfor nettet blir viet oppmerksomhet. I del 3.2 gjør jeg rede for hvordan empirien er samlet inn, samt hvorfor jeg har valgt å gjøre det på denne måten. Her kommenterer jeg også validiteten og reliabiliteten i prosjektet samt min egen forskerposisjon. I del 3.3 går jeg nærmere inn på hvordan materialet

er kategorisert. Her forklarer jeg hvorfor de ulike analysekategoriene er valgt ut. I tillegg forklarer jeg hvorfor de to aspektene *dialektbruk* og *svensk* vil bli viet fokus i analysen, til tross for at disse aspektene ikke er å regne som egne analysekategorier. I del 3.4 ser jeg på muligheter og utfordringer i tilknytning til arbeid med materiale hentet fra internett generelt, samt mer spesifikt i forbindelse med dette prosjektet. Del 3.5 er viet til forskningsetiske betraktninger i forbindelse med prosjektet, mens del 3.6 peker på noen sentrale aspekter som er nyttige i den videre lesingen.

3.1 Relasjoner på og utenfor nettet

Som nevnt varierer nærheten i og lengden på relasjonene nokså mye mellom medlemmene i gruppechatten. Kontakten mellom de som har kjent hverandre lengst strekker seg tilbake til 1990-tallet og barneskolen, mens andre ikke har hatt kjennskap til noen av de andre medlemmene før i 2014. Mitt første møte med et av medlemmene var i 2006, året før jeg begynte på videregående. Relasjonene mellom medlemmene er utviklet over tid gjennom deltagelse i ulike nettverk (eller praksisfellesskap). Noen har blitt kjent med hverandre gjennom felles skolegang, andre gjennom å spille på samme fotballag. To deltagere er tilknyttet hverandre gjennom familiære bånd. Felles venner og studier har også bidratt til å etablere kontakt mellom de ulike deltagerne.

Enkelte deltagere bor på samme sted. Gruppen som helhet bor imidlertid ulike steder i Norge, med til dels stor geografisk avstand. Derfor er det sjelden at alle deltagerne møtes samtidig, hvis det i det hele tatt har skjedd. Syv av ni deltagere er fra Oslo. Derfor er det naturlig å møtes der når man er "hjemme" på ferie selv om de fleste møtes sjeldnere enn i ungdomsårene. Slike sammenkomster er ofte nokså spontane og uformelle møter hvor de som kan/vil, møter opp. Her ser man gjerne på en film eller tv-serie, spiller Playstation, drikker alkohol før en bytur eller bare snakker. Slike sammenkomster avtales ofte i gruppechatten. Møtene mellom gruppedeltagerne kan også være nøyere planlagt. Eksempelvis var seks av oss på en skiferie i januar. I forkant av turen diskuterte vi i gruppechatten hvor vi skulle bo, hvordan vi skulle komme oss dit, hva vi skulle spise og hvem som skulle ta ansvar for hva. Å bruke gruppechatten på denne måten sikrer at alle får med seg informasjonen, og man slipper å sende meldinger frem og tilbake mellom de ulike deltagerne. Underveis og i etterkant av turen ble det delt morsomme bilder og kommentarer fra turen. På denne måten kunne de

deltagerne som ikke hadde mulighet til å være med, få et lite innblikk i hva vi gjorde, samt at vi kunne mimre fra turen når vi hadde kommet tilbake til våre respektive tilholdssteder. Disse forskjellige sammenkomstene er absolutt ikke det eneste det kommuniseres om i gruppechatten. Damer og musikk er eksempler på temaer som blir diskutert. Temaet sport, mer spesifikt fotball, troner imidlertid på en klar førsteplass. Dette henger sammen med at alle gruppe medlemmene har fotball som felles interesse, noen i større grad enn andre.

Vi ser at deltagerens vennskap og felles interesser utenfor nettet er nøkkelfaktorer som påvirker samtaleemnene i gruppechatten. Forholdet mellom *offline* og *online* gjør seg imidlertid ikke gjeldende kun tematisk, men også rent språklig.⁷ Siden jeg selv er deltager i gruppechatten, ser jeg at det i mange tilfeller er tydelig at konkrete språklige valg blant deltagerne, samsvarer med typisk muntlig språkbruk offline. Vegard skriver eksempelvis følgende i gruppechatten:

3182: Vegard: hvooooorfor slår kane dødballer?????

For oss andre er det tydelig at melding 3182 ikke egentlig er et spørsmål Vegard forventer et saklig svar på. Meldingen må heller sees på som et uttrykk for frustrasjon over det engelske fotballandslagets dødballtaker under en kamp i EM sommeren 2016. Meningsinnholdet i denne meldingen blir snarere noe slikt som ”Kane burde ikke slå dødballer!”. De fleste av oss har sett utallige fotballkamper med Vegard offline, og vet at det å uttrykke frustrasjon ved å stille et spørsmål er typisk for Vegard sin språkbruk underveis i fotballkamper. Dette blir tydeligere hvis vi ser på Arnes respons på Vegards melding:

3184: Arne: Hahaha

3185: Arne: Enig

Her ser vi at Arne ikke svarer på spørsmålet Vegard stiller, men gir uttrykk for at han syntes Vegards melding var humoristisk, samt at han er enig med Vegard i at den nevnte dødballtakeren ikke burde slå dødballer. Den gode kjennskapen til hverandre offline blir her avgjørende for at Arne forstår hva Vegard mener. Den blir også avgjørende for at Vegard velger å skrive som han gjør. Det sosiale livet *utenfor nettet* blir altså sentralt for å forklare de

---

⁷ I avhandlingen bruker jeg termene *offline* og *online*, samt *på* og *utenfor nettet*. Dette skyldes språklige variasjonshensyn.

språklige valgene deltagerne gjør i kommunikasjonen med hverandre *på nettet*. En viktig oppgave for meg blir dermed å koble de språklige trekkene som finner sted i gruppechatten opp mot informasjonen jeg har om deltagernes språkbruk på og utenfor nettet. En svakhet ved prosjektet er som nevnt at jeg ikke systematisk har innsamlet empiri av deltagernes språkbruk i talesituasjoner (se også del 3.4).

3.2 Datainnsamling, vitenskapelighet og forskerrolle

Når det gjelder undersøkelser av CMC generelt, blir det ofte trukket frem som fordeler at materialet er lett tilgjengelig og ferdig transkribert (se f.eks. Herring 2004). Man trenger altså ikke å være til stede på tidspunktet da språkbruken blir produsert for å få tilgang til empirien, og man kan innhente store mengder data på kort tid. Det å innhente materiale som er produsert tilbake i tid, gjør at man slipper utfordringer knyttet til *observatørens paradoks*. Dette er et begrep som tar for seg problemet som oppstår når språkbrukere endrer sin såkalt autentiske språkbruk fordi de vet at de blir observert (Swann et al. 2004: 227). Empirien i denne oppgaven ble produsert før informantene fikk kjennskap til prosjektet. Derfor unngår også jeg dette problemet, noe som medfører at jeg kan være sikker på at informantenes meldinger er 100 prosent autentiske.

Ifølge Androutsopoulos (2014:78) er det uheldig hvis man som forsker ender opp med å analysere egenproduserte data eller data som er produsert som resultat av egen deltagelse. Dette gjelder spesielt dersom språkforskeren på det tidspunktet hvor hans/hennes data blir produsert, vet at egen språkbruk skal analyseres. I tidsrommet da det empiriske materialet i dette prosjektet ble til, hadde jeg ingen planer om å analysere språkbruken i praksisfellesskapet. Derfor bestemte jeg meg for å inkludere mine meldinger i materialet, inkludert meldinger som er en respons på disse. Det kan likevel være greit å presisere at undertegnede er representert med relativt få meldinger i materialet. Derfor vil disse meldingene i liten grad være gjenstand for tolkning, noe jeg kommer tilbake til i del 3.6.

Det er flere momenter man må ta hensyn til når man skal samle inn data på nettet. Herring (2004) opererer med seks utvelgelseskriterier, avhengig av formålet med datainnsamlingen. Man kan samle inn data på bakgrunn av *tema*, man kan plukke ut *tilfeldige* data, man kan velge å plukke ut data produsert av en eller flere *enkeltpersoner*, man kan utelukkende plukke

ut data hvor *et bestemt språklig fenomen* er til stede, eller man kan plukke ut de dataene som er lettest *tilgjengelige*. Utvelgelseskriteriet for min datainnsamling er imidlertid det sjette og siste kriteriet: *tid*. Nærmere bestemt har jeg samlet inn alle meldingene i gruppechatten innenfor en bestemt periode. Meldingene er som nevnt postet mellom 1. mars og 1. september i 2016, altså innenfor en periode på et halvt år.

Å samle inn materiale med tid som utvelgelseskriterium har ifølge Herring (2004) først og fremst to fordeler: For det første blir konteksten lettere bevart. For det andre vil datamaterialet mest sannsynlig inneholde fullstendige tråder, noe Herring (2004) for øvrig også nevner som en fordel for tematisk datainnsamling (jf. avsnittet ovenfor). Disse to fordelene er til dels overlappende. At materialet inneholder fullstendige tråder, er slik jeg ser det også en forutsetning for at konteksten bevares. For å kunne svare på oppgavens problemstilling på en tilfredsstillende måte er det svært viktig at konteksten blir bevart. For å undersøke hva som kjennetegner samtalestilen i praksisfellesskapet på en så nyansert måte som mulig, ønsker jeg derfor ikke å begrense meg til å analysere bestemte temaer. Likevel vil enkelte samtaleemner i større grad enn andre kunne kobles til bestemte språklige trekk, noe som vil bli belyst i del 4.1.

CMC utfordrer tradisjonelle lingvistiske analyseenheter som setninger og turtaking (Androutsopoulos 2014: 75). I mange tilfeller er det derfor gunstig å bruke *melding* og *innlegg* som analytiske enheter i utforskingen av CMC. I denne oppgaven er den analytiske enheten *melding*. En melding er regnet slik den strukturelt er avgrenset på skjermen, noe skjermdumpen i figur 1 under viser, der ni meldinger er inkludert. Emojiene til venstre for meldingene representerer de ulike deltagerne som deltar i samtalesekvensen. Vi ser at tre deltagere deltar i samtalen. Vi ser også at samme deltager skriver flere meldinger på rad. Hvis en deltager eksempelvis produserer to meldinger etter hverandre, er dette altså regnet som to meldinger.

Figur 1: Skjermdump av samtalesekvens mellom tre deltagere som viser ulike meldinger.

Materialet består altså av 4945 meldinger. Jeg anser størrelsen på materialet som stort nok til å besvare prosjektets problemstilling på en vitenskapelig gyldig måte, jf. kravet om validitet (Akselberg og Mæhlum 2008: 75). Med dette mener jeg også at dataene er gyldige for utvalget og fenomenene som er undersøkt. Hvor stort materialet bør være, avhenger blant annet av hvor hyppig de ulike ressursene opptrer. Innenfor enkelte kategorier og for enkelte deltagere er skjevheten i materialet påfallende, noe som ikke er spesielt uvanlig når man forholder seg til autentiske og spontane språklige data. Noen implikasjoner som en følge av dette kommer jeg tilbake til i del 3.6. For at resultatene skal kunne sies å være valide, må de også være *reliable*. *Reliabilitet* handler om nøyaktigheten i måten data er samlet inn på (s.st.). Akselberg og Mæhlum (s.st.) poengterer at det potensielt kan snike seg inn tilfeldige eller systematiske feil i innsamlingsprosessen. I forbindelse med dette prosjektet har jeg ingen grunn til å tro at dette har skjedd. Likevel er det ikke sikkert en annen forsker eller student ville kategorisert materialet helt likt som meg. Derfor gjør jeg i del 3.3 rede for noen avgrensninger jeg har gjort. Av hensyn til leseren vil andre avgrensninger for de ulike kategoriene bli belyst i del 4.1.

Siden jeg er medlem i praksisfellesskapet som undersøkes bør jeg betraktes som et *inngruppedlem*. En slik posisjon medfører noen potensielle utfordringer. Coupland (2014) vektlegger at moderne forskning på stil ofte innebærer sosial nærhet mellom forskeren og dem det forskes på. Da en posisjon som inngruppedlem ofte innebærer en enda større

nærhet til dem det forskes på, er følgende perspektiver hos Coupland (2014: 296) spesielt viktige å ha et bevisst forhold til i forbindelse med prosjektet:

Insider knowledge of course brings its own potential limitations – for example, if researchers are too ready to anticipate their findings and conclusions, or if they impose their own research agenda – when interpretive ethnographies need to allow insights to flow, as far as possible, from the data themselves.

Når man har en posisjon som inngruppedlem, er det altså større sjanse for at man har noen klare antagelser eller forventninger om hva man kommer til å finne ut av – det kan altså være utfordrende å ivareta en analytisk distanse. Denne potensielle problematikken har jeg gjennom prosessen som nevnt forsøkt å ha et bevisst forhold til. Likevel påpeker Coupland (s.st.) at det i praksis er vanskelig å tolke sosiale prosesser uten en klar bevissthet rundt den kontekstuelle meningen (*indexicality*) i det sosiale rommet som studeres. Posisjonen som inngruppedlem gir unik tilgang til informasjon om deltagerens språk og sosiale liv både på og utenfor nettet. Hvis denne informasjonen brukes på en hensiktsmessig måte, kan posisjonen altså utnyttes som en stor analytisk styrke. Det sentrale er altså å finne en balanse i form av å anvende innsideinformasjon på en måte som er relevant i forbindelse med det empiriske materialet – en balanse jeg selv mener er ivaretatt på en tilfredsstillende måte i prosjektet.

3.3 Kategorisering av empirisk materiale

Som jeg har vært inne på innledningsvis, inneholder denne gruppechatten svært variert språkbruk. Det ville være ekstremt tidkrevende og lite hensiktsmessig, om ikke umulig (Herring 2004), å kartlegge *alle* trekkene som er relevante for å svare på problemstillingen min. Derfor måtte jeg gjøre en del valg med tanke på avgrensning og hvilke kategorier som skulle være med i den kvantitative kartleggingen. Som Herring (2004) påpeker, bør materialet, så langt det lar seg gjøre, inneholde språkbruk som er typisk for forskningsobjektet; i mitt tilfelle språkbruken i gruppechatten.

Det kan være utfordrende å vite hvilke språklige trekk som er typiske for forskningsobjektet før man har startet datainnsamlingen (Herring 2004). Derfor anbefaler hun å starte med en pilotstudie hvor man analyserer en liten datamengde (s.st.). Formålet med en slik pilotstudie

er å kartlegge tendenser i materialet slik at man kan utforme hensiktsmessige kategorier som inneholder nok forekomster til at de er kvantifiserbare (s.st.).

Før jeg gikk i gang med å samle inn empirien som danner grunnlaget for denne avhandlingen, gjennomgikk jeg et testmateriale på 500 meldinger. Her analyserte jeg ikke materialet i streng forstand, men jeg markerte språklige trekk i noen brede kategorier utarbeidet i samarbeid med veilederen min. Dette gjorde at jeg fikk en klarere formening om hvilke kategorier det kunne være hensiktsmessig å undersøke nærmere i prosjektet. Med andre ord har jeg benyttet en *induktiv tilnærming*, hvor empirien i stor grad styrer valget av metode (Herring 2004). Etter arbeidet med testmaterialet kom jeg frem til følgende syv kategorier:

1. Bruk av liten/stor bokstav i egennavn
2. Bruk av/fravær av spørsmålstegn i spørresetninger
3. Diskursellipser og ordforkortelser
4. Imitative og emotive interjeksjoner
5. Emojier
6. Ortografisk ekspressivitet
7. Leksikalske innslag fra andre språk

Jeg samlet meldingene kronologisk i et excel-dokument. Her har jeg markert relevante trekk ved språkbruken i de forskjellige kategoriene. I arbeidet med materialet har jeg altså systematisk gått gjennom hver melding og markert tilfellene av de aktuelle trekkene i den tilhørende kategorikolonnen. Eksempelvis vil *omfanget* av leksikalske innslag fra andre språk, jf. kategori 7 ovenfor, være fremstilt som prosenttall i en tabell i analysen. I kartleggingsarbeidet har jeg imidlertid markert de *ulike* formene. Dette har bidratt til at jeg har god oversikt over *hvordan* leksikalske innslag fra andre språk typisk brukes.

Noen av de utvalgte kategoriene, kanskje spesielt 3-6 blir trukket frem som språktrekk som er typiske for CMC som sådan (Lie 2011a, Tagliamonte 2016). Derfor kan det ved første øyekast se ut som at denne kategoriseringen er et bidrag til den mediumorienterte tradisjonen av CMC-forskningen (se del 2.1). Det er viktig å understreke at kategoriene som nevnt er valgt ut på bakgrunn av tendenser i testmaterialet, og samlet sett fanger opp språkbruk som er typisk for nettopp *dette* praksisfellesskapet. I det følgende skal jeg forklare nærmere hvorfor disse kategoriene er valgt ut som fokusområder. Jeg anser dette som hensiktsmessig fordi

prosessen bak det å komme frem til de ulike analysekategoriene må forstås som en del av oppgavens metodiske design.

3.3.1 Kategori 1: Liten/stor forbokstav i egennavn

Etter gjennomgangen av testmaterialet så jeg en tendens til at deltagerne brukte liten forbokstav fremfor stor på en måte som mildt sagt kan sies å bryte med skriftspråknormalen. Dette gjaldt ikke bare i egennavn, men ofte også i starten av setninger. Jeg kunne valgt å markere alle tilfellene der deltagerne bruker liten bokstav der det skal være stor. Eksempelvis kunne jeg markert denne meldingen som et avvik fra skriftspråknormalen:

4146: Kåre: **hun** vet ikke hvor godteriavdelingen er

Her ser vi et avvik i form av at Kåre benytter liten forbokstav i starten av meldingen/setningen. Jeg har valgt å ikke markere slike forekomster. Dette skyldes i all hovedsak at formålet med denne kategorien er å kartlegge forholdet mellom bruken av stor og liten bokstav. Hvis jeg hadde markert alle forekomster av liten bokstav der det skulle ha vært stor og vice versa, ville resultatet sagt lite om forholdet mellom stor/liten bokstav da det hører til sjeldenhetene at man bruker stor bokstav der det skal være liten. Ved å ta utgangspunkt i en bestemt språklig variabel, *stor og liten forbokstav i egennavn*, kan jeg gi en prosentvis oversikt over omfanget av de to variantene *stor* og *liten* forbokstav i egennavn. Det er viktig å understreke at formålet med denne kategorien er å kartlegge forholdet mellom bruken av stor/liten bokstav; ikke bruken av egennavn som sådan. Likevel ble egennavn benyttet hyppig i testmaterialet, noe som gjorde at dette ble en naturlig variabel å ta utgangspunkt i.

3.3.2 Kategori 2: Fravær av/bruk av spørsmålstegn i spørresetninger

Deltagerne bruker også tegnsetting på måter som skiller seg kraftig fra rettskrivingsnormalen. Standardortografisk feilaktig bruk av komma, punktum og spørsmålstegn, samt overdreven bruk av utropstegn er noen eksempler som var til stede i testmaterialet. Jeg kunne valgt å markere alle tilfellene der deltagerens bruk av tegnsetting viker fra rettskrivingsnormalen. Det at de i mange tilfeller ikke bruker korrekt tegnsetting *kan* skyldes usikkerhet knyttet til tegnsettingsregler eller det *kan* skyldes at deltagerne ikke tenker at det er nødvendig å bruke

korrekt tegnsetting for at meldingen skal bli forstått. Når det eksempelvis gjelder bruken av punktum, bidrar den strukturelle avgrensingen av en melding til at dette tegnet kan oppleves som unødvendig for å markere setningens slutt. Å markere alle tilfellene av korrekt/ukorrekt bruk av komma ville vært lite fruktbart. Det ville også blitt utfordrende å si noe om hvorfor deltagerne gjør som de gjør i enkelttilfeller ettersom det kan antas at deltagerne ikke behersker kommareglene fullt ut.

Når det gjelder bruken av spørsmålstegn, er det rimelig å anta at deltagerne vet når disse skal benyttes. Likevel velger de ofte å ikke gjøre dette. Dermed kan jeg i stor grad utelukke usikkerhet knyttet til regler som forklaringsfaktor. *Bruk av spørsmålstegn i spørresetninger og fravær av spørsmålstegn i spørresetninger* er derfor valgt ut som en variabel. Grunnen til at jeg har tatt utgangspunkt i denne variabelen, er at den fungerer godt i en variasjonsanalyse. Ved å kartlegge alle forekomster av variantene *bruk av spørsmålstegn og fravær av spørsmålstegn* i spørresetninger kan jeg gi en prosentvis oversikt over omfanget av disse to variantene. Det å eksempelvis kartlegge bruk/fravær av utropstegn ville ikke fungert på samme måte ettersom det ikke er klare regler for når man skal bruke utropstegn.

3.3.3 Kategori 3: Diskursellipser og ordforkortelser

Jeg har valgt å se nærmere på bruken av diskursellipser og ordforkortelser. Denne kategorien kan også si noe om deltagerens orientering mot rettskrivingsnormalen. Likevel er denne kategorien først og fremst interessant med tanke på funksjonene til diskursellipsene og ordforkortelsene. Hovedfokuset i denne kategorien er ordforkortelsene, noe som skyldes at disse representerer svært ulike funksjoner. Ikke alle forkortelser kan sies å være brudd på rettskrivingsnormalen. Dette gjelder i hovedsak etablerte standardforkortelser som finnes i *Bokmålsordboka*, inkludert initialord og akronymer for enkelte egennavn (*f.eks. NRK*).⁸ Disse anser jeg som mindre sentrale for å svare på problemstillingen, noe jeg kommer tilbake til i del 4.1.3.2. Blant annet på grunn av de ulike funksjonene til ordforkortelsene har jeg i denne kategorien valgt en annen tilnærming til fremstillingen av materialet enn i de andre kategoriene. Også dette kommer jeg tilbake til i del 4.1.3.2.

---

⁸ <http://ordbok.uib.no>

3.3.4 Kategori 4: Imitative og emotive interjeksjoner

Et språklig trekk som blir trukket frem som et kjennetegn på språkbruk på internett, er interjeksjoner (Tagliamonte 2016: 218). Dette blir også benyttet mye av deltagerne i gruppechatten. Selv om enkelte interjeksjoner kan ha flere funksjoner, er det vanlig å dele dem inn etter funksjon, noe jeg ser nærmere på i del 4.1.4.1. I kategoriseringsarbeidet lot jeg tidlig merke til at interjeksjonene *haha* og *hehe* ble brukt mye av deltagerne. Dette er neppe tilfeldig. Derfor vil bruken av disse *imitative interjeksjonene* bli viet mer oppmerksomhet enn de andre interjeksjonstypene i analysen.

3.3.5 Kategori 5: Emojier

Et språktrekk som delvis slekter på interjeksjoner, er *emotikoner* og *emojier*. Med dette mener jeg at de *ofte* har tilnærmet lik funksjon som interjeksjoner. Eksempelvis viser emojien 🎉 til et tilnærmet likt meningsinnhold som interjeksjonen *hurra*. Mange vil tenke at emotikoner og emojier er det samme. Det er imidlertid vanlig å skille disse begrepene fra hverandre. Emotikoner refererer til tastaturkombinasjoner som :P, mens emojier refererer til figurer som 😊 og 🍷 (Aalen 2015: 52, Kralj et al. 2015:1). I materialet mitt finner jeg ingen emotikoner, noe som kan ha sammenheng med at det de siste årene har kommet stadig flere emojier samtidig med at bruken av disse har økt enormt.

3.3.6 Kategori 6: Ortografisk ekspressivitet

I denne kategorien har jeg kartlagt meldinger hvor deltagerne bruker store og små bokstaver på kreative måter (*BARE*). Her har jeg ikke regnet med avvik i form av liten bokstav i egennavn (jf. kategori 1) eller i starten av meldinger. Jeg har også kartlagt det Lie (2011a: 54) kaller *dobbelskriving*. Dobbelskriving refererer til fenomenet hvor en bokstav eller et tegn skrives to eller flere ganger etter hverandre i tilfeller hvor bokstaven eller tegnet kun skulle vært skrevet en gang (*jääääävla*). Lie (s.st.) viser til flere eksempler hvor det er brukt flere enn to like bokstaver eller tegn etter hverandre uten at han introduserer noe nytt begrep for å skille disse formene fra de med kun to like bokstaver eller tegn på rad. Schnoebelen (2012: 122) introduserer imidlertid begrepet *expressive lengthening* (*ekspressiv forlenging*, min

oversettelse).⁹ Begrepet dekker tilfeller der flere enn to like bokstaver er skrevet etter hverandre og det tydeliggjør den typiske ekspressive funksjonen til slike former. Likevel dekker ikke begrepet tilfellene der tegn utenom bokstaver er skrevet flere ganger etter hverandre. Da jeg også ønsker å undersøke slike tilfeller velger jeg altså i fortsettelsen å bruke begrepet dobbelskriving på samme måte som Lie (2011a).

3.3.7 Kategori 7: Leksikalske innslag fra andre språk

Et annet trekk som opptrer ofte i gruppechatten, er innslag fra andre språk enn norsk. Her møtte jeg på utfordringer knyttet til hva jeg skulle regne som innslag fra andre språk. Skal man eksempelvis regne et ord som *offside* som et innslag fra engelsk, eller må dette ordet heller sees på som et etablert lånord i norsk? Ordet *match* er i utgangspunktet et engelsk ord, men med norsk morfologi. Skal dette ordet regnes som engelsk eller norsk? Slike tvilstilfeller var det mange av. Jeg kom frem til at det ble mest fruktbart å markere de innslagene fra andre språk som ikke eksisterer i norske ordbøker. For å begrense hva jeg regner som leksikalske innslag fra andre språk, har jeg brukt *Bokmålsordboka* på nettet. Dermed er verken *match* eller *offside* markert som innslag fra andre språk fordi disse formene er oppført her.

4578: Ivar: Rbk metch te Harald i kveld?

4579: Harald: **Motion denied**

4580: Ivar: Bjarne **overruled**?

I melding 4578 ser vi at Ivar bruker formen *metch*. Dette må tolkes som en variant av *match* og er derfor ikke markert som et innslag fra engelsk. I de to etterfølgende meldingene, ser vi imidlertid eksempler på innslag fra engelsk. Disse er markert i materialet fordi *motion*, *denied* og *overruled* er engelske former som ikke er etablerte lånord i norsk.

3.3.8 Dialektbruk og svensk

I tillegg til de syv kategoriene har jeg sett nærmere på to aspekter som er knyttet opp mot to av deltagerne i praksisfellesskapet. Syv av ni deltagere i gruppechatten har som sagt en bokmålsnær dialekt. De har vokst opp og gått på skole i Oslo. At dialekten deres er

---

⁹ Schonebelen (2012: 117) bruker også begrepet *affective lengthening* med samme betydning.

bokmålsnær, betyr ikke at dialektale trekk er fraværende verken på eller utenfor nettet (se del 2.5). Likevel er dialektale trekk langt sjeldnere representert i gruppechatten enn i talemålet deres. En deltager skiller seg derimot ut: Ivar snakker trøndersk offline, og skriver hovedsakelig på dialekt i denne chatten.

At det i praksisfellesskapet er rom for å uttrykke seg på en annen dialekt enn majoritetens, er kanskje ikke overaskende, blant annet fordi det norske språksamfunnet ikke har noen vedtatt talemålsstandard, og det er liberalt når det gjelder bruk av dialekt i de fleste talesituasjoner. At dialekt brukes i praksisfellesskapet av fremfor alt én deltager, er like fullt interessant siden det vitner om en liberal norm til dialektbruk på denne språkbruksarenaen. Dialekt er et språklig trekk som først og fremst blir forbundet med talespråk. I del 4.8 går jeg nærmere inn på hva jeg regner som dialektale innslag.

En annen av deltagerne, Emil, er svenskspråklig. At han skriver på svensk, er interessant først og fremst fordi han i denne konteksten utelukkende kommuniserer med nordmenn. Dette kan ha påvirkning på det stilistiske uttrykket, noe jeg utforsker i del 4.9.

3.4 Muligheter og utfordringer i arbeidet med materialet

En utfordring som ofte blir trukket frem i forbindelse med sosiolingvistisk arbeid med CMC-data, er at man ofte får vite lite om informantenes sosiale profil (Androusoopoulos 2014: 82). Informasjon om informantenes kjønn, alder, bakgrunn, yrke og bosted er gjerne helt eller delvis skjult. En fordel med mitt prosjekt er at jeg har tilgang til slik informasjon om informantene fordi jeg kjenner dem godt privat utenfor nettet. Jeg vet med andre ord hvem informantene er.

Likevel kunne denne kjennskapen til informantene optimalt sett blitt utnyttet enda bedre. Jeg kunne sikret meg offlinemateriale i form av opptak av informantenes talespråk slik at jeg i større grad kunne analysert informantenes språkbruk online og offline i en sammenheng. En slik fremgangsmåte har blant annet Andreas Stæhr benyttet seg av i sin doktorgradsavhandling *Social media and everyday language use among Copenhagen youth* (2014), som handler om danske ungdommers hverdagsspråk online og offline. I løpet av en periode på fire år fulgte Stæhr informantene sine både i online- og offlinekontekster. Han

mener at språket online ikke kan diskuteres løsrevet fra språket offline (Stæhr 2014: 5-6, min utheving):

The combination of smart phones, tablets etc. and the enhanced availability of the internet makes it possible for people to be online wherever and whenever they want to. Yet, the non-physical and mobile characteristics do not make such social encounters less “real”. On the contrary, as illustrated in the field report, realities in online and offline contexts are often connected and the interplay between online and offline communication suggests that these different aspects of social life **should not** be investigated as distinct from other areas of everyday life.

Synet Stæhr forfekter i sitatet ovenfor samsvarer med den nevnte utviklingen som har funnet sted innenfor forskningen på CMC generelt (jf. kap 2.1), og Stæhr fungerer derfor som en representant for den brukerorienterte tradisjonen innenfor CMC-forskningen. Selv om jeg ikke har samlet inn offlinedata, har jeg en viss kunnskap om deltagerens språkbruk offline. Dermed kan jeg til en viss grad benytte denne kunnskapen for å tolke den sosiale meningen bak språkbruken i gruppechatten.

3.5 Forskningsetikk

Arbeid med CMC-data medfører som regel noen etiske utfordringer. Et viktig spørsmål man må ta stilling til, er om det er nødvendig å informere språkbrukerne om at de er gjenstand for et forskningsprosjekt. En faktor som ofte er utslagsgivende, er spørsmålet om materialet skal regnes som offentlig eller privat. I CMC-sammenheng kan dette ofte være utfordrende å gi et entydig svar på. Dette har sammenheng med at forestillingen om online/offline ofte fører til at det blir fokusert på forskjellene mellom språket på og utenfor nettet (Lüders 2015: 80). Språket på internett har lenge blitt betraktet som virtuelt, mens språket utenfor nettet har blitt betraktet som ekte (s.st.).

En slik forståelse av CMC har ført til at tilgangen til materialet har blitt betraktet som en nøkkelfaktor for å avgjøre om materialet er privat eller offentlig (Bolander & Locher 2014: 17). Ifølge Lüders (2015: 80) bør språket på og utenfor nettet forstås som integrerte sider av det sosiale livet, et syn som samsvarer med den generelle utviklingen innenfor CMC-forskningen (se f.eks. Stæhrs 2014 sitat, del 3.4). På samme måte som en talemålsforsker ikke uten videre kan ta med seg en båndopptager og spille inn talemålsmateriale uten å innhente informert samtykke, kan heller ikke en CMC-forsker uten videre forsyne seg av materiale selv om det er offentlig tilgjengelig på internett.

Som Bolander & Locher (2014: 17) påpeker, har det siden midten av 1990-tallet foregått en generell utvikling med tanke på forskningsetikk på nettet. En av de mest sentrale utviklingsområdene gjelder forståelsen av hva som kan regnes som privat og offentlig CMC-materiale (s.st.). Mens tilgjengeligheten til materialet tidligere ble betraktet som det mest sentrale for å avgjøre dette, har utviklingen gått i retning av at man har blitt mer opptatt også av hva slags type språkbruk materialet inneholder (s.st.). Bolander & Locher (s.st.) skriver følgende om dagens forståelse av skillet mellom privat og offentlig CMC-materiale:

In theory, a particular website, for example, can therefore be public both in terms of access and content (public; public), private in terms of both access and content (private; private), public in terms of access yet private in terms of content (public; private), or private in terms of access and public in terms of content (private; public), although this latter possibility is the least likely if we presume that a site-owner would not restrict access to his/her site if the content was not somehow private to him/her.

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH 2014: 4) har utviklet noen grunnleggende etiske retningslinjer for forskning på internett. Her poengteres lignende perspektiver som hos Bolander & Locher (2014) når de skriver at forskere må ta hensyn til at det kan være forskjell på hva som teknisk sett er offentlig og tilgjengelig informasjon, og hva som oppleves som slik informasjon av enkeltpersoner.

Siden forskningsobjektet mitt er en lukket gruppe, er det liten tvil om at språkbruken som produseres på denne arenaen må regnes som privat, både med tanke på tilgang og innhold. Dette stiller strenge krav til informering og anonymisering. Derfor har jeg sendt ut et informasjonsskriv om prosjektet til informantene (se vedlegg 1). Her mottok de informasjon om bakgrunnen for og formålet med prosjektet, samt informasjon om lagring og behandling av personopplysninger. Informantene ble også gjort oppmerksomme på at det er frivillig å delta, og at de når som helst kan velge å trekke seg fra studien uten å oppgi noen grunn. Informasjonsskrivet inneholdt også en svarslipp der deltagerne kunne signere dersom de ønsket å delta. Alle informantene har skrevet under på svarslippen, noe som har vært avgjørende for at jeg kunne fortsette med prosjektet.

En fordel med at gruppa er privat, i forskningsetisk sammenheng, er at det ikke er mulig å søke opp eksempler som er brukt i oppgaven ved hjelp av Google eller andre søkemotorer. Søkemotorer kan dermed ikke benyttes for å koble meldinger til bestemte informanter eller gruppa som helhet. Likevel er det en risiko for at en leser vil kunne være i stand til å koble språkbruken til gruppechatten eller et av medlemmene dersom leseren kjenner én eller flere

deltagere svært godt. Dette har blant annet sammenheng med den nevnte gjensidigheten mellom språkbruk på og utenfor nettet (se ovenfor). Det kan også ha sammenheng med at de ulike deltagerne deltar i andre praksisfellesskap på nettet hvor språket til dels brukes på lignende måter. Jeg har selvsagt valgt å anonymisere informantens navn og kallenavn for ytterligere å minimere risikoen for at praksisfellesskapet eller enkeltmedlemmer skal kunne identifiseres.

Siden direkte og indirekte personidentifiserende opplysninger er samlet inn, måtte prosjektet meldes inn til NSD – Norsk senter for forskningsdata. Etter en vurdering av flere faktorer (se vedlegg 2) godkjente NSD prosjektet.

3.6 Sentrale aspekter i den videre lesingen

Den interindividuelle variasjonen er stor når det gjelder hvor aktive de ulike deltagerne i praksisfellesskapet har vært i innsamlingsperioden for empirien, jf tabell 2.

Navn på deltager	Antall meldinger per deltager. Absolutte tall	Prosentandel av alle meldingene i materialet
Markus	1491	30,2
Arne	734	14,8
Emil	669	13,5
Ivar	628	12,7
Vegard	484	9,8
Kåre	371	7,5
Jonas	324	6,6
Harald	148	3,0
Magnus	96	1,9
Alle deltagere	4945	100

Tabell 2: Antall meldinger fordelt på deltagerne. Absolutte tall og prosentandel av alle meldinger i materialet.

I tabell 2 ser vi eksempelvis at Markus produserer over dobbelt så mange meldinger som den nest mest aktive deltageren, Arne. Variasjonen mellom deltagerne når det gjelder aktivitet har, som vi skal se, påvirkning på enkelte resultater for praksisfellesskapet som helhet. Denne problematikken gjelder de to første kategoriene. Dette har sammenheng med at jeg i begge disse kategoriene, som nevnt, har tatt utgangspunkt i en språklig variabel. Når tallene for praksisfellesskapet som helhet regnes sammen, vil altså tallene for de deltagerne som produserer flest forekomster av disse variablene veie tyngre enn tallene hos de deltagerne som produserer tilsvarende få av dem. Denne problematikken gjelder spesielt kategori 2, *fravær*

av/bruk av spørsmålstegn i spørresetninger (del 3.3.2), og vil bli kommentert ytterligere i del 4.1.2.1. I kategori 4, 5, 6 og 7 (del 3.3.4–3.3.7) er prosentandelene på individnivå som nevnt regnet ut med utgangspunkt i den aktuelle deltagerens meldinger totalt i materialet (N). Dermed er ikke denne problematikken til stede i disse kategoriene.

Som vi også ser av tabell 2, produserer noen deltagere relativt få meldinger. Dette bidrar til at materialet i flere tilfeller er ganske skjevfordelt på individnivå (jf. del 3.2). Eksempelvis produserer Magnus (som er undertegnede) kun 13 spørresetninger, og man kan spørre seg hvor hensiktsmessig det er å regne prosenter i slike tilfeller. Jeg har likevel valgt å inkludere tallene i tabellene i slike tilfeller av hensyn til et ønske om en mest mulig helhetlig presentasjon av materialet. Jeg anser dette som nokså uproblematisk da det ikke vil bli gjort poenger ut av prosentandeler som er basert på et svært lavt antall forekomster. Eksempelvis blir Magnus' meldinger i liten grad gjenstand for tolkning, blant annet fordi han kun har produsert 96 meldinger totalt, jf. tabell 2. Leseren bør likevel ha dette aspektet med seg i den videre lesingen. Jeg har valgt å være åpen om min egen deltagerrolle, slik at leseren ikke skal lure på i hvor stor grad jeg analyserer min egen språkbruk.

I det følgende skal jeg forklare hvordan tabellene er fremstilt. Dette skal jeg gjøre med utgangspunkt i et sentralt aspekt ved kommunikasjonen i praksisfellesskapet, *multimodale innslag*. Jeg har ikke sett det som hensiktsmessig å operere med *multimodale innslag* som en egen analysekategori fordi slike innslag ikke kan kobles direkte til den språklige stilen. Likevel er delingen av slike innslag noe som i stor grad kjennetegner praksisfellesskapet. I tillegg til de meldingene som inneholder emoji'er, er det flere meldinger som inneholder visuelle momenter. Bilder, videoer, linker til ulike nettsider og det som på engelsk blir kalt *gifs* blir ved jevne mellomrom delt i gruppechatten. *Gif* er et akronym for *graphic interchange format*, og er et format for filer som støtter både animerte og statiske bilder. Med animerte bilder menes egentlig korte videosnutter. De fleste gifene som er tilgjengelige på Facebook, og som deles i chatten, er slike snutter. Ofte inneholder disse gifene også tekstelementer.

Selv om multimodale innslag altså ikke utgjør en egen analysekategori, har slike innslag blitt registrert i kartleggingen og er en del av empirien. Derfor har jeg oversikt over hvor mange av meldingene i materialet som inneholder slike innslag, både på gruppe- og individnivå, jf. tabell 3 under. Meldingene som inneholder en link, bilde, video eller gif har jeg regnet som meldinger som inneholder multimodale innslag. Bokstaven *N* refererer her til totalt antall

meldinger i materialet, både på individ- og gruppenivå, noe som også er gjennomført i tabellene i analysekategoriene hvor prosentandeler er regnet på samme måte (kategori 4-7).

Navn N= Totalt antall meldinger i materialet.	Meldinger med multimodalt innslag. Prosentandel av N.	Meldinger med multimodalt innslag. Absolutte tall.
Markus N= 1491	8,3	124
Vegard N= 484	8,3	40
Emil N= 669	7,6	51
Ivar N= 628	7,3	46
Magnus N= 96	7,3	7
Arne N= 734	6,8	50
Kåre N= 371	6,7	25
Jonas N= 324	5,6	18
Harald N= 148	3,4	5
Alle deltagere N= 4945	7,4	366

Tabell 3: Multimodale innslag. Prosentandel av N og absolutte tall.

I tabell 3 ser vi at 7,4 prosent av alle meldingene i materialet inneholder multimodale innslag. Prosentandelen sier imidlertid ikke så mye om hvor sentral rollen til slike innslag egentlig er. Når multimodale innslag blir delt i chatten, hører det til sjeldenhetene at dette ikke blir kommentert på en eller annen måte av en eller flere deltagere. Multimodale innslag har dermed ofte påvirkning på den påfølgende samtalsituasjonen. Mange meldinger og sekvenser er med andre ord produsert som et direkte resultat av at et bestemt multimodalt innslag har blitt delt.

Hvor interessant den interindividuelle variasjonen som kommer til uttrykk i tabell 3 er, kan diskuteres. Jeg har valgt å fremstille hele tabellen da den viser hvordan flere av de andre tabellene i oppgaven er organisert. Vi ser at tabellen er organisert kronologisk fra deltageren som relativt sett produserer flest, til deltageren som relativt sett produserer færrest meldinger med multimodale innslag. Tabellen er med andre ord organisert fra høyest til lavest prosentandel av N. I analysekategori 4, 5, 6 og 7 er tabellene, som nevnt, organisert på samme

måte. I og med at kategori 1 og 2 tar utgangspunkt i en bestemt variabel, er prosentandelene regnet ut på bakgrunn av forholdet mellom de to variantene. Tabellene i kategori 1 og 2 er også organisert etter relative tall, fra deltageren som i størst grad bryter med rettskrivningsnormen, til deltageren som i minst grad gjør dette. I kategori 3 har jeg fremstilt ordforkortelsene alfabetisk i lister for å få frem mangfoldet av de ulike ordforkortelsene som opptrer i materialet, noe jeg utdyper i del 4.1.3.2.

Det bør presiseres at flere av meldingene i materialet inneholder stilistiske ressurser som passer inn i flere av de fastsatte kategoriene. Meldingen under tjener som et eksempel:

1450: Vegard: **Haha HUUUuth** bare rev av **fellaini** håret

Som vi ser inneholder meldingen den imitative interjeksjonen *haha*. Den inneholder også dobbelskriving, i tillegg til at egennavnet *fellaini* er skrevet med liten bokstav. Denne meldingen er derfor registrert i tre forskjellige kategorier. Det er heller ikke uvanlig at et bestemt ord gjør at en melding er markert i flere kategorier:

770: Markus: **Maaaybe**

I melding 770 ovenfor ser vi at det engelske ordet *maybe*, i tillegg til å være et leksikalsk innslag fra engelsk, også inneholder dobbelskriving. Derfor er denne meldingen markert både i kategori 6 og 7.

Kapittel 4: Analyse

Analysekapitlet i denne avhandlingen er todelt. I del 4.1 analyserer jeg bruken av de språklige trekkene i kategoriene som ble etablert i del 3.3. I tillegg ser jeg her på Ivars dialektbruk, samt Emils bruk av svensk. I del 4.2 utforsker jeg andre sentrale analytiske perspektiver i forbindelse med materialet. Her undersøker jeg, i del 4.2.1, metaspråklige kommentarers rolle, før jeg i del 4.2.2 utforsker hvordan språkbruken i praksisfellesskapet plasserer seg i forhold til de to kommunikasjonsmediene tale og skrift. Betragtninger i forbindelse med praksisfellesskapets normfelt blir viet oppmerksomhet i del 4.2.3.

4.1 Variasjon og mønstre i materialet

Jeg har sett det som mest hensiktsmessig og oversiktlig å ta for meg én kategori av gangen på grunn av den dynamiske sammenhengen mellom kvantitative og kvalitative perspektiver i hver kategori. Med unntak av i kategori 3, *diskursellipser og ordforkortelser* (del 3.3.3), vil funnene bli fremstilt i tabeller. Jeg presenterer kvantitative funn også i kategori 3, men med en annen tilnærming. Jeg forklarer bakgrunnen for tilnærmingen til kategori 3 i del 4.1.3.

Hver av de etablerte kategoriene, igjen med unntak av kategori 3, inneholder en underoverskrift med tittelen *generelle variasjonsmønstre*. Her blir de overordnede funnene presentert i tabeller. I tillegg ser jeg her nærmere på hvordan deltagerne typisk benytter seg av de aktuelle språklige ressursene, samt hva som kan sies å motivere en slik bruk. Bortsett fra i kategori 3 inneholder kategoriene også en underoverskrift med tittelen *interindividuell variasjon*. Her ser jeg nærmere på forskjellene mellom de ulike deltagerens bruk av de ulike ressursene. I tillegg til de etablerte kategoriene ser jeg i del 4.1.8 nærmere på noen aspekter ved Ivars dialektbruk, før jeg i del 4.1.9 undersøker den svenske deltagerens språkbruk (Emil).

4.1.1 Kategori 1: Liten/stor forbokstav i egennavn

4.1.1.1 Generelle variasjonsmønstre

Egennavn opptrer svært ofte i materialet. Vi finner 2285 egennavn fordelt på 4945 meldinger, altså nesten ett egennavn i snitt per andre melding, jf. tabell 4.

Navn	Liten forbokstav	Stor forbokstav	Sum absolutte tall
Kåre	105 72,4	40 27,6	145
Harald	48 66,7	24 33,3	72
Vegard	157 64,1	88 35,9	245
Magnus	17 54,8	14 45,2	31
Markus	388 51,1	371 48,9	759
Ivar	115 43,7	148 56,3	263
Arne	127 37,7	210 62,3	337
Emil	44 16,4	225 83,6	269
Jonas	16 9,8	148 90,2	164
Alle deltagere	1017 44,5	1268 55,5	2285

Tabell 4: Liten/stor forbokstav i egennavn. Absolutte og relative tall på individ- og gruppenivå.
Relative tall i kursiv.

Den mest nærliggende forklaringen på at egennavn opptrer såpass hyppig, henger sammen med temaene det kommuniseres om. Som jeg har vært inne på, er fotball det temaet som blir diskutert mest i praksisfellesskapet. En naturlig konsekvens av dette er at navn på spillere, trenere, fotballklubber og landslag blir benyttet ofte. En annen naturlig forklaring henger sammen med at gruppa består av flere deltagere. Dette fører til at det i mange tilfeller er behov for å markere hvem man i hovedsak henvender seg til. Den mest nærliggende, om ikke den eneste måten å gjøre dette på, er å benytte navn eller kallenavn på den eller de deltagerne man ønsker respons fra. Under ser vi et eksempel på en melding som inneholder navn på spillere og fotballklubber. Samtidig henvender den seg til en bestemt deltager. Her henvender Markus seg til Vegard fordi Vegard er tilhenger av den engelske fotballklubben *Chelsea* (*chels*). *United* refererer til fotballklubben *Manchester United*. *Michy* og *ibra* er kallenavn på to fotballspillere.

ikke i så stor grad at vi kan snakke om dette som en hovedforklaring på den utstrakte bruken av liten bokstav i egennavn.

Som nevnt henvender deltagerne seg ofte til hverandre ved bruk av navn eller kallenavn. Som vi ser i melding 3273 henvender Markus seg til Vegard med liten forbokstav. Å bruke liten forbokstav når man henvender seg til andre gruppe-medlemmer, er langt fra uvanlig i praksisfellesskapet. Likevel er denne måten å henvende seg til hverandre på ikke gjennomført systematisk. Det finnes også mange eksempler på at det brukes stor forbokstav når man henvender seg til enkeltmedlemmer. I mange kontekster ville det kanskje blitt ansett som uhøflig å skrive navnet på den man henvender seg til med liten forbokstav. I praksisfellesskapet må det å henvende seg til hverandre med liten forbokstav sees i sammenheng med at deltagerne er venner og kjenner hverandre godt fra før. Det er ingen systematikk i at bestemte deltagere utelukkende blir referert til med verken liten eller stor bokstav. Henvendelser med liten forbokstav bør dermed heller sees på som et implisitt uttrykk for høy ”socio-ortografisk takhøyde” innad i praksisfellesskapet generelt.

Gruppen som helhet benytter liten forbokstav i hele 44,5 prosent av tilfellene, noe som representerer et klart brudd med rettskrivingsnormen. Når det i tillegg er liten systematikk når det gjelder hvilke typer egennavn som skrives med stor/liten bokstav, samt i hvilke situasjoner liten/stor forbokstav opptrer, fremstår variasjonen i denne kategorien som svært vilkårlig. Det virker som deltagerne samlet sett tenker at det ikke er så nøye om det brukes stor eller liten forbokstav så lenge meldingene blir forstått. Dette kan skyldes at de fleste egennavn har entydige referanser uavhengig av om de skrives med liten eller stor forbokstav.

4.1.1.2 Interindividuell variasjon

Når det gjelder bruken av liten forbokstav, varierer prosentandelen, som vi ser av tabell 4, fra 9,8 (Jonas) til hele 72,4 (Kåre). I denne kategorien orienterer altså noen deltagere seg mot rettskrivingsnormen i langt større grad enn andre. Selv om bruken av stor/liten bokstav fremstår som svært vilkårlig på gruppenivå, er variasjonen vi finner mellom deltagerne såpass stor at den neppe er tilfeldig.

For å forsøke å finne ut av om det er noen overordnede mønstre som kan forklare den interindividuelle variasjonen, har jeg sett nærmere på meldingene til de to deltagerne som utgjør ytterpunktene i denne kategorien, nærmere bestemt Jonas og Kåre. Som vi ser av tabell 4, inneholder Jonas sine meldinger 164 egennavn totalt. Kun 16 av disse egennavnene skrives med liten forbokstav. Av disse 164 egennavnene opptrer personnavn (74 forekomster), navn på fotballklubber (43 forekomster) og navn på land (21 forekomster) klart hyppigst. Når det gjelder personnavn, bruker Jonas liten forbokstav to ganger (*markus, emil*). Når vi sammenligner dette med alle forekomstene av stor bokstav i personnavn, er det rimelig å anta at det i disse tilfellene kan være snakk om feilskrivning. Jeg finner ingen eksempler på at Jonas bruker liten forbokstav i omtale av land eller fotballklubber. De avvikene vi finner i Jonas' meldinger, ser i stor grad ut til å skyldes usikkerhet knyttet til om det aktuelle egennavnet faktisk er et egennavn. De fleste avvikene er gjengangere. Eksempelvis finner jeg fire forekomster av *tv2*. Navnet på denne tv-kanalen skal skrives med stor forbokstav. Ordet *tv* kan imidlertid skrives med liten bokstav, noe som kan føre til forvirring.

I Kåres meldinger ser vi i tabell 4 at egennavn opptrer 145 ganger. I hele 105 av disse tilfellene bruker Kåre liten forbokstav. Av disse 145 egennavnene opptrer personnavn (83 forekomster), navn på land (19 forekomster) og navn på fotballklubber (13 forekomster) hyppigst. Det er altså de samme tre typene av egennavn som opptrer hyppigst i Jonas og Kåres meldinger. Som vi har sett, bruker Jonas, med to unntak, stor bokstav konsekvent i slike egennavn. Kåre bruker derimot liten forbokstav oftere enn stor både i omtale av personer, land og fotballklubber. Denne omfattende bruken av liten forbokstav i egennavn er imidlertid ikke gjennomført konsekvent. Det finnes flere eksempler på at Kåre skriver navn på både personer, land og fotballklubber med stor bokstav.

4.1.2 Kategori 2: Fravær av/bruk av spørsmålstejn i spørresetninger

4.1.2.1 Generelle variasjonsmønstre

Materialet inneholder 466 spørresetninger. Grappa som helhet bruker spørsmålstejn i 67,6 prosent av spørresetningene, jf. tabell 5.

Navn	Spørresetninger uten spørsmålstejn	Spørresetninger med spørsmålstejn	Sum absolutte tall
Markus	78 <i>67,8</i>	37 <i>32,2</i>	115
Vegard	27 <i>50,0</i>	27 <i>50,0</i>	54
Jonas	12 <i>48,0</i>	13 <i>52,0</i>	25
Kåre	10 <i>26,3</i>	28 <i>73,7</i>	38
Arne	8 <i>15,1</i>	45 <i>84,9</i>	53
Emil	6 <i>11,5</i>	46 <i>88,5</i>	52
Ivar	8 <i>8,8</i>	83 <i>91,2</i>	91
Magnus	1 <i>7,7</i>	12 <i>92,3</i>	13
Harald	1 <i>4,0</i>	24 <i>96,0</i>	25
Alle deltagere	151 <i>32,4</i>	315 <i>67,6</i>	466

Tabell 5: Fravær av/ bruk av spørsmålstejn i spørresetninger. Absolutte og relative tall på individ- og gruppenivå. Relative tall i kursiv.

Et moment som er viktig å påpeke, er at Markus, som har produsert klart flest spørresetninger, også representerer et markant ytterpunkt i materialet variasjonsmessig. Denne kombinasjonen har stor påvirkning på prosentandelen for grappa som helhet. Hvis vi utelukker Markus i denne kategorien, bruker de øvrige deltagerne spørsmålstejn i 79,2 prosent av spørresetningene. Bortsett fra Markus bruker alle de andre deltagerne spørsmålstejn i 50 prosent eller mer av spørresetningene, helt opp til 96 prosent hos Harald.

Uavhengig av om vi utelukker Markus sine spørresetninger eller ikke, ser vi at deltagerne i en del tilfeller ikke benytter seg av spørsmålstejn. Bruddet med rettskrivingsnormen er ikke like markant som i kategorien *liten/stor bokstav i egennavn* hvis vi utelukkende konsentrerer oss om prosentandelene. Men hva er grunnen til at deltagerne i en del tilfeller ikke bruker

spørsmålstegn? Hvis vi går i dybden av materialet, er det tydelig at det som oftest skyldes at spørsmålstegnet ikke er nødvendig for at det skal oppfattes som et spørsmål:

2601: Markus: **Hvor** mye satt du emil

2602: Emil: Satte sammen med Tyskland seger o lite svensk fotboll. 50 kr med bra odds så hoppas den går in

Nesten halvparten av spørresetningene uten spørsmålstegn (69 av 151) inneholder et spørreord som i melding 2601. I slike tilfeller er det tydelig at spørreordet fører til at setningen oppfattes som et spørsmål, noe den påfølgende svarmeldingen (2602) viser.

De resterende spørresetningene er ja/nei-spørsmål. I noen ja/nei-spørsmål finner vi inversjon i form av at verbalet og subjektet har byttet plass slik som i meldingen under. Her har verbalet byttet plass med det formelle subjektet:

1453: Markus: Er det GOT¹⁰ evening hos deg harald

Slik inversjon tydeliggjør at meldingen er et spørsmål fordi denne måten å formulere ja/nei-spørsmål på er korrekt i norsk hvis vi ser bort fra det manglende spørsmålstegnet.

Ja/nei-spørsmål med inversjon utgjør likevel bare en drøy tredjedel av ja/nei-spørsmålene som mangler spørsmålstegn (31 av 82). Hva med resten? Som jeg har vært inne på tidligere, utfordrer CMC i mange tilfeller det tradisjonelle skillet mellom tale og skrift. Dette gjelder i høy grad også i dette praksisfellesskapet, eksempelvis også i ja/nei-spørsmål. I talesituasjoner har vi mulighet til å signalisere at en setning er ment som et spørsmål ved hjelp av intonasjon. I skrift mangler vi denne muligheten. Når deltagerne heller ikke bruker spørsmålstegn, må de bruke andre virkemidler for å få frem at meldingen er ment som et spørsmål. Flere av de resterende ja/nei-spørsmålene uten spørsmålstegn inneholder ordet *eller* på slutten av setningen, slik som i dette eksemplet:

2191: Vegard: Kåre er den eneste som ikke er med **eller**

---

¹⁰ Akronym for tv-serien *Game of Thrones*.

Hvis vi ser bort fra ordet *eller*, er denne meldingen en deklarativ hovedsetning. For at denne setningen skulle blitt oppfattet som et spørsmål uten ordet *eller* hadde det vært nødvendig å erstatte det med et spørsmålstegn eller et annet ord som *vel*. Vegard kunne også brukt intonasjon dersom meldingen hadde vært produsert i en talesituasjon. Å bruke *eller* i stedet for et spørsmålstegn bidrar til å gi meldingen en mer uformell og muntlig karakter. Det at *eller* fungerer som en erstatning for spørsmålstegnet (eller intonasjonen) i meldingen ovenfor, betyr ikke at deltagerne dropper spørsmålstegnet i alle slike setninger:

2300: Kåre: Italia sverige her neste fredag **eller?**

I denne meldingen kunne Kåre utelatt spørsmålstegnet. Setningen ville fortsatt blitt oppfattet som et spørsmål da den inneholder *eller* på slutten.

På ett plan finnes det ikke noe system for når deltagerne bruker/ikke bruker spørsmålstegn. Når det gjelder spørresetninger som inneholder spørreord, er det altså ikke nødvendig å bruke spørsmålstegn for at meldingen skal oppfattes som et spørsmål. Likevel benyttes spørsmålstegn ofte i slike tilfeller. Spørsmålstegn brukes også i mange ja/nei-spørsmål både i inverterte ja/nei-spørsmål og i meldinger hvor ordet *eller* hadde vært tilstrekkelig for at meldingen skulle blitt oppfattet som et spørsmål. På et annet plan finnes det et klart system i form av at deltagerne *alltid* bruker spørsmålstegn der det er nødvendig for å bevare meningsinnholdet. Under følger et eksempel hvor spørsmålstegnet må være til stede for at meldingen skal oppfattes som et spørsmål:

457: Ivar: Tottenham satse på seriegull?

Dersom Ivar hadde droppet spørsmålstegnet i denne meldingen, ville den blitt oppfattet som en deklarativ hovedsetning da intonasjon som nevnt ikke er en tilgjengelig ressurs i skrift. I slike setninger benyttes spørsmålstegn konsekvent av alle deltagere.

4.1.2.2 Interindividuell variasjon

Også i denne kategorien er den interindividuelle variasjonen stor. Markus utelater spørsmålstegnet i hele 67,8 prosent av spørresetningene, mens Harald kun gjør dette i 4,0

prosent av sine, jf. tabell 5. Jeg har sett nærmere på spørresetningene til Markus og Kåre for forsøke å finne en forklaring på hvorfor variasjonen mellom dem er så stor. Som jeg har vært inne på, er det i noen spørresetninger ikke nødvendig å bruke spørsmålstegn for å kommunisere meningsinnholdet. En forklaring kunne vært at Haralds meldinger inneholder færre slike spørresetninger enn Markus sine relativt sett, og at han derfor i større grad må benytte spørsmålstegn. Etter å ha studert meldingene, er det klart at dette ikke kan være grunnen. Relativt sett produserer Harald *flere* slike spørresetninger enn Markus. Under følger fire eksempler som bidrar til å forklare hvorfor forskjellen mellom Harald og Markus er så stor:

3973: Harald: Hva var greia med det mattestykket du posta? Er det ikke bare å gange sammen?

...

4121: Markus: hvem er stjerna til sweden **a**

...

4353: Markus: Vil noen være med meg og vegard og leke litt på gta

...

3978: Markus: planen i dag **a** harald

3979: Harald: Være fyllesjuk 🙄

Hovedforskjellen mellom disse deltagerne er at Harald, med ett unntak, bruker spørsmålstegn selv om dette ikke er nødvendig for å beholde meningsinnholdet. Melding 3973 viser hvordan Harald bruker spørsmålstegn både i spørresetninger som inneholder spørreord og i inverterte ja/nei-spørsmål. Markus på sin side dropper svært ofte spørsmålstegnet i slike spørresetninger, noe melding 4121 og 4353 eksemplifiserer. Melding 3978 viser at Markus også går et skritt videre når det gjelder å utelate spørsmålstegn. Her har han utelatt spørreordet (og verbalet). Melding 3979 viser at Harald oppfatter melding 3978 som et spørsmål på tross av utelatelse av både spørreordet og spørsmålstegnet.

I melding 4121 og 3978 bruker Markus kortformen *a* for *da* (representert i liste 1 i del 4.1.3.2). Dette ordet har en lignende funksjon som *eller*. Den tydeliggjør at meldingene er spørsmål. Likevel kan det diskuteres hvor sentralt ordet er for at meldingene skal bli forstått. I melding 4121 er spørreordet til stede. I melding 3978 bidrar egennavnet *harald* til at meldingen mest sannsynlig ville bli oppfattet som et spørsmål uten bruken av *a*. Uavhengig

av hvor sentral bruken av *a* er for at meldingen skal oppfattes som et spørsmål, bidrar bruken av ordet i alle fall til en mer talespråksnær stil som må sees i sammenheng med Markus' (og andre deltageres) språkbruk utenfor nettet.

4.1.3 Kategori 3: Diskursellipser og ordforkortelser

Formålet med denne kategorien er å undersøke økonomisering av språket som et kjennetegn ved den språklige stilen i praksisfellesskapet. Igjen er det slik at det å kartlegge alle tilfeller der meningsinnhold på en eller annen måte underforstås, hadde vært for tidkrevende. Hård af Segerstad (2003: 123) bruker begrepet *forkortningsmetoder* om måter å bruke språket på for å spare tid, anstrengelse og plass. Hun viser til ni forskjellige metoder en språkbruker kan benytte for å økonomisere språket. Disse metodene omfatter alt fra etablerte forkortelser til bruk av emotikoner. Også talespråksnær staving blir betegnet som en forkortelsesmetode fordi slik staving kan bidra til å forkorte språket. Det finnes eksempler i materialet mitt på at talespråksnær staving bidrar til å forkorte meldinger noe. Dette ser vi blant annet tydelig i mange av Ivars dialektmeldinger. Likevel er det tvilsomt eller i det minste spekulativt å hevde at det å forkorte språket er en viktig motivasjonsfaktor for Ivars dialektbruk. Jeg skal se nærmere på dialektbruken til Ivar i del 4.1.8. Det ville også vært problematisk å kun ta utgangspunkt i en bestemt måte å forkorte språket på. Dette ville gitt et lite nyansert bilde av en kompleks og sentral kategori.

I denne kategorien har jeg, på bakgrunn av faktorene nevnt ovenfor, valgt å se nærmere på hvordan deltagerne bruker diskursellipser samt ordforkortelser. Videre har jeg som nevnt valgt en annen tilnærming i presentasjonen av materialet enn i de øvrige kategoriene, noe jeg forklarer bakgrunnen for i del 4.1.3.1 (diskursellipser) og 4.1.3.2 (ordforkortelser). I eksemplene i denne kategorien er elliptiserte setningsledd markert i fet skrift mellom klammetegn, mens ordforkortelser er markert med fet skrift. Meldingen under viser begge disse måtene å forkorte språket på.

3214: Kåre: [**Han**] Hadde to feite [**sjanser**] på 5 **sek** der

I denne kategorien fokuserer jeg i hovedsak på ordforkortelser. Likevel skal jeg først kort gjøre rede for sentrale aspekt ved bruken av diskursellipser fordi de er svært utbredt i praksisfellesskapet.

4.1.3.1 Diskursellipser

Nygård (2016:6) gjør oppmerksom på at det finnes ulike ellipsetyper. I denne avhandlingen har jeg undersøkt forekomstene av såkalte *diskursellipser*. Diskursellipser kjennetegnes ved at det gjerne er valgfritt om ”en konstituent er utelatt” (s.st.). I denne avhandlingen betyr elliptisk, i likhet med hos Nygård (2016:5), forkortet, og sikter til at en melding har færre synlige konstituenten enn forventet etter grammatiske regler (s.st.), altså at ord er utelatt.

Jeg har ikke registrert alle meldingene hvor det finnes diskursellipser. Å gi et prosenttall på hvor mange av meldingene som inneholder slike ellipser ville blitt misvisende og hatt lite for seg. Dette skyldes blant annet at det finnes mange meldinger som ikke muliggjør slike utelatelser. Dette gjelder eksempelvis meldinger som består av enkeltstående emoji'er, multimodale innslag eller lattervarianter. I meldinger som muliggjør bruk av diskursellipser, ser det imidlertid ut til at elliptisering er den klare normen, noe utdraget under gjenspeiler:

4422: Harald: **[Er det]** noen som er med bort til promenaden på 13 tida? **[Det er]** sol og kanskje **[vi kan]** bade

4423: Kåre: **[Jeg]** skal jobbe ass harald

4424: Harald: **[Du er]** alltid busy duh

4425: Ivar: **[Er du]** Fortsatt kåt på strand og sol?

4426: Harald: **[Jeg]** Skal bort til høgskoleparken og møte 2 kompiser fra linja. **[Det er]** Bare å joine

4427: Ivar: Hmmmmm

4428: Ivar: **[Er det]** 2 kompisa på 160 høy, blond og **[med]** store puppa?

4429: Harald: Nope, **[de er]** 187 **[cm høye]** og **[er]** stygge som faen

Utelatelse av personlige pronomen i subjektsposisjon slik som i melding 4423 og 4426 ser ut til å være den mest vanlige formen for elliptisering. Dette er ikke et overraskende funn, og det samsvarer blant annet med Androutsopoulos & Schmidts (2002) forskning på tyskspråklige sms-er. Også Hård af Segerstads (2002: 227) resultater fra hennes doktorgradsavhandling viser at utelatelse av personlige pronomen i subjektsposisjon er vanlig blant svenske sms-brukere. Nygård (2016: 6) påpeker også at slike diskursellipser er frekvente i norsk talespråk. Felles for meldingene som inneholder diskursellipser, er at konteksten fører til at meningsinnholdet i meldingen likevel kommer frem. Hård af Segerstad (2003:124) skriver at

pragmatisk kunnskap om hvem avsenderen er, i tillegg til felles bakgrunnskunnskap, muliggjør bruk av diskursellipser.¹¹ Videre skriver hun at slike ellipser bidrar til å gi det språklige uttrykket en uformell og talespråklignende karakter (s.st.).

Deltagerne i praksisfellesskapet har felles kunnskap om hvem avsenderen er samt felles bakgrunnskunnskap, noe som ser ut til å være en viktig forklaringsfaktor når det gjelder den utstrakte bruken av diskursellipser. Hovedmotivasjonen for bruken ser ut til å være et ønske om å skrive så økonomisk som mulig, samtidig som meningsinnholdet bevares.

4.1.3.2 Ordforkortelser

Begrepet *ellipser* kan også referere til måter å forkorte det språklige uttrykket på ordnivå. På ordnivå refererer ellipser til ”ein ordlagingsmåte der vi forkortar eit ord utan et [sic.] vi endrar tydinga eller ordklassen det høyrer til” (Johannesen 1997: 163). Ifølge Johannesen (s.st.) finnes det flere typer ordellipser. To av typene han refererer til, er *framord* og *bakord*. Framord er ord hvor den siste delen av ordet er utelatt, mens bakord er ord hvor den første delen av ordet er utelatt (s.st.). Mange slike ord er etablerte i norsk og står oppført i *Bokmålsordboka*. Eksempler på henholdsvis framord og bakord er *foto* for *fotografi* og *bil* for *automobil* (s.st.). Det blir misvisende å si at den daglige bruken av dem skyldes et ønske om å økonomisere det språklige uttrykket. Begreper som *framord* og *bakord* er etter mitt syn bedre egnet til å forklare generelle orddanningsprosesser. De ulike ellipsetypene er likevel nyttige for å forstå prosessen bak dannelsen av mange av de elliptiske formene i materialet mitt.

I den videre fremstillingen bruker jeg samlebetegnelsen *ordforkortelser* eller *forkortelser* om alle ulike måter å forkorte ord på. Dette skyldes at ellipsebegrepet, i alle fall i Johannesens (1997) fremstilling, ikke innebefatter alle måter å forkorte ord på. Eksempelvis er ikke kortformer hvor tall erstatter bokstaver nevnt i Johannesens (1997) fremstilling. Det samme gjelder også det Tagliamonte (2016: 207) kaller *ikke-standard-staving* (*non-standard spellings*).

---

¹¹ Hård af Segerstad bruker ikke termen *diskursellipser*. Hun inkluderer fenomenet i en videre term som hun kaller *utelämning av det som ändå förstås* (Hård af Segerstad 2003: 124).

Videre baserer jeg meg på Tagliamontes (2016) inndeling av ordforkortelser, som jeg mener passer bedre i denne sammenhengen. Ifølge Tagliamonte (2016: 207) kan vi dele ordforkortelser inn i fire grupper. Hun skiller mellom *kortformer*, *initialord*, *akronymer* og *ikke-standardstaving*. Tabell 6 er basert på denne inndelingen, og eksemplene er hentet fra materialet mitt. Legg merke til at ikke-standardstaving ikke er representert i tabellen, noe jeg utdyper grunnen til senere.

Type ordforkortelse	Beskrivelse	Eksempel
Kortform (eng. <i>abbreviation/short form</i>)	Kortformer refererer til reduserte ordformer	<i>spesse</i> for <i>spesielle</i> <i>Hef10</i> for <i>Hefstig</i> <i>skl</i> for <i>skal</i>
Initialord (eng. <i>initialism</i>)	Et initialord er formet av de første bokstavene i en frase/et uttrykk. Hver bokstav uttales for seg selv.	<i>Btw</i> for <i>By the way</i> <i>s</i> for <i>stemning</i>
Akronym (eng. <i>acronym</i>)	Et akronym er formet av de første bokstavene i en frase/et uttrykk. Bokstavene uttales som et ord.	<i>yolo</i> for <i>you only live once</i>

Tabell 6: Ulike typer ordforkortelser, basert på Tagliamontes (2016: 207) inndeling.

I forbindelse med tabell 6 ovenfor, kan det imidlertid legges til at initialord (og akronymer) også kan dannes av den første bokstaven i for- og etterledd i sammensatte ord (Lie 2011a: 49). Slike former opptrer oftest i egennavn (f.eks. *NRK* for *Norsk rikskringkasting*). Dette er imidlertid et lite utbredt fenomen i praksisfellesskapet, og de gangene det opptrer er det snakk om forkortelser som er etablerte og som finnes i *Bokmålsordboka*.

Uavhengig av hvilken gruppe ordforkortelsene hører til, er mange av dem som finnes i materialet, så etablerte i norsk at det i de fleste situasjoner vil være unaturlig å bruke den fullstendige formen. Eksempelvis gjelder dette initialordene *NRK* og *USA* fremfor *Norsk rikskringkasting* og *United States of America*. Bruken av slike forkortelser sier derfor lite om hva som er karakteristisk med praksisfellesskapets språklige stil. Dette gjelder ikke bare initialord og akronymer hvor det som oftest er unaturlig å bruke den fullstendige formen, men også etablerte kortformer:

3143: Vegard: den trekker du tilbake om noen **sek**

...

3254: Vegard: Hvor klikka er det at kinder maxi 6 pack koster foooking 45**kr**

Begge disse kortformene er konvensjonaliserte i norsk skriftspråk og er ført opp i *Bokmålsordboka*. Det finnes mange eksempler i materialet på at deltagerne bruker fulle former fremfor slike konvensjonaliserte standardkortformer. For eksempel brukes både fullstendige former av ordene *sekund* og *krone*. Ved hjelp av ordsøk i materialet fant jeg ut at fullstendige former av ordet *sekund* opptrådte fire ganger. Kortformen *sek* fant jeg fem tilfeller av. Jeg fant også ut at fullstendige former av ordet *krone* ble brukt ni ganger, mens kortformen *kr* ble brukt elleve ganger. Disse ordsøkene indikerer at det i alle fall for noen konvensjonaliserte forkortelser er omtrent like vanlig å bruke den fullstendige formen. Bruk av etablerte forkortelser som finnes i *Bokmålsordboka*, er ikke med i den videre fremstillingen.

Deltagerne bruker imidlertid mange andre, mindre etablerte ordforkortelser som av forskjellige grunner er interessante i forbindelse med den språklige stilen i praksisfellesskapet. I et forsøk på å systematisere forkortelsene har jeg registrert forekomstene med utgangspunkt i hva slags gruppe de hører til. Jeg skal først se nærmere på deltagerens bruk av kortformer. Kortformen *ass* blir her behandlet for seg selv grunnet høy frekvens i materialet kombinert med denne kortformens egenart. Deretter går jeg nærmere inn på deltagerens bruk av initialord og akronymer, før jeg ser nærmere på bruken av forkortede egennavn. Forkortede egennavn opptrer hyppig i materialet, og de opptrer både som initialord, akronymer og kortformer.

Flere egennavn er forkortet på ulike måter. Derfor har jeg sett det som mest hensiktsmessig å behandle forkortelser dannet av egennavn for seg selv, uavhengig av hva slags type forkortelse det er snakk om. Til slutt i denne kategorien ser jeg på hvordan deltagerne typisk henvender seg til hverandre med forkortede kallenavn. De faktiske kallenavnene vil, av forskningsetiske hensyn, ikke gjengis (jf. del 3.5).

Som nevnt har jeg valgt å fremstille ordforkortelsene i lister. Hensikten er at mangfoldet av de ulike kortformene som brukes, kommer tydelig frem. Jeg har valgt å slå sammen initialordene og akronymene. De er organisert slik at kortformene er fremstilt i *liste 1*, initialordene og akronymene i *liste 2* og egennavn i *liste 3*. I listene presenterer jeg de fullstendige formene i alfabetisk rekkefølge og fet skrift, med de tilhørende forkortelsene i parentes. Dersom en forkortelse opptrer flere ganger i materialet er dette markert slik: (*ass* $N=75$).

Ikke-standardstavinger blir som nevnt ikke fremstilt. Tagliamonte (s.st.) skriver at ikke-standardstaving ”is anything else, e.g. ‘pwn’ for *own* meaning ‘defeat’”. Med ”alt annet” mener hun former som ikke passer inn i noen av gruppene i tabell 6 (s.st.). Jeg finner svært få forkortelser som burde regnes som ikke-standardstaving. Det er muligens noen former som kunne vært regnet som ikke-standardstavinger, eksempelvis *pærræ* for *Paradise Hotel*. Dette er imidlertid et egennavn, og er derfor fremstilt i liste 3. I tillegg har det i denne sammenhengen fint lite å si om vi betrakter eksempelvis *pærræ* som en ikke-standardstaving eller en kortform.

Kortformer

I liste 1 under ser vi flere eksempler på kortformer som kan sies å være slangord.

altså (ass N=75) **brassespark** (Brazen, BRAAAAAASSE), **combination/kombinasjon** (combo, kombo, comboen), **company** (Co), **da** (a N=8) **defensivt** (def), **depositum** (dep), **divisjon** (div N=2), **ellever** (11'er, 11ern), **eller** (ell), **episode** (ep), **featuring** (feat), **futsal** (fut), **Gratulerer (med dagen)** (Grattis N=9, grattis N=2, Graaaaaatttis, Graaaaaaatttis), **gressmatta** (matta), **innlegg** (legg N=2), **kapteinsbindet** (bindet), **keeper** (keep N=2), **konkurrans** (konk), **melding** (mld), **microphone** (mic, micen), **nashspielet** (nasjet), **nude pictures** (nudes), **nullen** (0'en) **offisielt** (off), **omgang** (omg N=2), **pakistaner** (staner, stanern, stanerne), **passing** (pass), **penalty** (pen), **picture** (pic), **rutinert** (rutt, Rutt N=2), **sekstenmeteren** (16), **semifinale** (semi, semiene), **seriøs/seriøst** (Serr N=2, serr N=3), **skal** (skl N=5, Skl), **skuffende** (skuff N=2), **slow motion** (slow mo), **spesielle** (spesse), **srilanker** (lankern N=2, lankeren), **technical** (tech), **tofotstaklingen** (tofotsen N=3), **treeren** (3 ern), **tverrliggeren** (tvælla N=2, tvææælla), **vorspiel** (vors N=3, Vors), **zikavirus** (Zika)

Liste 1: Kortformer i materialet.

Kortformer som *spesse* for *spesielle* og *rutt* for *rutinert* tjener som gode eksempler (Hasund 2006b: 50).

3445: Vegard: Måtte **serr** sjekke lagoppstillingene

Her bruker Vegard kortformen *serr* for *seriøst*. *Serr* kan også brukes for *seriøs* slik som i denne meldingen:

2455: Magnus: Er du **serr**? Darmian ut etter 58 ass

Kortformen *serr* er altså ikke etablert i det norske skriftspråket. Likevel må denne formen sees på som etablert for deltagerne i praksisfellesskapet (og også for mange personer som ikke er en del av praksisfellesskapet). Det er et ord som også brukes hyppig av deltagerne i

talesituasjoner offline. Tagliamonte (2016: 2) skriver dette om slang:

Slang is informal language, but in addition to its casual nature, it also has a particular set of characteristics. Slang is associated with a relatively local and confined age group of speakers considered less responsible than the adult members of society. Who would that be – teenagers of course! Slang is also the label typically given to words associated with social groups outside of the mainstream or with local peer group identity.

Selv om deltagerne i praksisfellesskapet ikke lenger er tenåringer, er det ikke så mange år siden de var det. Ifølge Tagliamonte (2016: 3) er de fleste sosiolingvister enige i at ungdomsårene er den livsfasen hvor språklig innovasjon og endring skjer i størst grad. Derfor er det rimelig å hevde at deltagerne opp gjennom tenårene blant annet har tilegnet seg en rekke slangformer. Enkelte av disse formene ser ut til å ha blitt så etablerte i deltageres repertoar at de fortsatt brukes. Jeg har selvsagt ikke fullstendig oversikt over når de forskjellige deltagerne begynte å bruke formen *serr*. Likevel er det rimelig å anta at det var i talesituasjoner i ungdomsårene. Det samme gjelder flere av kortformene deltagerne benytter seg av.

Det er viktig å poengtere at et ord ikke nødvendigvis trenger å være forkortet for å være et slangord. Deltagerne bruker mange slangord generelt, noe det kunne vært interessant å undersøkt nærmere i en annen sammenheng. Likevel er det tydelig at slangord ofte manifesterer seg som kortformer, jf. liste 1. Hasund (2006b: 48) skriver at økonomisering er en viktig motivasjon for forkortelser generelt, men at den sosiale og ekspressive funksjonen er vel så viktig når det gjelder slangord. Det å forkorte ord får ifølge Hasund (s.st.) ”en egenverdi som en slangmarkør”. Dette er en passende karakteristikk for bruken av slangkortformene i materialet. De bidrar til å økonomisere språket og bidrar samtidig til en muntlig, uformell og ekspressiv samtalestil, som må sees i lys av deltageres språkbruk offline.

Dette gjelder imidlertid ikke alle kortformene deltagerne benytter seg av. Kortformer som *omg* for *omgang*, *skl* for *skal* og *mld* for *melding* ser ut til å ha en mer eksplisitt økonomiserende funksjon. Slike former er vanskelige å gjengi i muntlig språk, noe som heller ikke gjøres av deltagerne. De må dermed sees på som rent skriftlige fenomener. Når slike former brukes, er resten av meldingen svært avgjørende for at de øvrige deltagerne skal forstå hva kortformen refererer til. Eksempelvis vil formen *omg* i meldingen under kunne tolkes som et initialord for det engelske uttrykket *oh my God*, dersom formen tas ut av konteksten. I

meldingen under er det imidlertid tydelig at *omg* refererer til *omgang*:

3104: Markus: De kunne fint ha gollet i 2 **omg** med litt mer presisjon

Den pragmatiske partikkelen "ass"

Bruken av enkelte kortformer kan ikke sies å ha økonomisering som motivasjon, men bygger likevel opp under den talespråksnære og uformelle stilen. Dette gjelder i hovedsak den pragmatiske partikkelen *ass*. Johannesen (2016), som for tiden arbeider med et doktorgradsprosjekt om fenomenet, påpeker at *ass* mest sannsynlig er en kortform av *altså*. Det er med andre ord ikke helt klart hva som er opphavet til fenomenet. For enkelhets skyld velger jeg i fortsettelsen å betegne *ass* som en kortform.

Kortformen opptrer hele 75 ganger i materialet. Den brukes med andre ord flittig og kan i likhet med blant annet *serr*, *spesse* og *rutt* sees på som et slangord som brukes både offline og online av deltagerne. Til forskjell fra andre pragmatiske partikler deltagerne bruker, opptrer *ass* i alle tilfellene bakerst i setninger, og blir derfor betraktet som en *etterhengt pragmatisk partikkel* (Johannesen 2016).

1566: Markus: Bortemålsregelen må bort **ass**

...

2028: Vegard: du må se 13 hours **ass**

...

4505: Ivar: My kjedelige grena i ol **ass**

Til forskjell fra de andre kortformene i materialet fungerer altså *ass* som et slags tilleggs- eller fyllord som ikke forkorter det språklige uttrykket. Kortformen har imidlertid en klar funksjon. I de fleste tilfellene har ordet en understrekende funksjon, noe meldingene ovenfor eksemplifiserer. Bruken av *ass* tydeliggjør ytterligere at bruken av forkortelser ikke utelukkende kan tolkes som et ønske om å skrive så økonomisk som mulig.

De foreløpige funnene fra Johannesens (2016) doktorgradsprosjekt viser at *ass* primært brukes av personer fra Oslo, noe som ifølge henne stemmer overens med folkelige antagelser. Av 900 000 ord i *Norsk talemålskorpus – Oslodelen (NoTa)* ble det registrert 351 treff i

perioden 2004–2006. Johannesen (2016) poengterer også at kortformen opptrer svært sjeldent utenfor Oslo. Av 2,1 millioner ord i *Nordisk dialektkorpus*, samlet inn i perioden 2009–2013, er det kun registrert 27 forekomster av *ass*, fordelt på 14 steder i Norge (s.st.). Av disse forekomstene er de fleste registrert på Østlandet (s.st.). Johannesen viser også at *ass* primært brukes av personer mellom 16 og 25 år. Det er altså ikke overaskende at *ass* opptrer i materialet mitt fordi majoriteten av deltagerne kommer fra Oslo og var i den aktuelle aldersgruppen da materialet ble produsert. Det som imidlertid er interessant og lite forventet er at *ass* brukes hele tolv ganger av Ivar som er fra Trondheim, jf. melding 4505 ovenfor. Ivar er den deltageren som relativt sett bruker kortformen nest oftest etter Kåre. Også Emil som er fra Sverige, bruker *ass* to ganger i materialet.

Kortformen brukes som nevnt også i kommunikasjon mellom deltagerne utenfor nettet. Selv om jeg ikke har sikret meg offlinedata vet jeg at Ivar og Emil også bruker kortformen i samtalsituasjoner offline. Videre hadde det vært interessant å undersøke om Ivar og Emil bruker *ass* også i kommunikasjon med andre personer som ikke er fra Oslo, både i offline og onlinesituasjoner. Mønstrene fra slike undersøkelser ville kunne fungert som indikasjoner på om bruken av kortformen sprer seg. I praksisfellesskapet er det mest nærliggende å se på Ivar og Emils bruk av *ass* som en form for stilistisk akkomodasjon til et normfelt som er gjeldende i kommunikasjon mellom deltagerne, både på og utenfor nettet.

Initialord og akronymer

Initialord blir brukt hyppig av deltagerne. Mange av dem er imidlertid fremstilt i listen for forkortelser av egennavn. I meldingen under bruker Arne to initialord:

4598: Arne: Bare å håpe han blir like god i **RL** som på **FM**

RL er her et initialord for det engelske uttrykket *Real Life*, mens *FM* refererer til pc-spillet *Football Manager*. *FM* er dermed et initialord dannet av et egennavn, og blir som nevnt behandlet nærmere senere. Listen under viser de øvrige initialordene og akronymene deltagerne benytter seg av.

blowjob (bj N=2), **borte** (b N=2), **both teams to score** (BTTS N=3, btts), **by the way** (Btw, btw), **draw no bet** (dnb N=3), **financial fair play** (FFP), **hours** (h), **ikke** (i), **jenter** (j), **laughing out loud** (Lol, lol, Lool, Loooool N=2, Looooooooooooool), **most valuable player** (mvp), **over** (O N=7), **pay per view** (ppv), **poeng** (p N=2), **real life** (RL), **rest in peace** (RIP), **stemning** (s N=4), **uavgjort** (U N=8, u N=7, u'en.), **under** (U), **utviklingsland** (u-land N=2, U-land), **you only live once** (yolo), **och** (o N=34), **captain** (C), **stemning** (s N=4, ess)

Liste 2: Initialord og akronymer i materialet.

Tagliamonte (2016: 219) skriver at initialord som *btw* for *by the way* og *omg* for *oh my god* samt akronymet *lol*¹² for *laughing out loud*, er blant forkortelsene som benyttes hyppigst i synkron Instant Messaging-samtaler mellom canadiske tenåringer.¹³ Initialordet *omg* finnes ikke i materialet, det finnes to tilfeller av *btw*, samt totalt fem ulike varianter (seks forekomster) av *lol*. At slike initialord og akronymer opptrer såpass sjeldent, er interessant i seg selv da slike former ofte blir trukket frem som typiske ved språket i chatter (se f.eks. Androutsopoulos & Zieger 2004, Crystal 2001, Lie 2011a). Tagliamontes (2016: 219) forskning viser imidlertid også at slike initialord og akronymer ikke forekommer så ofte blant tenåringer som det ofte blir hevdet.

---

¹² *Lol* kan uttales som både initialord eller som akronym.

¹³ Basert på funn fra *The Toronto Instant Messaging Corpus (TIMC)*.

Forkortede egennavn

Som nevnt forkortes egennavn ofte av deltagerne, jf. liste 3 nedenfor.¹⁴

Allianz Arena (allianz), **Allmänna Idrottsklubben** (aik), **Atlético Madrid** (AM, atleti, atletico N=4, Atletico N=2), **Ballspielverein Borussia 09 e.V. Dortmund** (Dortmund, dortmund), **Budapest** (buda N=4, Buda), **Chelsea Football Club** (chels N=7), **Czech Republic** (Czech N=3), **Entertainment Sports Programming Network** (espn), **Europaligaen** (EL N=4), **Football Club Internazionale Milano** (Inter N=3), **Football Manager** (FM), **Fotballklubben Bodø/Glimt** (B/G), **Fußball-Club Bayern München** (Bayern N=2), **Futbol Club Barcelona** (barca N=6, Barca N=5), **Game of Thrones** (GOT N=11, got N=2, Goooooooot, gøt, gøtt), **Gardermoen** (gardis), **Grand Theft Auto** (gta), **Handelshøyskolen BI** (BI N=2, handels), **Hewett-Packard** (hp), **Home Box Office** (hbo), **Internet Movie Database** (imdb N=2), **Just Cruzin' Productions** (JCP, JCP's), **Juventus Football Club** (Juves), **Kontinental Hockey League** (KHL), **Kristiansund Ballklubb** (k bk), **Kristiansund fotballklubb** (KFK N=2), **Las Vegas** (Vegas, vegas N=2), **Leicester City Football Club** (chester), **Lerkendal Stadion** (lerka), **Liverpool Football Club** (pool N=11, Pool N=3, pools), **Macintoshen** (macen N=2), **Manchester City Football Club** (city N=8, City), **Manchester United Football Club** (Man U, ManU, Manu, United N=6, utd), **Melodi Grand Prix** (MGP N=2), **Michael Jackson-sangen** (mj sangen N=2), **Music Television** (mtv), **National Hockey League** (NHL N=3), **Newcastle United Football Club** (castle), **Odds Ballklubb** (odd N=2), **Old Trafford** (træffa), **Oslo spektrum** (spektrum), **Paradise Hotel** (ph N=2, paradise N=2, parra, pærra, pærræ), **Paris Saint-Germain** (PSG N=2), **Persbråten videregående skole** (Pers), **Philips' Sport Vereniging Eindhoven** (PSV), **Pittsburg Penguins** (Pitts), **Premier League** (PL N=7, pl N=2), **Rangers Football Club** (Rangers), **Real Club Deportivo de La Coruña** (Deportivo), **Real Madrid Club de Fútbol** (real N=4, Real N=4), **Rio de Janeiro** (Rio), **Rocket League** (Rocket, rocket N=2), **Rosenborg Ballklubb** (RBK N=5, rbk N=7), **Snapchat** (snap N=2), **Sporting Clube de Braga** (braga), **Stamford Bridge Stadium** (stampa), **Strømsgodset Idrettsforening** (Godset), **Studio 26** (s26, studio N=2), **The Football Association Challenge Cup** (FA cup), **The pirate bay** (tpb), **Tomorrowland** (tml), **Tottenham Hotspur Football Club** (Spurs, spurs, tot), **Tour de Ski** (TDS), **Tromsø Idrettslag** (TIL N=3), **Trondheim** (t home, T-home, trheim), **Ultimate Fighting Championship** (UFC, ufc N=4), **Union of European Footballs Champions League** (CL N=12, cl, ucl), **West Bromwich Albion Football Club** (West brom)

Liste 3: Forkortede egennavn i materialet.

Som det fremgår av liste 3, er majoriteten av de forkortede egennavnene sportsrelaterte. Nærmere bestemt refererer mange forkortelser til fotballklubber, ligaer, turneringer og stadioner. Tv-serier, festivaler og utesteder er eksempler på andre egennavn som blir forkortet. Selv om de ikke er konvensjonaliserte i det norske språket, kan noen av forkortelsene ovenfor sies å være i såpass utstrakt bruk at de fleste personer vil kunne vite hva forkortelsen står for. Et eksempel er initialordet *RBK* for *Rosenborg Ballklubb*. Andre forkortelser vil være forståelige for fotballinteresserte personer uavhengig av om de er en del av dette praksisfellesskapet eller ikke. Eksempelvis vet jeg at initialordet *CL* for *Union of European Footballs Champions League* brukes både offline og online av personer i min omgangskrets, som ikke er en del av praksisfellesskapet. Både *RBK* og *CL* vil dermed være forståelige for en del personer nærmest uavhengig av konteksten. Andre forkortede egennavn

¹⁴ I formene *JCPs*, *Juves* og *pools* må bokstaven *s* sees på som en genitivsendelse og ikke en del av forkortelsen. Forekomstene av kortformen *snap* refererer her til appen *Snapchat*, ikke til en melding i denne appen, som ofte kalles *en snap*.

er imidlertid svært avhengige av konteksten for å bli forstått:

3980: Ivar: Burda vært en max alder på å kjøp billetta te **tml**, my gammelt som tar opp plass

Denne meldingen vil fort fremstå som uforståelig på grunn av kortformen *tml*. Selv for deltagerne i praksisfellesskapet er det grunn til å tro at resten av meldingen er avgjørende for at det skal være klart hva denne kortformen refererer til. Eksempelvis kunne den i en annen kontekst vært et initialord for navnet mitt (Thor Magnus Lande). I melding 3980 refererer imidlertid *tml* til den elektroniske musikkfestivalen *Tomorrowland*. Blant deltagerne har denne festivalen vært et hett samtaleemne i en årrekke, både offline og online. Flere av deltagerne i praksisfellesskapet har i lange tider forsøkt å få tak i billetter til denne festivalen, noe som har vist seg å være utfordrende. Slike forkortelser er en ressurs som bidrar til at kommunikasjonen bærer preg av å være det Tagliamonte (2016: 211) kaller *in-group conversations*. Dette er et begrep hun bruker om samtalesituasjoner som er vanskelige å forså for personer som ikke har tilstrekkelig bakgrunnskunnskap om dem.

Forkortelser for fotballklubber som eksempelvis *PSG*, *PSV*, *barca* og *United* kan sies å være konvensjonaliserte for deltagerne i praksisfellesskapet. De kan derimot ikke anses som gruppespesifikke fordi de ofte er i bruk blant annet innenfor sportsjournalistikk. Uavhengig av om de forkortede egennavnene kan sies å være forståelige for folk utenfor praksisfellesskapet eller ikke, ser det ut til at hovedmotivasjonen bak bruken av slike former henger sammen med et ønske om å skrive så økonomisk som mulig. Jeg har tidligere nevnt at kravet om hurtig skriftproduksjon underveis i fotballkamper kan være en delforklaring på deltagerens hyppige bruk av liten forbokstav i egennavn. Dette perspektivet kan også bidra til å forklare at majoriteten av forkortelsene er fotballrelaterte. Uavhengig av om de brukes i situasjoner hvor hurtig skriftproduksjon i større grad er et naturlig resultat av samtalesituasjonen, bidrar de forkortede egennavnene altså typisk til å økonomisere språket i situasjoner hvor det kommuniseres om felles interesser, primært fotball. Fordi deltagerne i praksisfellesskapet i stor grad har felles bakgrunnskunnskap om disse interessene, virker bruken av forkortede egennavn å være uproblematisk. Dette økonomiserte fotballspråket er imidlertid i stor grad etablert offline og bør derfor i all hovedsak ikke forstås som spesifikke CMC-trekk.

Kallenavn på deltagerne

Den klare normen er at deltagerne henvender seg til hverandre med kallenavn. En og samme deltager refereres til med flere kallenavn selv om noen blir brukt oftere enn andre. De aller fleste og mest brukte kallenavnene er skapt og utviklet over tid utenfor nettet, og er forkortede varianter.

Forkortede kallenavn dannes på flere måter, selv om de oftest er enstavelsesvarianter av deltagerens fornavn eller etternavn. De kan sees på som former for slangord i den forstand at de har tydelige sosiale og ekspressive funksjoner. I motsetning til kortformer som f.eks. *serr* kan kallenavnene sies å være mer gruppespesifikke. Enkelte av kallenavnene vil kun være kjente for deltagerne. Andre brukes også av bestemte personer i bestemte kontekster utenfor praksisfellesskapet. Kallenavnene signaliserer altså sosial identitet og fellesskap. De bygger i likhet med andre slangord opp under en uformell tone som må forstås i nær tilknytning til språkbruken og de nære, vennskapelige relasjonene utenfor nettet.

For å konkludere så langt om denne kategorien kan vi si at diskursellipser, kortformer, initialord og akronymer bidrar til en økonomisk samtalestil i praksisfellesskapet. Dette virker å være hovedmotivasjonen bak bruken av diskursellipsene og de fleste ordforkortelsene i materialet. I tillegg til å økonomisere det språklige uttrykket, bidrar diskursellipsene samt mange av ordforkortelsene (spesielt slangordene) til en talespråksnær og uformell samtalestil. De bidrar til at språket i praksisfellesskapet på mange måter minner om språket som brukes mellom deltagerne i offlinesituasjoner. Bruken av enkelte forkortelser kan ikke sies å ha økonomisering som motivasjon, men må primært sies å bygge opp under den talespråksnære og uformelle stilen. Dette gjelder i hovedsak den pragmatiske partikkelen *ass*.

4.1.4 Kategori 4: Imitative og emotive interjeksjoner

Interjeksjoner er som nevnt en ordklasse som kan deles inn etter funksjon. Vi skiller mellom *emotiv*, *pragmatisk* og *imitativ* funksjon (Faarlund et al. 1997: 967). Interjeksjoner med *emotiv* funksjon gir uttrykk for forskjellige følelser (Lie 2011b: 113). Eksempler fra materialet på *emotive* funksjoner er *oi*, *faen* og *shit*. *Pragmatiske* interjeksjoner brukes for å innlede, avslutte eller opprettholde samtaler (s.st.). *Ja*, *snakkes* og *hysj* tjener som eksempler fra materialet. Interjeksjoner med *imitativ* funksjon gjengir mer eller mindre lydlig uttrykk

(s.st.). Eksempler på imitative interjeksjoner fra materialet er *svish*, *haha* og *hehe*. Alle språklige trekk har i utgangspunktet potensiale til å si noe om hva som kjennetegner den språklige stilen i et språksamfunn eller i et praksisfellesskap. Likevel anser jeg ikke de pragmatiske interjeksjonene som stilistiske trekk på samme måte som de to andre interjeksjonstypene. Derfor har jeg valgt å ikke kartlegge de pragmatiske interjeksjonene, men heller konsentrere meg om de emotive og imitative.

4.1.4.1 Generelle variasjonsmønstre

Vi ser i tabell 7 at 1,6 prosent av meldingene i materialet inneholder emotive interjeksjoner, mens imitative interjeksjoner opptrer i 6,9 prosent av meldingene.¹⁵

Navn N= Deltagerens totale antall meldinger i materialet.	Meldinger med imitativ interjeksjon. Prosentandel av N.	Meldinger med imitativ interjeksjon. Absolutte tall.	Meldinger med emotiv interjeksjon. Prosentandel av N.	Meldinger med emotiv interjeksjon. Absolutte tall.
Emil N=669	13,9	93	1,8	12
Jonas N=324	10,5	34	2,8	9
Harald N=148	10,1	15	2,7	4
Vegard N=484	7,6	37	2,3	11
Magnus N=96	7,3	7	2,1	2
Kåre N=371	5,7	21	0,8	3
Markus N=1491	5,1	76	1,3	20
Arne N=734	4,4	32	0,3	2
Ivar N=628	4,3	27	2,4	15
Alle deltagere N= 4945	6,9	342	1,6	78

Tabell 7: Imitative og emotive interjeksjoner. Prosentandel av N og absolutte tall.

Selv om prosentandelen for emotive interjeksjoner er betydelig lavere enn for imitative interjeksjoner, betyr ikke det at bruken av emotive interjeksjoner er mindre sentral. At slike former er representert overhodet, bidrar med nyttig innsikt om stilen i praksisfellesskapet. De

¹⁵ Tabell 7 er organisert etter relative tall fra deltageren som produserer flest til deltageren som produserer færrest meldinger som inneholder *imitative interjeksjoner*.

tre vanligste emotive interjeksjonene i materialet er *hm* eller varianter som *hmm*, *oi* eller varianter som *oioi* og banneordet *faen*. De uttrykker typisk henholdsvis undring, forbauselse og sinne, og bidrar således til en ekspressiv stil. Slike former er i større grad assosiert med talespråk i uformelle situasjoner og bidrar derfor også til et mer talespråksnært og uformelt uttrykk.

Imitative interjeksjoner som *haha* eller varianter som *hahaha* og *hahahahaha* forekommer klart hyppigst av alle interjeksjonene i materialet. 267 av de totalt 342 meldingene som inneholder imitative interjeksjoner, inneholder slike former. På en klar andre plass finner vi *hehe* eller varianter som *hehehe*. Slike former er til stede i 64 meldinger. Tagliamonte (2016: 218) kaller disse to interjeksjonene for *lattervarianter* (*laughter variants*). I det følgende kommer også jeg til å bruke denne termen. Det er ikke ukorrekt å si at bruk av imitative interjeksjoner spiller en rolle i praksisfellesskapets samtalestil. Termen *lattervarianter* tydeliggjør imidlertid at det mer spesifikt er de nevnte lattervariantene deltagerne i hovedsak benytter seg av.

Lattervariantene opptrer typisk som respons på andres meldinger. Under følger en samtalesekvens som dreier seg om tv-programmet FC EM som ble sendt på TV2 i forbindelse med fotball-EM sommeren 2016. Her ser vi blant annet flere eksempler på denne måten å bruke lattervarianter på:

2331: Jonas: **Haha** håper noen ser på FC EM nå

2332: Markus: rogers erotiske

2333: Jonas: Tenkte mest på Joggi Löw som bl.a. klør seg på bællene og i rævva og for så å lukte på hånda under matchen

2334: Markus: **hehe** skjønnte det. Var ekte slapp det erotikk greia

2335: Markus: bra innsats av han tyrkia spillern

2336: Jonas: **Haha**

2337: Jonas: Modric lurer på om han selger taco

2338: Markus: **haha**

2339: Emil: **Haha**

Lattervarianten i melding 2331 fungerer her som en metakommentar til resten av meldingen. Den understreker at Jonas synes tv-programmet han ser på er morsomt. Lattervarianten i

denne meldingen har imidlertid også en ekspressiv funksjon fordi den fungerer som en ekvivalent til latter. Å bruke lattervarianter som metakommentarer til resten av meldingen er ikke like vanlig som det å bruke dem som respons på andres meldinger. Lattervarianten i melding 2334 fungerer som respons på melding 2333. Videre ser vi at melding 2336 fungerer som respons på melding 2335, og at melding 2338 og 2339 fungerer som respons på melding 2337. Når lattervariantene opptrer som respons på andres meldinger, er det vanligst at lattervarianten utgjør hele meldingen slik som i melding 2336, 2338 og 2339. Den utstrakte bruken av lattervarianter må sees i sammenheng med deltageres relasjoner offline. Fordi praksisfellesskapet er basert på vennskap mellom jevnaldrende personer, er det naturlig at samværet bærer preg av at man har det morsomt sammen. I offlinesituasjoner sitter latteren løst, noe lattervariantene gjenspeiler. Vi kan si at lattervariantene fungerer som en ekvivalent til en ressurs som ikke er tilgjengelig online.

4.1.4.2 Interindividuell variasjon

Også i denne kategorien finner vi tydelig interindividuell variasjon. Når det gjelder de imitative interjeksjonene (i hovedsak de nevnte lattervariantene), ser vi at prosentandelen varierer mellom 4,3 (Ivar) og 13,9 (Emil), jf. tabell 6. Det er mange og sammensatte grunner til at noen deltagere bruker lattervarianter ofte, mens andre bruker denne ressursen sjelden. Likevel har jeg sett noen mønstre som kan forklare noe av den interindividuelle variasjonen i denne kategorien. Jeg har sett nærmere på Emils meldinger, og sammenlignet disse med meldingene til de deltagerne som bruker lattervarianter sjeldent. Lattervarianter fungerer som nevnt oftest ekspressivt og understrekende, som en ekvivalent til latter. Det finnes imidlertid andre måter å formidle at man synes noe er morsomt på. Under følger to eksempler:

154: Arne: Nå lo jeg godt her alene

...

4299: Markus: Det der gjorde dagen min

Arne og Markus er to av deltagerne som bruker lattervarianter relativt sjeldent. De uttrykker imidlertid ofte at de synes noe er morsomt på andre måter slik som i melding 154 og 4299 ovenfor. Lignende måter å uttrykke at man synes noe er morsomt på, finner jeg få eksempler på i Emils meldinger. Dette kan være et aspekt som bidrar til å forklare noe av variasjonen

mellom enkelte deltagere. Likevel forklarer ikke dette den store variasjonen mellom ytterpunktene Ivar og Emil. I likhet med Emil bruker også Ivar i liten grad andre måter å uttrykke at han synes noe er morsomt på, slik Arne og Markus gjør.

Jeg har vært inne på at lattervarianter på gruppenivå som oftest blir brukt som respons på andres meldinger, og at lattervariantene i slike tilfeller ofte utgjør hele meldingen. Et mønster som går igjen, er at de deltagerne som bruker lattervarianter oftest, hyppigere enn de øvrige deltagerne, bruker dem i kombinasjon med andre verbalspråklige elementer, slik Jonas og Markus gjør i henholdsvis melding 2331 og 2334 ovenfor.

4.1.5 Kategori 5: Emojier

Emotikoner er, som nevnt i kap 3.3.5, en kort sekvens av tegn som f.eks :-) (Aalen 2015: 52, Kralj et al. 2015). Den mest typiske funksjonen til emotikoner er å gi uttrykk for en bestemt sinnsstemning eller følelse. Selv om også mange av de mest kjente og brukte emojiene har dette som funksjon, har emojiier langt flere bruksområder. Kralj et al. (2015: 1) definerer emojiier slik: "An emoji is a graphic symbol, ideogram, that represents not only facial expressions, but also concepts and ideas, such as celebration, weather, vehicles and buildings, food and drink, animals and plants, or emotions, feelings, and activities". Emojiier kan, som Kralj et al. også nevner, sees på som en videreføring av emotikonene. I materialet mitt finner jeg som nevnt ingen emotikoner, noe som er en indikasjon på at slike tegnsekvenser langt på vei er utdaterte. I det følgende skal jeg derfor konsentrere meg om bruken av emojiier.

4.1.5.1 Generelle variasjonsmønstre

262 av meldingene (5,3 prosent) i praksisfellesskapet inneholder minst én emoji, jf. tabell 8. Før jeg gikk i gang med prosjektet, hadde jeg trodd at denne prosentandelen skulle være høyere. Totalt i materialet har jeg registrert 367 emoji. Noen meldinger inneholder altså flere emoji.

Navn N= Deltagerens totale antall meldinger i materialet	Meldinger med emoji/emoji. Prosentandel av N	Meldinger med emoji/emoji. Absolutte tall
Emil N= 669	17,8	119
Harald N= 148	16,9	25
Magnus N= 96	14,6	14
Arne N= 734	5,4	40
Kåre N= 371	3,0	11
Vegard N= 484	2,7	13
Jonas N= 324	2,2	7
Markus N= 1491	1,6	24
Ivar N= 628	1,4	9
Alle deltagere N= 4945	5,3	262

Tabell 8: Bruk av emoji. Prosentandel av N og absolutte tall.

I Messenger-appen på mobiltelefonen min har jeg tilgang til hele 1432 ulike emoji, noe som viser at fenomenet har økt enormt i omfang de siste årene. Denne tilgangen til ulike emoji åpner opp for utallige måter å bruke denne ressursen på. Figur 2 viser de 71 ulike emojiene som finnes i materialet.

Figur 2: Oversikt over de ulike emojiene i materialet.

I figur 2 ovenfor ser vi blant annet at deltagerne bruker mange ulike emojiier som gjenspeiler et variert spekter av ansiktsuttrykk. I tillegg til at bruken av slike emojiier er variert, opptrer de også relativt ofte i materialet. Dette gjelder også emojiier som gjenspeiler håndbevegelser, selv om det ikke brukes like mange forskjellige slike emojiier.

Emojiene som gjenspeiler ansiktsuttrykk har ofte en ekspressiv funksjon ved at de gir uttrykk for forskjellige følelser eller sinnstemninger, slik meldingen under viser:

2837: Harald: Kommer ikke inn på EM manager 😞

Emojiien i meldingen ovenfor gjør det klart at Harald ikke bare ønsker å informere om at han ikke kommer inn på internettsiden til det internettbaserte spillet EM-manager. Uten emojiien i melding 2837 ville ikke Haralds følelser i tilknytning til det øvrige meningsinnholdet kommet frem. Emojiien er med andre ord avgjørende for at de andre deltagerne skal forstå at Harald er oppgitt over at han ikke kommer inn på den aktuelle siden. Likevel er det forskjell på hva emojiien visuelt gir uttrykk for (sterk grad av fortvilelse), og hvordan den oppleves (lett irritasjon) av deltagerne. Schnoebelen (2012:18) skriver at emotikoner “are not simply representations of internal emotional states. They are more interactive in nature, positioning authors and audiences around propositions. The meaning of a given emoticon goes beyond its affective stance”. Selv om Schnoebelen her skriver om emotikoner, viser melding 2837 ovenfor at perspektivet også er relevant i forbindelse med emojiier. De har med andre ord ikke

entydige referanser, noe som også er tydelig i meldingen under:

2759: Emil: Sluta skryt så mye av Norge o snacka ner Sverige 🤔

I meldingen ovenfor ser vi at emoji'en fungerer for å dempe utsagnet. Kyssemunnen signaliserer her at Emil egentlig har et avslappet forhold til sitt egen melding, og at han ikke er oppriktig sur eller sint i forbindelse med at andre deltagere tuller med hjemlandet hans. I melding 2759 er det åpenbart at intensjonen bak bruken av emoji'en er annerledes enn i mange andre kontekster.

Det er registrert ytterst få emoji'er som gjenspeiler hjerter, kyssemunner og lignende. De få som er registrert brukes også, som blant annet emoji'en ovenfor viser, på andre måter enn det mange nok først og fremst forbinder med slike emoji'er. Dette er interessant da det virker om at visse måter å bruke emoji'er på blir ansett som brudd med praksisfellesskapets normfelt, noe jeg kommer tilbake til i del 4.2.3. Meldingene under viser hvordan to hjerte-emoji'er brukes i gruppechatten:

2444: Jonas: Bonucci ❤️

...

3465: Vegard: Bonucci ❤️❤️

Hjerte-emoji'ene ovenfor må selvsagt ikke forstås som at Jonas og Vegard har romantiske følelser, eller dyp personlig omtanke for fotballspilleren det refereres til. De er likevel ekspressive ved at de gir uttrykk for positive følelser knyttet til spillerens prestasjoner. Selv om emoji'er ofte fungerer ekspressivt, kan vi altså ikke si at de overordnet sett bygger opp under en emosjonell og "kosete" stil i praksisfellesskapet.

Hvordan en emoji bør oppfattes er altså ofte svært situasjonsbestemt. Ovenfor brukes de med lignende funksjon som mange av de andre emoji'ene i praksisfellesskapet – de fungerer som en slags "hyllestmarkører", noe meldingene under også viser:

467: Arne: De Gea.. 🙌

...

3029: Arne: Portugal sin midtbane 🤞

...

3578: Arne: Griezmann 🤞

...

1204: Jonas: De Bruyne er 🤞

...

2502: Jonas: Marek 🤞

Emojien i meldingene ovenfor opptrer 40 ganger i materialet. Den er den mest frekvente både når det gjelder antall forekomster og når det gjelder antall meldinger den er til stede i. Felles for meldingene ovenfor er at de hyller ulike fotballspillere (eller en del av et lag, jf. melding 3029) i forbindelse med konkrete situasjoner eller sekvenser i pågående fotballkamper. Slike meldinger er svært typiske i praksisfellesskapet, og det brukes i tillegg til eksemplene vi har sett, flere ulike emojier som hyllestmarkører.

Rolf Theil, professor emeritus i lingvistikk ved Universitetet i Oslo, blir i et intervju med NRK (2017, min utheving) sitert på følgende:

Hvis jeg hadde stått ansikt til ansikt med noen hadde jeg smilt, jeg hadde gestikulert med armene og de hadde hørt tonefallet. Så kommer ordene. **Alt det er kommunikasjon.** Når vi skriver forsvinner nesten alt, bortsett fra selve ordene. Når vi kan få emojis i tillegg syns jeg det beriker kommunikasjonen.

I sitatet ovenfor peker Theil på et sentralt aspekt i forbindelse med bruken av mange av emojiene i praksisfellesskapet. Som han så fint uttrykker, består ansikt-til-ansikt-kommunikasjon av langt mer enn ordene som ytres. I praksisfellesskapet fungerer mange av emojiene som ekvivalenter til ressurser som ellers ikke er tilgjengelige i skrift. Emojiene i melding 467, 3029, 3578, 1204 og 2502 ovenfor kan sies å gjenspeile gestikulering med hendene. Slik gestikulering ved at tuppen av tommelen og pekefingeren samles for å signalisere at noe er imponerende, er typisk for samtalestilen mellom deltagerne (spesielt Arne) også utenfor nettet. Det er imidlertid ikke bare bruken av emojien i seg selv som bidrar til et talespråksnært uttrykk i meldingene ovenfor. Med dette mener jeg at emojien har påvirkning på det øvrige, verbalspråklige uttrykket. Meldingene ville fremstått som nokså meningsløse uten emojiene. I kommunikasjon mellom deltagerne underveis i fotballkamper

utenfor nettet hender det ofte at navnet på fotballspillere ytres i kombinasjon med den nevnte gestikuleringen.

Litteraturviter og skribent Guri Idsø Viken er svært skeptisk til bruken av emoji'er (NRK 2017). Hun mener bruken av dem er en form for latskap og ignoranse (s.st.). Videre blir hun sitert på følgende av NRK (2017):

Jeg er veldig fan av kontinuerlig utvikling av språket. Men det er ikke det samme å droppe ord og vendinger fordi det er enklere å slenge på et ferdigprodusert, generisk bilde som folk kan tolke selv.

Etter mitt syn er det svært kontekstuellet hvorvidt emoji-bruk er et uttrykk for latskap og ignoranse eller ikke. Bakgrunnen for Vikens skepsis ser altså ut til å henge sammen med emoji-ens potensielle tvetydighet, et poeng jeg ikke har noen problemer med å forstå i visse kontekster. I gruppechatten virker ikke dette å være et utbredt problem – kanskje er det, med tanke på temaene det kommuniseres om, av mindre betydning om en emoji oppfattes noe ulikt av forskjellige deltagere. I praksisfellesskapet mener jeg derfor det er mer fornuftig å snakke om at emoji'er i hovedsak beriker kommunikasjonen. De fungerer typisk som ekvivalenter til ressurser som er tilgjengelige i talesituasjoner. De bidrar til et ekspressivt uttrykk som langt på vei gjenspeiler det sosiale livet mellom deltagerne utenfor nettet. Det kan også være relevant å snakke om at emoji'er i mange tilfeller letter kommunikasjonen fordi de ofte understreker meningsinnhold og uttrykker ekspressivitet på en økonomisk måte.

Til nå har jeg vist de mest typiske måtene å benytte emoji'er på. Som figur 2 antyder, er bruksområdet til emoji-ene variert. Vi ser eksempelvis flere emoji'er som gjenspeiler flagg. Vi ser også at det norske flagget ikke er representert. Dette må forstås i sammenheng med at de fleste flagg-emoji-ene er produsert i forbindelse med EM i fotball sommeren 2016, hvor Norge ikke var kvalifisert. Flagg-emoji-ene i ytringen under er produsert under en kamp mellom Italia og Sverige:

2626: Emil: Sverige !!

2627: Arne: Azzurri!

Disse emoji-ene kan ikke sies å gjenspeile ressurser som er tilgjengelige i ansikt-til-ansikt-kommunikasjon på samme måte som eksempelvis . Likevel fungerer de ekspressivt og

understrekende ved at de tydeliggjør hvem det heies på. Vi kan si at de gjenspeiler den konkrete handlingen ”å flagge”. I figur 2 ser vi også at emoji'er som gjenspeiler dyr, aktiviteter, fremkomstmidler, objekter og symboler er representert. Slike emoji'er opptrer, i likhet med flagg-emoji'er, imidlertid langt sjeldnere enn emoji'er som gjenspeiler ansiktsuttrykk og håndbevegelser.

4.1.5.2 Interindividuell variasjon

Den interindividuelle variasjonen er imidlertid stor, slik tabell 8 viser. Blant de tre mest aktive deltagerne på emoji'fronten varierer prosentandelen mellom 14,6 og 17,8. Blant de øvrige seks deltagerne varierer prosentandelen mellom 1,4 (Ivar) og 5,4 (Arne). To tredjedeler av deltagerne bruker altså emoji'er relativt sjeldent, mens en tredjedel av deltagerne benytter emoji'er relativt ofte. Praksisfellesskapet er med andre ord todelt i denne kategorien. På gruppenivå brukes som nevnt emoji'er som regel ekspressivt. Dette gjelder også for de enkelte deltagerne. Likevel er noen emoji'er sterkere forbundet med enkelte deltagere. Dette gjelder spesielt for én deltager.

I del 4.1.4.2 nevnte jeg at latteren sitter løst mellom deltagerne i offlinesituasjoner og at lattervariantene kan sees på som en ekvivalent til latter utenfor nettet. Det finnes flere emoji'er som visuelt gjenspeiler latter i materialet. De brukes imidlertid sjelden av de fleste deltagerne, men opptrer likevel relativt frekvent i materialet fordi den deltageren som bruker emoji'er oftest (Emil), benytter nettopp denne ressursen ofte. I motsetning til lattervariantene kan de fleste leende emoji'ene i Emils meldinger ikke sees på som ekvivalenter til latter. De brukes i forskjellige situasjoner, men primært ikke i forbindelse med spesielt morsomme kommentarer:

1346: Harald: Mcgregor har ikke gitt seg allikevel. Er bare internt drama mellom han og Dana

1347: Emil: Såg de 😄👍

I melding 1346 refererer *Mcgregor* og *Dana* til to kampsportutøvere. Harald informerer om at *Mcgregor* ikke har lagt opp til tross for at det har gått rykter om dette. Selv uten den leende emoji'en ville det vært tydelig at Emil synes dette var gode nyheter, grunnet den andre emoji'en

i meldingen. Den leende emoji'en gir imidlertid uttrykk for entusiasme – den virker nærmest overdrevet og fungerer dermed ekstra ekspressivt. Lignende måter å bruke ressursen på er typisk for Emils bruk av emoji'er.

4.1.6 Kategori 6: Ortografisk ekspressivitet

For å gjøre tabellen mest mulig oversiktlig er meldinger som inneholder dobbelskrivninger og kreativ bruk av store/små bokstaver ikke markert hver for seg i tabellen under. I noen meldinger i materialet benyttes både store/små bokstaver på kreative måter og dobbelskriving. Jeg har heller ikke markert disse meldingene på noen spesiell måte. Omfanget av meldinger som inneholder dobbelskrivninger, kreativ bruk av små/store bokstaver, samt av de meldingene som inneholder begge disse språklige trekkene, kommer frem i avsnittet under tabellen.

4.1.6.1 Generelle variasjonsmønstre

Vi ser at deltagerne bruker ekspressiv ortografi i 274 av meldingene i materialet, jf. tabell 9.

Navn N= Deltagerens totale antall meldinger i materialet	Meldinger som inneholder ortografisk ekspressivitet. Prosentandel av N.	Meldinger som inneholder ortografisk ekspressivitet. Absolutte tall.
Emil N= 669	11,5	77
Jonas N= 324	8,0	26
Markus N= 1491	6,5	97
Vegard N= 484	5,0	24
Harald N=148	3,4	5
Ivar N= 628	3,3	21
Kåre N= 371	3,0	11
Magnus N= 96	2,1	2
Arne N= 734	1,5	11
Alle deltagere N= 4945	5,5	274

Tabell 9: Ortografisk ekspressivitet. Prosentandel av N og absolutte tall.

Nærmere bestemt finner vi i 203 av disse 274 meldingene dobbelskriving, mens 71 meldinger inneholder kreativ bruk av små/store bokstaver. 34 meldinger inneholder både kreativ bruk av store/små bokstaver og dobbelskriving. Dobbelskriving opptrer altså langt hyppigere enn kreativ bruk av små/store bokstaver.

47 av meldingene inneholder dobbelskriving av tegn. Det hender at dette gjøres i kombinasjon med dobbelskriving av bokstaver. I kun 7 meldinger er det konsonanter som dobbelskrives. Det helt klart vanligste er med andre ord at vokaler dobbelskrives slik som i melding 195 i utdraget under. Dette monologiske utdraget viser Markus' mening om ferdighetene til og prisen på en fotballspiller:¹⁶

191: Markus: Han minner meg om Maxi rodriguez

192: Markus: Som for all del var ålreit. Men er sånn litt god på alt

193: Markus: Ikke rask. Ikke spesielt god til å drible

194: Markus: Men bra lagspiller da. Men det finner du for under 40 mill

195: Markus: **Maaange** steder

Melding 195 må uten tvil sees i sammenheng med de foregående meldingene i utdraget. Markus mener altså at spilleren fotballklubben har kjøpt, var for dyr i forhold til ferdighetene, samt at man kan få kjøpt like gode spillere til en billigere penge mange steder. Dobbelskrivingen i melding 195 bidrar til å forsterke både meningene om prisen på den aktuelle spilleren, og meningen knyttet til spillermarkedet på et mer generelt grunnlag. Dobbelskrivingen gjør at det blir naturlig å tolke meningsinnholdet i retning av at spilleren var *alt* for dyr, og at man derfor kan få kjøpt like gode spillere til en billigere penge *veldig* mange andre steder. Dobbelskrivingen i melding 195 ser altså ut til å ha en understrekende effekt. Den er sterkt knyttet til meldingens (og utdragets) meningsdimensjon.

De fleste dobbelskrivingene i materialet er imidlertid knyttet svært tett opp mot følelsesdimensjonen i meldingene. I stedet for å understreke meninger, slik som i melding 195 ovenfor, forsterker dobbelskrivinger ofte følelsene til deltagerne. I utdraget under ser vi flere eksempler på slik ekspressiv dobbelskriving. Vi ser også eksempler på at store/små bokstaver blir brukt på kreative måter:

---

¹⁶ En slik måte å dele opp meningsinnhold i flere korte meldinger på rad, blir i litteraturen gjerne omtalt som *chunking* (Tagliamonte 2016: 230).

1940: Emil: **Jaaaaaaaaaaaa**
1941: Emil: Bet mål av giroud
1942: Harald: **Giiiiirooooooud!**
1943: Harald: Har han som kaptein. Viktig!
1944: Emil: Ja med
1945: Emil: Haha
1946: Markus: **PAYET** til **GIIIRooooouuuud**
1947: Emil: 😊
1948: Ivar: E det dårlig tegn at æ allerede har glemt laget mitt?
1949: Markus: Griezmann blir benka resten av EM
1950: Emil: Hahahahaha
1951: Markus: **Oooomaaagåååååå**
1952: Emil: Sjukt
1953: Markus: **pAAAYYYYYYEEEt**
1954: Emil: Magiskt

Utdraget ovenfor er hentet fra en samtalesekvens underveis i en fotballkamp i EM. *Giroud* og *Payet* er etternavnene på to av spillerne på det franske landslaget. Disse spillerne noterte seg for til sammen to mål og en målgivende pasning i kampen. Ingen av deltagerne har noen spesielle bånd til Frankrike som nasjon, så dobbelskrivingene og den kreative bruken av små/store bokstaver kan ikke tolkes som uttrykk for ekstrem glede over at Frankrike gjorde det bra i kampen. Målgivende pasninger og mål gir imidlertid poeng i et internetbasert spill som heter *EM-manager*. I forbindelse med fotball-EM 2016 opprettet deltagerne en privat liga hvor vi konkurrerte mot hverandre. Meningen med spillet er å late som at man er fotballtrener. Man velger ut spillere før hver runde av turneringen. Spillerne man velger ut på sitt lag, får poeng basert på hvor bra de gjør det i kampene i det virkelige liv. Lagets kaptein får doble poeng. I melding 1940 og 1942 gir Emil og Harald uttrykk for at de er glade for at Giroud scoret siden begge har han som kaptein på sine EM-managerlag. At begge disse deltagerne har Giroud som kaptein på laget kommer eksplisitt til uttrykk i melding 1943 og 1944. I melding 1946 poengterer Markus at Giroud fikk pasningen som ledet til målet fra Payet. Den kreative bruken av store og små bokstaver samt dobbelskrivingen gjør det tydelig at Markus er glad for dette. Noe som ikke kommer frem av utdraget, er at Markus har både Giroud og Payet på sitt lag. Denne informasjonen er viktig for å forstå Markus' ortografiske

ekspressivitet i denne meldingen.

I melding 1951 ser vi en variant av det engelske uttrykket *oh my God*. Meldingen er produsert rett etter at Payet scoret et meget pent mål. Selv om Markus ikke har noen spesielle bånd til Frankrike, lar han seg fascinere/imponere av den vakre scoringen, noe dobbelskrivingen forsterker. I dette utdraget er dobbelskrivingen i melding 1951 den som i størst grad kan sies å være knyttet til meningsdimensjonen. Den ortografiske ekspressiviteten i melding 1953 kan sees på som et videre uttrykk for fascinasjonen i melding 1951. Med tilleggsinformasjonen om at Markus har Payet på sitt lag, kan meldingen også tolkes som et uttrykk for glede over å ha han på laget sitt. Felles for dobbelskrivingene og den kreative bruken av små/store bokstaver i utdraget ovenfor, er altså at de bidrar sterkt til å gi de aktuelle meldingene et ekspressivt uttrykk. Mer spesifikt fungerer de som skriftlige følelsesutbrudd, nærmest som en ekvivalent til jubelscener foran en tv-skjerm eller på en fotballtribune.

I meldingene hvor deltagerne dobbelskriver tegn, er det i de fleste tilfellene snakk om utropstegn. Også slik dobbelskriving bidrar til å gi meldingene et ekspressivt uttrykk. Dette kan i mange tilfeller sies å være utropstegnets funksjon også i de tilfellene hvor det kun er skrevet én gang. Likevel bidrar dobbelskriving av utropstegn til at meldingene oppleves som enda mer ekspressive.

2818: Arne: Deilig!!!

Dobbelskriving av utropstegn opptrer ofte i kombinasjon med dobbelskriving av vokaler slik som her:

1163: Emil: Den **måååå** in!!!

Her uttrykker Emil forbauselse og frustrasjon over at en fotballspiller bommet på en stor sjanse, noe dobbelskrivingene bidrar til å forsterke. Kombinasjonen av dobbelskriving av både bokstaver og tegn gjør at meningsinnholdet forsterkes ytterligere. I de fleste meldingene som inneholder kreativ bruk av små/store bokstaver, er det store bokstaver som brukes på ukonvensjonelle måter slik som i meldingen under:

762: Markus: **HVORDAN KAN MAN BOMME DER**

Denne meldingen har omtrent det samme meningsinnholdet som melding 1163 ovenfor. Både Emil og Markus er forbauset og frustrert over en fotballspillers manglende evne til å treffe nettmaskene. Det er tydelig at både dobbelskriving og bruk av store bokstaver bidrar til å gi de to meldingene et ekspressivt uttrykk. Disse ressursene kan også brukes i kombinasjon, noe som bidrar til at meldingene fremstår som enda mer ekspressive:

2987: Vegard: **KKOOOOOOOOONGENNNN!!!!**

Denne meldingen er en reaksjon på et vakkert mål som ble scoret av en fotballspiller Vegard mildt sagt har sans for. Dette er en av få meldinger som inneholder dobbelskriving av både vokaler, konsonanter og tegn, samt ukonvensjonell bruk av store bokstaver. Meldingen tjener som et eksempel på at en kombinasjon av flere av disse ressursene, forsterker det ekspressive uttrykket i meldingene ytterligere.

4.1.6.2 Interindividuell variasjon

I denne kategorien er den interindividuelle variasjonen stor. Som tabell 9 viser, inneholder 1,5 prosent av Arnes meldinger dobbelskriving og/eller kreativ bruk av små/store bokstaver. Hele 11,5 prosent av Emils meldinger inneholder slike stilistiske trekk. Mellom ytterpunktene varierer prosentandelen fra 2,1 (Magnus) til 8,0 (Jonas). For å forsøke å forklare noe av grunnen til at enkelte deltagerer har en mer ekspressiv ortografi enn andre, har jeg studert meldingene til de tre deltagerne som utnytter slike ressurser oftest.

Hvis vi ser på meldingene til den deltageren med mest ekspressiv ortografi, ser vi at det er et bestemt ord som ofte blir skrevet på ekspressive måter. Emil benytter seg av dobbelskriving i ordet *du* i 10 av hans 77 registrerte meldinger i denne kategorien. Her ser vi tre eksempler:

3: Emil: Graaaaaattis Markus!! Hoppas du får en fin dag i Budapest **duuhj**

4: Markus: Flott kvalitet på bildet **duuuuuuuuh**

...

194: Emil: **Duuuuuuhhh**

...

655: Emil: Okey god analys **duuuu**

I eksemplene ovenfor ser vi at Emil i tillegg til å dobbelskrive vokalen *u* også bruker bokstaven *h* og *j* på kreative måter. Felles for de tre eksemplene er imidlertid dobbelskrivingen av bokstaven *u*. Noen andre deltagere dobbelskriver også bokstaven *u* i ordet *du* i enkelte tilfeller. Dette forekommer imidlertid sjeldent. De gangene deltagerne dobbelskriver ordet *du* er det ment som en henvendelse til Emil, slik Markus gjør i melding 4 ovenfor. Dette fenomenet kan dermed sies å være karakteristisk for Emil. Gjennom min kjennskap til Emil offline vet jeg at Emil ofte uttaler ordet *du* med en overdrevet lang vokal. Dobbelskrivingen av dette ordet refererer altså til denne karakteristiske uttalemåten.

Etter Emil er Jonas den deltageren som har den mest ekspressive ortografien, jf. tabell 9. I meldingene hans er det imidlertid ingen enkeltord eller uttrykk som ofte blir skrevet ekspressivt. Typisk for mange av dobbelskrivingene i materialet som helhet er som nevnt at de ofte har en helt klar ekspressiv funksjon ved at de nærmest fungerer som skriftlige ”jubelbrøl” i forbindelse med en pågående fotballkamp. Det finnes eksempler på slike jubelbrøl også i Jonas’ meldinger. Det karakteristiske ved Jonas i denne kategorien er likevel at han bruker dobbelskriving i langt flere ord og i flere situasjoner enn de andre deltagerne relativt sett.

Som tabell 9 viser, har også Markus en relativt ekspressiv ortografi. I hans meldinger er de nevnte skriftlige jubelbrølene et svært karakteristisk trekk. Disse jubelbrølene manifesterer seg ofte ved at navnet på fotballspillere blir skrevet på ekspressive måter, jf. melding 1946 og 1953 ovenfor. Vi ser også den samme tendensen, som hos Emil, til at enkelte former ofte blir skrevet ekspressivt. Hyppigst er varianter av det engelske uttrykket *oh my God*, jf. melding 1951 ovenfor, som det, i Markus’ meldinger, finnes syv ulike varianter av (*Omigååd*, *Omigååååd*, *Omigåååååd*, *Omiigåååååd*, *omiiigåd*, *OMIIGÅÅÅÅD*), i tillegg til det nevnte eksemplet. I tillegg til dobbelskriving og ukonvensjonell bruk av store bokstaver, lekes det her med engelsk ortografi. Samskriving er benyttet, og det er valgt bokstaver som bidrar til et mest mulig ortofont uttrykk. At disse variantene er et uttrykk for ekspressivitet, og ikke et ønske om å økonomisere det språklige uttrykket, blir ekstra tydelig fordi initialordet *omg* for *oh my God*, som nevnt i del 4.1.3.2, ikke er representert i materialet.

4.1.7 Kategori 7: Leksikalske innslag fra andre språk

I tabell 10 under har jeg ikke regnet med de svenske meldingene som er produsert av Emil. Dette skyldes at det jeg primært har ønsket å undersøke i denne kategorien, er i hvilket omfang deltagerne benytter seg av leksikalske innslag fra språk som ikke representerer deltagerens morsmål. Hva har jeg så gjort med de meldingene hvor Emil bruker norske ord? Heller ikke disse meldingene er regnet med i denne tabellen, til tross for at de må sees på som innslag fra hans flerspråklige repertoar. Dette skyldes at mesteparten av kommunikasjonen i gruppechatten totalt sett foregår på norsk, noe som gjør at det i en del tilfeller er naturlig for Emil å bruke enkelte norske ord for å gjøre seg forstått. Det er med andre ord grunn til å anta at norske innslag fra Emil ofte har andre funksjoner enn de øvrige innslagene fra andre språk. Dersom jeg hadde registrert Emils innslag fra norsk, ville tabellen derfor på mange måter blitt misvisende siden de i de fleste tilfellene er uttrykk for språklig akkomodasjon, noe jeg kommer tilbake til i del 4.1.9, hvor jeg ser nærmere på flere aspekter ved Emils språkbruk. De resterende deltagerens bruk av svensk er regnet med i tabellen da disse innslagene må regnes som innslag fra deres flerspråklige repertoar.

4.1.7.1 Generelle variasjonsmønstre

Som det fremgår av tabell 10 inneholder 11,2 prosent av meldingene i gruppechatten innslag fra andre språk enn norsk:

Navn Totalt antall meldinger i materialet.	Meldinger med leksikalske innslag fra andre språk. Prosentandel av N.	Meldinger med leksikalske innslag fra andre språk. Absolutte tall
Harald N= 148	22,3	33
Vegard N= 484	17,4	84
Markus N=1491	13,1	195
Ivar N= 628	11,9	75
Arne N= 734	9,4	69
Kåre N= 371	9,2	34
Jonas N=324	8,6	28
Emil N=669	5,1	34
Magnus N= 96	3,1	3
Alle deltagere N= 4945	11,2	555

Tabell 10: Leksikalske innslag fra andre språk. Prosentandel av N og absolutte tall.

De aller fleste tilfellene er innslag av engelsk. I en del tilfeller er det kun ett engelsk ord som utgjør hele meldingen, slik som her:

120: Kåre: **Boring**

Det aller vanligste er likevel at ett engelsk ord er bakt inn i norskspråklige meldinger slik som i dette eksemplet:

951: Arne: Ja. Men blir nesten like **shaky** som Boateng mot messi

Slike innslag kalles gjerne *intrasentensiell kodeveksling* (Myers-Scotton 1993: 4). I meldinger hvor det kun er ett enkeltord som utgjør innslaget, er det mest vanlig at dette ordet er et adjektiv som i de to foregående eksemplene. Det finnes også en del eksempler på at verb

utgjør innslaget slik som her:

79: Kåre: Kukkælæ skal **fucke opp** alt han da

Engelske innslag opptrer også forholdsvis hyppig som pragmatiske interjeksjoner (se del 4.1.4) som i disse to meldingene:

300: Markus: **Goodbyyye**

...

449: Arne: **Nope**. Fri. Men skal på fotballtrening med Michel kl18 og så middag hos padre.¹⁷ Men jobber åpningsvakter hele helgen. Så skal ikke se bort fra noen rocket kvelder.¹⁸

Et spørsmål som melder seg, er om de leksikalske innslagene i praksisfellesskapet bør sees på som lån eller kodeveksling. Dette er det imidlertid utfordrende å gi et entydig svar på, blant annet fordi det i litteraturen om kodeveksling finnes mange forskjellige definisjoner. Da jeg anser dette spørsmålet som mindre sentralt for å svare på oppgavens problemstilling, skal jeg ikke dvele mye ved begrepene kodeveksling og lån. Likevel er to begreper fra litteraturen om kodeveksling relevante for å forklare leksikalske innslag fra andre språk i praksisfellesskapet. Myers-Scotton (1993: 3, mine uthevinger) definerer kodeveksling slik:

Codeswitching [...] is the selection by bilinguals or multilinguals of forms from an **embedded variety** (or varieties) in utterances of a **matrix variety** during the same conversation.

Denne definisjonen av kodeveksling er nokså bred. Etter en slik definisjon vil mange av innslagene i praksisfellesskapet regnes som kodeveksling fremfor lån. Uavhengig av om vi betrakter de leksikalske innslagene i praksisfellesskapet som kodeveksling eller lån i de ulike tilfellene, er begrepene *matrix variety* og *embedded variety* nyttige for å forklare det overordnede mønsteret når det gjelder innslag fra andre språk i praksisfellesskapet. På norsk kan begrepene oversettes til henholdsvis *matrisespråk* og *innføyd språk* (Sunde 2016: 138). Kort forklart refererer matrisespråket til det dominerende språket i en kodevekslingssituasjon. Dette språket setter den morfosyntaktiske rammen. Matrisespråket avgjør rekkefølgen på

---

¹⁷ *Padre* er italiensk for *far/pappa*

¹⁸ Ordet *rocket* refererer til et spill for X-box som heter Rocket League. Derfor er det et egnenavn og ikke regnet som et innslag.

morfemer og bidrar som regel med systemmorfemer, samt de fleste innholdsmorfemene i slike situasjoner. Det innføyde språket bidrar i hovedsak med innholdsmorfemer som ”blandes” inn i matricespråket (Myers-Scotton 1993: 6). Det overordnede mønsteret i praksisfellesskapet er at norsk (i Emils tilfelle svensk) er et tydelig *matricespråk*, og at engelsk i hovedsak er det *innføyde språket*. Engelske innslag utgjør hele 88,3 prosent av innslagene fra andre språk. Som vi ser i det forrige eksemplet er det også andre språk representert i materialet. Disse språkene er svensk¹⁹ (3,4 prosent), tysk (2,5 prosent), italiensk (2,2 prosent), dansk (1,4 prosent), spansk (1,4 prosent) og fransk (0,7 prosent).

Gjennom min kjennskap til deltagerne vet jeg at de bruker leksikalske innslag fra andre språk i samtaler mellom hverandre også i offlinesituasjoner. Også utenfor nettet er mitt inntrykk at det først og fremst gjelder intrasentensielle leksikalske innslag. Alle eksemplene på leksikalske innslag jeg har vist til i denne kategorien så langt, brukes av deltagerne også utenfor nettet. Det ser altså ikke ut til at deltagerne bruker leksikalske innslag på andre måter offline. Derfor bygger funnene i denne kategorien opp under en talespråksnær og uformell stil, som i liten grad bør kobles til gruppechatten per se.

4.1.7.2 Interindividuell variasjon

I overkant av hver tiende melding inneholder altså innslag fra andre språk. For gruppechatten som helhet kan vi derfor si at dette er et sentralt aspekt ved samtalestilen. Den interindividuelle variasjonen er imidlertid stor også i denne kategorien. Harald benytter seg av innslag i 22,3 prosent av meldingene sine, mens Magnus kun gjør dette i 3,1 prosent av sine, jf. tabell 10.²⁰ Mellom disse ytterpunktene varierer prosentandelen fra 5,1 (Emil)²¹ til 17,4 (Vegard). Også i denne kategorien er det grunn til å anta at det er mange og sammensatte grunner til at noen deltagere oftere enn andre benytter seg av leksikalske innslag fra andre språk. Likevel kan materialet bidra med noe innsikt i hvorfor den interindividuelle variasjonen er så stor som den er.

---

¹⁹ Som nevnt er ikke Emils svenske meldinger en del av denne prosentandelen. Jeg har valgt å ikke kartlegge forekomstene av ordet *grattis* siden jeg anser dette ordet for å være en kortform på norsk i like stor grad som et svensk ord (se liste 1, del 4.1.3.2).

²⁰ Legg merke til at kun tre meldinger hos Magnus inneholder leksikalske innslag fra andre språk.

²¹ Denne prosentandelen tilhører Emil. Emils meldinger med innslag fra norsk er som nevnt ikke en del av denne prosentandelen.

Et moment som virker å ha påvirkning på innslag fra andre språk hos enkelte deltagere, er samtaleemnet. Harald er den deltageren som følger mest med på kampsporten *mixed martial arts* (MMA), og mange av meldingene hans i praksisfellesskapet handler om denne interessen. Denne sporten er ikke så stor i Norge, noe som gjør at Harald ser de fleste kampene med engelsktalende kommentatorer. I meldingene som omhandler MMA virker det derfor naturlig for Harald å bruke en del engelske ord og uttrykk. I meldingen under bruker Harald to slike innslag:

3870: Harald: **ufc eventen** var artig, men innfridde ikke helt de skyhøye forventningene. hovedkampene var greie. aldo blir den som møter mcgregor i **featherweight**. brock lesnar vant imponerende og er mest sannsynlig tilbake

Ufc er et initialord som refererer til *Ultimate Fighting Championships*. Det er verdens største organisasjon når det gjelder å arrangere MMA-kamper. I og med at dette initialordet refererer til et egennavn, er det ikke regnet som et leksikalsk innslag i seg selv. *Ufc* og *eventen* må her sees på som et sammensatt ord til tross for orddelingsfeilen. Med jevne mellomrom arrangerer denne organisasjonen begivenheter som inneholder flere kamper. I meldingen ovenfor refererer *ufc eventen* til en slik begivenhet. *Featherweight* refererer til vektklassen *fjærvekt*. Å bruke ordet *begivenhet* fremfor *event* og *fjærvekt* fremfor *featherweight* virker unaturlig for Harald, noe som ser ut til å ha sammenheng med at sporten som nevnt er liten i Norge og at de fleste kampene har engelsktalende kommentatorer. Selv om mange av innslagene hos Harald altså ikke er etablerte lånord i norsk, virker de å være etablerte lånord innenfor MMA-miljøet. Det virker altså å være praktiske hensyn som ligger til grunn for innslagene i melding 3870 ovenfor.

Sundes (2016) artikkel ”’Inspect kniven i inventoryen min.’ Språklig praksis i et nytt domene” handler om språkkontakt mellom engelsk og norsk i det norske Counter-Strike-miljøet. Counter-Strike er et av de mest populære dataspillene i Norge (Sunde 2016: 133). Hun viser at de engelske innslagene i dette miljøet primært kan kobles til praktiske hensyn fordi innslagene ofte stammer fra en internasjonal terminologi (Sunde 2016: 148). I artikkelen kaller Sunde (s.st.: 153) slike innslag for *kulturelle lån*. Som kulturelle lån regner Sunde (s.st.) ”ord for objekter, aktiviteter og konsepter som er nye i lånetakerspråket (her norsk), som ikke har fullgode synonyme norske uttrykk, og som dermed kopieres og tas i bruk av praktiske grunner”. Haralds innslag i melding 3870 ovenfor kan etter Sundes definisjon regnes som

kulturelle lån.

Vegard er den deltageren som bruker leksikalske innslag fra andre språk nest oftest. Når det gjelder hans meldinger, virker det som om samtaleemnet er av mindre betydning.

2016: Vegard: hadde jeg vært **keen på** og

...

3326: Vegard: Haha liker ivars **predictions**

...

3745: Vegard: Helt **crazy** å sette på gignac

I eksemplene ovenfor er det tydelig at de leksikalske innslagene fra engelsk i mindre grad skyldes praktiske hensyn. Som vi ser, erstatter Vegard i mange tilfeller fullgode norske varianter som *interessert i*, *spådommer/prediksjoner* og *vanvittig* med engelske varianter. Sunde (2016) kaller slike innslag for *kjernelån*. Slike innslag blir også, riktignok i mindre grad enn kulturelle lån, brukt i Counter-Strike-miljøet. Hun skriver at kjernelån ”er en betegnelse på ord som erstatter allerede eksisterende ord i lånetakerspråket, og som i større grad enn kulturelle lån kan sies å motiveres ut fra et ønske om å assosieres med eller uttrykke tilhørighet til et spesifikt fellesskap” (Sunde 2016: 153). Et aspekt som bør nevnes i forbindelse med Vegards engelske innslag, er at han har engelsk-norsk tospråklighet som morsmål. Vegard forteller at faren utelukkende snakket engelsk hjemme i oppveksten. Videre forteller han at foreldrene bodde sammen fram til Vegard begynte på ungdomsskolen. Han antyder at han snakket ca. 50 prosent engelsk fram til dette. Vegard behersker altså både norsk og engelsk godt og må regnes som tospråklig selv etter smale definisjoner. Denne informasjonen kan bidra til å forklare hvorfor han i større grad enn de andre deltagerne benytter seg av det Sunde (2016) kaller kjernelån. I og med at Vegard er tospråklig kan det diskuteres hvorvidt innslagene representerer et ønske om å assosieres med eller uttrykke tilhørighet til et spesielt fellesskap på samme måte som medlemmene av Counter-Strike-miljøet – de bør i større grad sees i lys av Vegards oppvekst.

De leksikalske innslagene Vegard og Harald bruker, gjenspeiler språkbruken deres i offlinesituasjoner. Uavhengig av om vi ser på innslagene som kodeveksling eller lån, forsterkes det generelle inntrykket i denne kategorien, nemlig at de leksikalske innslagene må forstås i nær tilknytning til deltagerens språkbruk i offlinesituasjoner.

4.1.8 Ivars dialektbruk

I denne kategorien har jeg kartlagt Ivars bruk av dialektale innslag. Som nevnt i del 3.3.8 har Ivar trøndersk dialektbakgrunn. Før jeg gikk i gang med kartleggingen, var det viktig å ha avgjort hvilke kriterier som måtte være til stede for at en melding skulle regnes som en dialektmelding. Evjen (2011: 44) setter opp følgende kriterier for hva hun regner som *dialektinnlegg* når hun undersøkte omfanget av dialektbruk i tre ulike debattforum:

- 1) Innlegget inneholdt språkbruk som vik av frå dei fastsette skriftnormalane.
- 2) Avvika er dialektale, det vil seie at trekk som smilefjes, forkortingar, innslag av engelsk osv. ikkje blir rekna med.
- 3) Avvika er morfologiske eller fonologiske. Syntaktiske avvik blir ikkje rekna med.
- 4) Innlegget inneholdt meir enn eitt avvik.

Å benytte seg av dialektale innslag er en av flere ressurser som fører til at språket får et mer uformelt og talespråksnært preg. Jeg har allerede sett nærmere på bruken av trekk som emojier, måter å forkorte språket på og leksikalske innslag fra andre språk. Derfor blir det naturlig å støtte meg til de to første kriteriene til Evjen. Jeg velger også å bruke Evjens tredje kriterium. Dette skyldes blant annet at Ivars meldinger i svært liten grad inneholder syntaktiske avvik som kan sies å være dialektalt motiverte. I likhet med Evjen fant også jeg svært få dialektale, leksikalske innslag, altså ord som er særegne for Ivars dialekt. Det er rimelig å anta at dette har sammenheng med at de andre deltagerne ikke er fra Trondheim/Trøndelag og dermed i liten grad har kjennskap til slike former. Bakgrunnen for Evjens fjerde kriterium skyldes at hun registrerte mange innlegg som var skrevet på enten nynorsk eller bokmål, men som inneholdt ett enkelt dialektalt innslag. Hun (s.st.: 43) viser til et eksempel:

Ka ligg i uttrykket “ståkarakter” frå lovens lange arm ?
I overskrifta står det skrive at det var morgontrøytte bilistar som fekk bot, men så ser eg lenger nede i innlegget at det var manglande bilbeltebruk, og manglande førarkort/vognkort som var grunnen til bøter.

Her ser vi et eksempel på et innlegg som er skrevet på nynorsk, med unntak av formen *ka* i den første linja. Evjen mener det ikke ville vært rett å regne slike innlegg som dialektinnlegg. I dette eksempelet isolert sett kan det absolutt argumenteres for at en slik tilnærming er fornuftig da det dialektale ikke kan sies å være spesielt karakteristisk. Likevel problematiserer Evjen dette kriteriet. Hun skriver at hun i ettertid var usikker på om det var riktig å ikke regne

slike innlegg som dialektinnlegg. En naturlig konsekvens av en slik avgrensning blir at kortere innlegg, hvor det dialektale derfor blir mer fremtredende, ikke blir regnet som dialektinnlegg. Dersom jeg skulle fulgt dette kriteriet, ville det medført at meldinger som denne ikke hadde blitt regnet som en dialektmelding:

4523: Ivar: Han e død

Til tross for at denne meldingen bare inneholder ett dialektalt trekk, mener jeg at den har et markant dialektalt uttrykk. Jeg har valgt å regne melding 4523 som en dialektmelding. Dette har sammenheng med at materialet mitt skiller seg fra Evjens. Uttrykksformen i praksisfellesskapet er som vi har sett elliptisk og forkortet, noe som ikke gjelder Evjens materiale på samme måte. I denne oppgaven er dermed en dialektmelding *en melding som inneholder minst ett morfologisk eller fonologisk trekk som er dialektalt motivert*.

Av Ivars 628 meldinger er 359 regnet som dialektmeldinger. Dette tilsvarer en prosentandel på 57,2. Dette må utdypes. Prosentandelen kan gi inntrykk at Ivar veksler mellom å skrive på dialekt og å følge skriftspråknormalen. En slik konklusjon blir imidlertid misvisende.

Prosentandelen er som nevnt regnet ut med utgangspunkt i alle Ivars meldinger. Mange av meldingene i materialet gir ikke rom for å uttrykke dialektale trekk. For eksempel vet vi at 7,3 prosent av meldingene til Ivar inneholder et multimodalt innslag (se tabell 3, del 3.6). I de aller fleste tilfellene utgjør det multimodale innslaget hele meldingen. I andre tilfeller utgjør lattersvarianter eller emoji'er hele meldinger. Materialet inneholder også mange meldinger bestående av enkeltord, samt meldinger hvor strukturen fører til at det blir mindre naturlig å uttrykke dialektale trekk. I noen tilfeller erstatter også leksikalske innslag fra andre språk det dialektale trekket som eventuelt kunne vært skrevet i stedet. Jeg skal i det følgende se nærmere på hvordan Ivar typisk benytter dialektale trekk.

Ivar bruker konsekvent varianten *æ* i 1. pers. entall og presensvarianten *e* av 'å være' slik som i disse meldingene (se også melding 4523 ovenfor):

4867: Ivar: *Æ* sponse 17000

...

4749: Ivar: Klokka *e* alltid 22 en plass i verden

Ivar bruker ofte dialektale varianter i infinitiv (apokope) og presens, noe som er typisk for dialekten hans. Under følger et eksempel på hver:

1055: Ivar: Det ser rimelig kjedelig ut å **spill** mot Atletico

...

1060: Ivar: Spørs om det **hold** på allianz

Ivars bruk av slike dialektale infinitiv- og presensvarianter virker svært gjennomført. Eksempelvis finner jeg ingen forekomster av verken *å spille* eller *holder* i Ivars meldinger, mens jeg finner ni forekomster av infinitivvarianten *å spill* og seks tilfeller av presensvarianten *hold*. Dette tyder på at de valgene han gjør er konsekvente. Videre bruker han spørreordvariantene *koss* og *kæm* konsekvent, samt varianten *itj* for nektingsadverbet *ikke*.

De nevnte eksemplene viser bare noen måter Ivar bruker dialekt på. Å greie ut om alle de ulike dialektale trekkene Ivar bruker, ville neppe være spesielt relevant med tanke på oppgavens problemstilling. I det følgende skal jeg derfor nøye meg med å vise noen av Ivars meldinger. Her har jeg ikke lett etter de meldingene som inneholder flest dialektale trekk, så meldingene under gjenspeiler Ivars dialektbruk på en representativ måte:

1046: Ivar: Smart å gi **sæ** før han bli hjerneskada

...

1057: Ivar: Men **heie** på Simmone **æ**

...

1062: Ivar: Det **e** ganske sykt ja

...

1700: Ivar: **Kunna** tenkt **mæ** å prøvd litt sånn

...

1703: Ivar: Grismand **te** chelsea da vegard

Meldingene ovenfor har til felles at de er deklorative hovedsetninger. I slike setninger er det ofte rom for at de dialektale trekkene kan komme til uttrykk. Det finnes noen eksempler på deklorative hovedsetninger hvor dialektale trekk ikke er til stede. I meldingen under er det, med unntak av *heile* for *hele*, ikke mulig å skrive noen ord på dialekt. I dette tilfellet har dette blant annet sammenheng med at meldingen er kort og består av to egennavn.

1843: Ivar: Deportivo har flest U i hele la liga

Hvorfor han bruker *hele* fremfor *heile* blir et spørsmål om hvor konservativ dialekten til Ivar er i talesituasjoner offline, og i hvor stor grad han eventuelt modifierer dialekten sin i praksisfellesskapet. Dette er et spørsmål jeg ikke skal forfølge ytterligere siden jeg ikke har tilstrekkelig informasjon om Ivars dialekt utover det som kommer til uttrykk i praksisfellesskapet. Når det gjelder variantene *hele* og *heile*, er begge tillatt i bokmål. Meldingen ville altså ikke vært regnet som en dialektmelding selv om *heile* hadde vært brukt.

For å konkludere foreløpig bruker Ivar bestemte trønderske varianter svært konsekvent. Alt tyder på at Ivar ikke veksler bevisst mellom dialektale varianter og skriftspråknormalen. Han skriver konsekvent på dialekt i de meldingene hvor de dialektale trekkene han benytter seg av, *kan* komme til uttrykk. Med andre ord er Ivars dialektbruk svært gjennomført, i motsetning til hva prosentandelen kan gi inntrykk av.

Det finnes noen eksempler på at enkelte deltagere spøker med Ivars dialekt. De gangene dette skjer, er det snakk om etterligninger av dialekten, ikke kommentarer om den. Det er i hovedsak en bestemt frase det spøkes med. Under ser vi de fem tilfellene i materialet hvor andre deltagere spøker med frasen *vet ikke*:

1123: Markus: veit itj

...

2543: Markus: Men giroud. Æ veit itj

...

2984: Jonas: Veit ittj

...

4367: Arne: Veit it

...

4490: Vegard: Æ veit IT... Brukt opp

Felles for disse dialektale ”tullemeldingene” er at de skrives i situasjoner hvor de aktuelle deltagerne skal uttrykke at de er usikre på noe. De har med andre ord en kommunikativ funksjon utover det å fleipe med dialektbruken. Meldingene ovenfor kan sees på som metapragmatiske trekk, nærmere bestemt det Stæhr (2014) kaller *stylization*, eller *stilisering* på norsk. I meldingene ovenfor er stiliseringen refleksiv. Rampton (2009: 149 i Stæhr 2014: 94) skriver følgende om det refleksive aspektet ved stilisering:

Stylization involves reflexive communicative action in which speakers produce specially marked and often exaggerated representations of languages, dialects, and styles that lie outside their own habitual repertoire (at least as this is perceived within the situation at hand).

Med unntak av tilfellene av refleksiv stilisering i meldingene ovenfor, er metapragmatiske kommentarer nærmest fraværende i materialet, noe jeg kommer tilbake til i del 4.2.1. Grunnen til at akkurat frasen *vet ikke* eller *jeg vet ikke* blir valgt som utgangspunkt for refleksiv stilisering er vanskelig å gi et sikkert svar på, men det kan ha sammenheng med at den dialektale presensformen *veit* samt nektingsadverbet representerer former som blir ansett som ekstra karakteristiske eller stereotypiske for Ivars språkbruk (og trøndersk generelt).

Meldingene ovenfor er uskyldige. De gjenspeiler en fleipete tone som i stor grad er til stede mellom deltagerne både i offlinesituasjoner og i gruppechatten. Bortsett fra disse tullemeldingene blir ikke Ivars dialektbruk kommentert ytterligere, noe som indikerer at praksisfellesskapet ikke har noen problemer med at Ivar skriver på dialekt. Den refleksive stiliseringen fungerer altså ikke som sosiale sanksjoner, i og med at Ivar fortsetter å bruke den aktuelle dialektale frasen (samt andre dialektale trekk). Dette vitner om, i likhet med funnene fra andre kategorier, at det i praksisfellesskapet er rom for å uttrykke seg på en uformell og talespråksnær måte så lenge man blir forstått. Funnene fra denne kategorien viser imidlertid at denne holdningen også gjelder språklige trekk som så å si utelukkende er forbundet med en deltager. Ivars språkbruk fremstår som det fremste beviset på den nære sammenhengen mellom det sosiale livet på og utenfor nettet. Det ser ut til at han i chatten ønsker å bevare identiteten sin som trønder og dialektbruker, noe det altså er rom for.

4.1.9 Svensk matricespråk i norsk kontekst

Hvis vi ser bort fra de tilfellene hvor emoji'er, lattersvarianter, multimodale innslag og leksikalske innslag fra andre språk utgjør hele meldingen, skriver Emil nesten konsekvent på svensk. Å gi et prosenttall på hvor mange av meldingene hans som inneholder svensk, ville

vært omtrent like lite fruktbart som å gi et prosenttall på hvor mange meldingene som inneholder norsk hos de andre deltagerne. Dette skyldes at svensk er Emils klare matrisespråk også i praksisfellesskapet. I materialet finner jeg en del eksempler på leksikalske innslag fra norsk i Emils meldinger. I de tilfellene hvor Emil bytter ut svenske ord med norske, er det som regel frekvente og korte ord fra allmennspråket:

4388: Emil: Kom til be terass **nå**

...

4417: Haha **mye** humor där **nå** du

Gjennom min kjennskap til deltagerne offline, kan jeg med nokså stor sikkerhet si at de øvrige deltagerne kjenner til de svenske formene *nu* og *mycket*. Dette blir bekreftet ved at Emil bruker disse formene langt hyppigere enn de norske *nå* og *mye*. Bruken av de norske formene ovenfor må sees på som tilfeller av *språklig akkomodasjon*, nærmere bestemt *språklig konvergens* (Akselberg 2008: 160). Det vil si at språkbrukeren tilpasser språket sitt ved å gjøre det likere en annen varietet, i denne konteksten norsk (s.st.).

Jeg finner kun én metakommentar i form av at de andre deltagerne gir uttrykk for at de ikke forstår hva Emil skriver.²² Dette tyder på at språklig konvergens i liten grad er nødvendig for å bli forstått i praksisfellesskapet. Likevel virker det som om det at han ikke har norsk som morsmål, fører til at han må tilpasse seg på andre måter enn ved å gjøre det språklige uttrykket mer norsk.

De andre deltagerne i praksisfellesskapet behersker jevnt over svensk noenlunde bra, i alle fall reseptivt. Dette er i liten grad kartlagt systematisk i prosjektet, men når man ser nærmere på Emils meldinger, får man et inntrykk av at de skiller seg ut leksikalsk sett. Med dette mener jeg primært at han uttrykker seg mer allmennspråklig og mindre slangbasert enn de andre deltagerne. Dette kan blant annet ha sammenheng med at en god del svenske ord, inkludert svenske slangord, ikke er kjente for de andre deltagerne, noe som igjen kan føre til at Emil ikke kan benytte det svenske ordforrådet sitt fullt ut av hensyn til at han må gjøre seg forstått. I kartleggingen av kortformer finnes det, hvis vi ser bort fra *grattis* som brukes av alle deltagerne, eksempelvis ingen svenske former som kan sees på som slangord (hvorvidt *o* for *och* er et slangord kan muligens diskuteres). Det kan også skyldes at Emil ikke behersker

---

²² I dette tilfellet var det bruken av ordet *omgång* som ble misforstått. På svensk kan *omgång* referere til det norske ordet *runde*, noe som ble misforstått ved ett tilfelle.

tilsvarende norske varianter og slangord. Dette inntrykket forsterkes da Emil er underrepresentert når det gjelder bruken av norske forkortede slangkortformer. Det kunne ha vært interessant å se nærmere på om hans leksikalske uttrykksform når han kommuniserer med sine svenske venner.

Et annet og delvis beslektet aspekt som er relevant i denne sammenhengen, handler om nærheten i og lengden på relasjonene til de andre deltagerne. Emil flyttet fra Sverige til Trondheim i 2014 og kjente ingen av deltagerne fra før. Enkelte måter å uttrykke seg på er nok mer etablerte hos de deltagerne som har kjent hverandre lenge, og som har en nær relasjon både offline og online. Samtalene mellom deltagerne både på og utenfor nettet er i stor grad preget av interne måter å uttrykke seg på som er bygd opp over tid, i hovedsak innenfor en til dels felles, norsk referanseramme. Selv om Emil kan sies å ha opparbeidet en nær relasjon til enkelte av deltagerne, er det ikke sikkert han behersker alle aspekter ved denne interne sjargongen da han har blitt en del av fellesskapet på et senere tidspunkt enn de andre deltagerne.

Hvis vi ser på resultatene på individnivå i de ulike kategoriene, er det også interessant at Emil er den deltageren som bruker flest emoji'er og lattersvarianter. Han er også den deltageren som har den mest ekspressive ortografien. Felles for disse ressursene er, som vi har sett, at de bygger opp under en ekspressiv stil. I forbindelse med emoji'er skriver Danesi (2017:vii) følgende:

In the age of the 'electronic global village' where people of different national languages are in frequent contact through online interactions the emoji code might well be the universal language that can help solve problems of comprehension that international communications have always involved in the past.

Selv om gruppechatten ikke kan sees på som en *elektronisk global landsby*, kan perspektivene i sitatet ovenfor muligens bidra til å forklare Emils utstrakte bruk av emoji'er, lattersvarianter og ekspressiv ortografi. I tillegg til å uttrykke ekspressivitet på ulike måter, har disse ressursene til felles at de gir mening på tvers av språk. De andre deltagerne bruker i større (og selvsagt varierende) grad andre ressurser som for eksempel slang for å uttrykke ekspressivitet. At Emil "topper" bruken av alle disse tre ressursene, er altså ikke ensbetydende med at Emils samtalestil totalt sett er mer ekspressiv enn det som er tilfellet hos andre deltagere. Det virker i mange tilfeller fornuftig å se på Emils ortografiske ekspressivitet, samt bruk av emoji'er og lattersvarianter, som en slags erstatning for andre ressurser som uttrykker følelsesmessig

engasjement – ressurser som altså virker mer tilgjengelige for de andre deltagerne i praksisfellesskapet.

4.2 Andre analytiske perspektiver

4.2.1 Metaspråklige kommentarer – eller fraværet av dem

Jeg har allerede påpekt at Ivar og Emils bruk av henholdsvis trøndersk og svensk så å si ikke er gjenstand for metapragmatiske kommentarer. Med unntak av noen tilfeller av refleksiv stilisering blir verken Ivars dialektbruk eller Emils bruk av svensk kommentert. Normfeltet i praksisfellesskapet tillater altså at det skrives på forskjellige varieteter. Dette virker å ha sammenheng med det generelle inntrykket av at det meste er lov språklig sett så lenge meningsinnholdet bevarer. På samme måte som det i mange tilfeller er uproblematisk å skrive egennavn med liten bokstav, å utelate spørsmålsteget i spørresetninger eller å utelate ord fra setninger, virker bruken av dialekt og svensk uproblematisk. Jeg finner ingen eksempler på at Ivar blir misforstått på grunn av dialektbruken sin, og som nevnt kun ett eksempel på at Emils svensk er gjenstand for en misforståelse.

Det er ikke bare i forbindelse med bruken av trøndersk og svensk at metaspråklige kommentarer nærmest er fraværende. Dette er et svært interessant funn, eller snarere ikke-funn. Det finnes tilfeller der deltagerne retter opp egne meldinger. Med få unntak er det i disse tilfellene snakk om å rette opp feilskrivninger som potensielt kunne ført til misforståelser. Det finnes også noen eksempler på at andres meldinger blir kommentert dersom meningsinnholdet i meldingen er uklart. Med unntak av kommentarer av typen nevnt ovenfor, finner jeg kun to meldinger i materialet hvor en deltager kommenterer en annens språkbruk direkte. Utdraget under viser den ene situasjonen.

1936: Kåre: Og **like vell** en don

1937: Kåre: **Likevell**

1938: Jonas: **Likevel***

1939: Kåre: Hehe

Her ser vi at Kåre først forsøker å rette opp sin egen melding før Jonas påpeker at dette forsøket heller ikke er korrekt i skriftlig norsk. Det er nærliggende å tenke at Jonas gjør dette som en spøk fordi han ikke har for vane å rette på de andre deltageres språkbruk (noe som gjelder alle deltagerne). I denne situasjonen er det grunnlag for en slik spøk fordi Kåre heller ikke skriver *likevel* riktig på sitt andre forsøk.

Også i det andre eksemplet er det Jonas som kommenterer en annen deltagers språkbruk. Her uttrykker Jonas lett irritasjon over Markus sin tendens til å skrive på en måte som i CMC-litteraturen blir beskrevet som *chunking* (Tagliamonte 2016: 230, se også del 4.1.6.1). Begrepet refererer til fenomenet hvor en språkbruker deler opp det han/hun ønsker å uttrykke i flere sendinger (meldinger) etter hverandre (s.st.). Etter at Markus har skrevet fem korte meldinger etter hverandre, skriver Jonas følgende:

4262: Jonas: Monolog allahhhhh markus

Her gir Jonas et hint om at han synes Markus skriver på en litt irriterende måte, og at det går an å samle det man ønsker å uttrykke, i én eller færre meldinger. Likevel er kommentaren skrevet på en måte som gjør at den heller bør sees på som en småsarkastisk bemerkning fremfor en seriøs oppfordring om å slutte å skrive på denne måten. Det virker også som Markus opplever Jonas' melding slik siden han svarer med en enda mer intensivert chunking:

4267: Markus: Maten på øya

4268: Markus: Karakteeeeeer

4267: Markus: 1

Markus' meldinger ovenfor er bare starten på en lengre chunkingsekvens hvor han legger ut om hvor dårlig han synes maten på Øya-festivalen var. Markus deler ofte opp innholdet i flere meldinger, men i utdraget ovenfor er chunkingen tatt til et nytt nivå. Derfor blir det naturlig å se på chunkingen ovenfor som et forsøk på å fleipe med Jonas' metaspråklige kommentar. Vi kan si at Markus her bedriver en form for refleksiv stilisering i den forstand at chunkingen overdrives.

Eksemplene jeg har vist her vedrørende metaspråklige kommentarer, representerer altså unntakene i materialet. Kommentarer om andres språkbruk er nærmest fraværende. I den grad

de forekommer, virker de å være humoristisk motiverte og kan ikke sees på som seriøse kommentarer om språkbruken i gruppechatten. Dette vitner om et svært liberalt språklig normfelt. Mer spesifikt er det interessant at det ikke finnes noen metaspråklige kommentarer om de språklige trekkene jeg har analysert i dette prosjektet.

At metaspråklige kommentarer er så fraværende som de er i praksisfellesskapet, står i sterk kontrast til Stæhrs (2014) funn. Blant de danske minoritetsungdommene var slike kommentarer viktige for å regulere språkbruken, både i forbindelse med standardspråklige ortografiske regler og de vennegruppegenererte normene. Blant ungdommene i studien bidro slike kommentarer med andre ord sterkt til at avhandlingen konkluderer med at sosiale nettverkssider ikke er uregulerte ortografiske rom (Stæhr 2014: 181), og at språklig og sosial normativitet er organisert på flere nivåer. At metaspråklige kommentarer er lite representert i mitt materiale, betyr likevel ikke at språkbruken i praksisfellesskapet er helt uregulert, noe jeg kommer tilbake til i del 4.2.3. Lite metapragmatisk normativitet kan sees på som en del av det vennegruppegenererte normfeltet i seg selv. Med dette mener jeg at det virker å være en konsensus om at (seriøse) metaspråklige kommentarer ville blitt oppfattet som pirkete og unødvendig av deltagerne. Denne konsensusen er også en tydelig norm som gjenspeiler deltageres sosiale (og i varierende grad personlige) identitet også utenfor nettet.

4.2.2 Talespråksnær skrift

I del 2.3 så jeg på ulike syn i litteraturen om forholdet mellom tale, skrift og CMC. Jeg har nevnt at jeg ikke ser på CMC som et eget medium, men som en bevegelig hybrid som beveger seg langs et kontinuum. Her skal jeg ta opp tråden fra teorikapitlet og se nærmere på hvilke fellestrekk materialet mitt har med de to kommunikasjonsmediene. I del 2.3 viste jeg til Lillis' oversikt over etablerte forestillinger om typiske trekk ved tale og skrift, som er gjengitt under:

Tale	Skrift
Flyktig	Permanent
Multimodal	Monomodal
Uformell	Formell
Kompleks grammatikk	Høy leksikalsk tetthet
Lokal	Fjernt
Kontekstavhengig	Kontekstuavhengig
Dialogisk	Monologisk
Involvert	Frakoblet
Personlig	Upersonlig

Tabell 11: Oppfatninger om typiske trekk ved tale og skrift (Lillis 2013: 9). Min oversettelse.

Jeg har nevnt at jeg strukturelt sett regner CMC som skrift. Hvis vi ser på Lillis' (2013:9) tabell på nytt, er det imidlertid tydelig at språkbruken i praksisfellesskapet kan sies å inneholde mange av trekkene som listes opp som typiske for tale. Som nevnt bygger mange av ressursene deltagerne bruker opp under en uformell og talespråksnær stil. Termen *uformell* representerer en av motsetningene i tabell 11. Det er liten tvil om at den språklige stilen er mer uformell enn tradisjonelle former for skrift. Mens *uformell* representerer en av motsetningene, er det mer uklart hva *talespråksnær* refererer til. For å utdype dette kan vi se nærmere på noen av trekkene som er listet opp som typiske for tale.

Som jeg har vært inne på, må språket i gruppechatten i stor grad sees i lys av deltageres relasjoner til hverandre. Felles referanserammer bidrar til at språkbruken i praksisfellesskapet i større grad enn det som ofte oppfattes som typisk for skrift, er kontekstavhengig. Mange av de språklige trekkene brukes i kommunikasjon mellom deltagerne både i offline- og onlinesituasjoner, mens enkelte kan sees på som mer spesifikke for onlinekonteksten gruppechatten utgjør. Med talespråksnær har jeg i hovedsak ment nærhet til språket som brukes i kommunikasjon *mellom deltagerne* i talesituasjoner. Derfor er det grunn til å hevde at samtalestilen i praksisfellesskapet også er mer uformell enn mange muntlige samtalsituasjoner utenfor nettet. Eksempelvis vil det å rope ut *Omigåååå* eller bruke slangformer som *serr* fremstå som et kraftig normbrudd i mange samtalsituasjoner offline.

Jeg har også vist at normfeltet i praksisfellesskapet er liberalt, noe jeg vier ytterligere oppmerksomhet i del 4.2.3. Dette gir rom for at de ulike deltagerne kan uttrykke sin personlige identitet. I hvor stor grad deltagerne kan sies å gi uttrykk for personligheten sin, kan likevel diskuteres. Som vi har sett, bruker deltagerne flere ressurser som bidrar til en talespråksnær stil. Flere av disse ressursene, eksempelvis emoji'er og lattervarianter, kan likevel ikke sies å erstatte ledetrådene som er tilgjengelig i kommunikasjon ansikt til ansikt

fullt ut. Samtalestilen kan dermed ikke sies å være like personlig som tilfellet er i talesituasjoner mellom deltagerne. Andre ressurser, som for eksempel innslag fra andre språk og slangkortformer, kan i større grad sies å gjenspeile deltagerens språk i talesituasjoner. Derfor kan vi slå fast at samtalestilen er langt mindre upersonlig enn det som er tilfellet for tradisjonelle former for skrift.

I og med at formålet med gruppechatten er å kommunisere med hverandre, er det også liten tvil om at språket må sees på som dialogisk. Det gir likevel mening å snakke om grader av hvor dialogisk språkbruken i praksisfellesskapet er. Språket i praksisfellesskapet kan sees på som mer dialogisk enn det som er tilfellet i noen former for CMC. Mitt materiale fremstår eksempelvis mer dialogisk enn Evjens (2011), noe som ser ut til å henge sammen med formålet med kommunikasjonen og hvem det kommuniseres med. Innleggene Evjen studerte, var hovedsakelig innlegg i en bestemt sak, noe som stiller høyere krav til saklighet. Innleggene kunne også leses av et langt større publikum, noe som stiller andre krav til språkbruken når det gjelder å gjøre seg forstått, enn det som er tilfellet i praksisfellesskapet. Samtalesituasjonene i Evjens prosjekt var i tillegg klart asynkrone, noe som førte til at mange av innleggene i materialet hennes var mye lengre og fremsto som mer monologiske enn det som er det klare mønstret i mitt materiale.

Hvis vi sammenligner materialet mitt med typiske samtalesituasjoner innenfor direkte meldingstjenester, fremstår det totalt sett mindre dialogisk. Utdraget under er hentet fra et lengre utdrag hos Tagliamonte (2006: 213). Det er tilfeldig plukket ut fra korpuset *Toronto Instant Messaging Corpus (TIMC)* for å illustrere en typisk samtale i direkte meldingstjenester.

- a. [044] hey cassandra, sorry to bother you, i have a question
- b. [5] fire away
- c. [044] ok, i forgot to bring home my homework folder, which has the physics questions we did last class. i'm just wondering -waht question did we get up to on monday? cuase i;m gonna finish that now
- d. [044] i just can't remember were we got up to
- e. [5] kk, one sec
- f. [044] thank you so much! sorry . . .

Her ser vi et eksempel på en synkron samtalesituasjon hvor begge deltagerne er pålogget samtidig. Samtalesituasjonen i dette eksemplet ligner mer på en samtale ansikt til ansikt enn det som er hovedmønsteret i mitt materiale. Poenget med å vise dette eksemplet er å nyansere bildet av hvor dialogisk samtalestilen i gruppa er, noe som igjen bidrar til å nyansere hvor like samtalesituasjonene mellom deltagerne på og utenfor nettet er.

4.2.3 Normfeltet

I teorikapitlet introduserte jeg begrepet *vennegruppegenererte normer* som ble definert som ”modeller for social og sproglig handlen der bliver opfattet som ’normale’ for en gruppe eller en del af befolkningen” (Stæhr 2015: 156). Vi har sett at både brudd med skriftspråknormalen og en tydeligere orientering mot denne blir oppfattet som normalt innenfor konteksten gruppechatten utgjør. Vi kan si at det er konsensus mellom deltagerne om at stor språklig variasjon er tillatt så fremt meningsinnholdet bevares. Også når det gjelder bruken av ressurser som uttrykker økonomisering, ekspressivitet og understreking ser vi at normfeltet i praksisfellesskapet tillater stor variasjon.

Nøkkelen til å forstå hvorfor normene i praksisfellesskapet kan være så liberale som de er, ligger i å se sammenhengene med deltageres relasjoner offline. Gruppechatten utfolder seg i et sosialt rom der fortolkningsrammene blant annet er basert på felles pragmatisk kunnskap om hvem avsenderne er og felles bakgrunnskunnskap om temaene det kommuniseres om. Dette må sees på som en forutsetning for at normfeltet kan være så liberalt som det er. Slik kunnskap kan imidlertid også være tilgjengelig i andre, mer formelle kontekster. Dermed blir de vennskapelige relasjonene sentrale for å forstå det liberale normfeltet.

De vennskapelige relasjonene forklarer hvorfor normfeltet *kan* være liberalt. Det forklarer imidlertid ikke hvorfor det er det. Som nevnt viser Stæhrs (2014) forskning på danske ungdommer at normfeltet var mer regulert, til tross for relasjoner basert på vennskap. Det er utfordrende å gi de vennegruppegenererte normene i praksisfellesskapet tydelige merkelapper, slik som for eksempel *gatespråk* i Stæhrs (2014) studie. Den nevnte konsensusen om at det meste er lov språklig sett så lenge meningsinnholdet bevares, kan imidlertid sees på som en slik vennegruppegenerert norm.

Det er imidlertid grunn til å nyansere bildet av hvor liberalt det vennegruppegenererte normfeltet i praksisfellesskapet er. I denne sammenhengen blir identitetsbegrepet relevant. Det er tydelig å se at deltagerne identifiserer seg med hverandre. På et plan er dette tydelig med tanke på samtaleemnene i praksisfellesskapet. Det virker å være en tydelig konsensus om at noen temaer egner seg i dette forumet mens andre temaer ikke gjør det. De temaene som egner seg, ser ut til å være interesser som (majoriteten av) deltagerne har til felles. Eksempelvis diskuteres så å si aldri politikk, noe som ser ut til å ha sammenheng med at dette temaet ikke interesserer majoriteten av deltagerne i nevneverdig grad. Det virker også å være konsensus om at gruppechatten ikke er det riktige forumet for å snakke om mellommenneskelige forhold og følelser. Å ytre seg om visse typer innhold vil med andre ord oppfattes som et brudd med normfeltet i praksisfellesskapet.

I tillegg til å bruke ressurser som uttrykker den personlige identiteten til de ulike deltagerne, benyttes også stilistiske trekk som tydeliggjør den sosiale identiteten. Deltagerne identifiserer seg med andre ord med hverandre også språklig sett. Dette kommer tydeligst til uttrykk gjennom bruken av slangkortformer og sportsrelaterte forkortelser, samt gjennom de leksikalske innslagene fra andre språk. Selv om språkbruken til enkelte deltagere i større grad enn andre kan assosieres med ulike ressurser, er det ikke slik at enkelte tar direkte avstand fra dem. Som jeg var inne på i teorikapitlet, innebærer det å identifisere seg med et fellesskap samtidig å ta avstand fra andre. Språklig sett innebærer dette at visse stilistiske trekk som forbindes med fellesskapet brukes, mens andre trekk som forbindes med andre fellesskap, ikke gjør det.

Et funn som tydeliggjør at deltagerne identifiserer seg med hverandre, er den utstrakte bruken av den pragmatiske artikkelen *ass*. Dette er et stilistisk trekk alle deltagerne benytter flere ganger i materialet. Bruken av denne kortformen blir med andre ord oppfattet som normal og kan derfor sies å være en ressurs som passer inn i normfeltet i praksisfellesskapet. At eksempelvis *ass* oppfattes som normalt og fremstår som en sosial identitetsmarkør, innebærer at andre former regnes som mindre normale og dermed i større grad tas avstand fra. Dette blir tydelig hvis vi ser på et eksempel fra Hasund (2006a: 38, mine uthevinger). Utdrag under er fra en lengre samtalesekvens (offline), mellom tre 15-16 år gamle tenåringsjenter:

15. Thea: Kan jeg si noe til dere som er ganske personlig egentlig?

16. Katrine: [Ja.]

17. Viktoria: [Ja.]

18. Thea: for at, nå må dere skjønne meg rett **lissom**,

19. Viktoria: M-m.

20. Thea: skjønn meg rett [som]

21. Katrine: [Misforstå] meg rett [**lissom**.]

Utdraget ovenfor skiller seg kraftig fra mitt materiale. Dette gjelder både tematisk, i form av at det samtales om personlige temaer, men også stilistisk. I melding 18 og 21 brukes *lissom*. Dette er et stilistisk trekk som ikke er representert i mitt materiale. At *lissom* brukes av to av samtalepartnerne i utdraget ovenfor, indikerer at denne ressursen hører hjemme i jentenes normfelt. Å bruke dette ordet ville imidlertid blitt oppfattet som et stilistisk brudd med normene i praksisfellesskapet. Dette bidrar videre til å nyansere bildet av hvor liberalt normfeltet i praksisfeltet er.

Det virker også som deltagerne til dels distanserer seg fra trekk som ofte blir betraktet som typiske for språket i chatter. Eksempelvis brukes varianter av *lol* seks ganger, hvorav fem av dem er skrevet av samme deltager. Initialordet *omg* er som nevnt ikke representert, i likhet med ytterst få av forkortelsene Lie (2011a: 49) lister opp som typiske for sms og chat. Han skriver at former som *IC (I see)*, *CU (see you)*, *CUL8R (see you later)* eller lignende representerer en konvensjonalisert norm for mange. Det kan være at Lie (2011a) har rett i dette, men det gjelder i alle fall ikke for deltagerne i praksisfellesskapet. Videre skriver Lie (2011a: 49–50) at former som *gid* for *glad i deg* og *kok* for *kos og klem* er eksempler på former som har ”blitt faste formularer som er blitt en del av det standardiserte vokabularet i sms og chat”. Etter mitt syn er dette en for stereotypisk beskrivelse som overhodet ikke passer for å beskrive språkbruken i praksisfellesskapet. Personlig har jeg, som er en gjennomsnittlig aktiv bruker av både sms og chat, aldri hørt om formen *kok* tidligere.

Deltagerne bruker konsekvent ikke former som *gid* og *kok*. I tillegg har vi i del 4.1.5.1 sett at deltagerne bruker svært få emoji'er som gjenspeiler hjerter, kyssemunner og lignende. At slike ressurser nesten er fraværende kan delvis sees i sammenheng med hva det kommuniseres om. Likevel er det mer naturlig å forstå dette i lys av at deltagerne er eldre enn det som ofte blir trukket frem som typiske brukere av slike (eller lignende) trekk (Tagliamonte 2016), og derfor ønsker å distansere seg fra denne aldersgruppen. Det er også grunn til å anta at former som

gid og *kok*, samt emojier som gjenspeiler hjerter og kyssemunner, muligens er vanligst i kommunikasjon mellom jenter i ungdomsalderen.

Kapittel 5 Avslutning

5.1 Oppsummering i lys av problemstillingen

Oppgavens todelte problemstilling, er altså følgende: *Hva karakteriserer samtalestilen i praksisfellesskapet av unge menn som denne gruppechatten på Facebook utgjør, og hvordan bygger denne samtalestilen opp under gruppe chattens sosiale funksjon?* Disse spørsmålene har som vi har sett, nokså komplekse svar. I denne oppgaven har jeg vist at språkbruken i praksisfellesskapet er variert. Deltagerne bruker ulike stilistiske ressurser med forskjellige intensjoner. Jeg har vist at en viktig motivasjon for deltagerne er å uttrykke seg økonomisk. Jeg har også vist at deltagerne benytter stilistiske trekk for å gi uttrykk for ekspressivitet, samt i visse tilfeller for å understreke meningsinnhold. Bruken av diskursellipser og ordforkortelser bør langt på vei kobles til et ønske om å uttrykke seg så økonomisk som mulig. Bruken av emojier kan til dels også kobles til økonomiseringshensyn, selv om denne ressursen primært bygger opp under en ekspressiv og understrekende stil. Bruken av ekspressiv ortografi samt emotive og imitative intereksjoner må også i høy grad sies å bidra til denne ekspressive stilen. I flere tilfeller kan et språklig trekk være uttrykk for flere kommunikative hensyn eller ønsker hos deltagerne. Intensjonene trenger altså ikke å gå på bekostning av hverandre, selv om ekspressivitet i visse tilfeller trumfer økonomiseringshensyn. De ekspressive skrivemåtene av det engelske uttrykket *oh my God* er et godt eksempel på det sistnevnte, i tillegg til den utstrakte bruken av den pragmatiske partikkelen *ass*.

De ulike stilistiske ressursene som brukes, bygger opp under at praksisfellesskapets språklige stil må betraktes som uformell hvis vi sammenligner materialet med tradisjonelle former for skrift. Mange av de språklige trekkene, i alle de etablerte kategoriene, ville vært upassende å bruke i mer formelle skriftlige kontekster. Jeg har også brukt termen *talespråksnær* for å karakterisere samtalestilen i gruppechatten. Med dette har jeg i hovedsak ment at mange av de stilistiske ressursene som benyttes må sees i lys av deltagerens språkbruk i kommunikasjon med hverandre utenfor nettet. Dette skyldes at også talespråk er svært variert (se del 2.3). Flere av de stilistiske ressursene må sees på som upassende også i en del talesituasjoner. Stilen kan derfor også sees på som uformell i forhold til mange muntlige samtaler i andre kontekster og fremstår derfor som svært kontekstuell. Jeg har også vist at noen av de stilistiske ressursene kan sies å gjenspeile språkbruken mellom deltagerne utenfor nettet mer

direkte enn andre (eksempelvis engelske innslag, slangkortformer og Ivars dialektbruk). Andre trekk må i større grad forstås som ekvivalenter til ressurser som kun er tilgjengelige i talesituasjoner (eksempelvis emoji'er og lattervarianter). Likevel er det tydelig at bruken av de fleste trekkene, med unntak av liten forbokstav i egennavn og enkelte ordforkortelser, bygger opp under den mer overordnede beskrivelsen *talespråksnær*. Vi har imidlertid sett at materialet totalt sett fremstår som mindre dialogisk enn tilfellet er i typisk synkrone samtalesituasjoner, noe som til en viss grad bidrar til å nyansere bildet av hvor talespråksnær språkbruken i praksisfellesskapet er.

Som vist bryter deltagerne i mange tilfeller med rettskrivingsnormalen. Dette virker å være uproblematisk da slike standardortografiske avvik ikke er gjenstand for metaspråklige kommentarer (med ett, humoristisk motivert, unntak). Fraværet av metaspråklige kommentarer til brudd på rettskrivingsnormalen, samt bruddene i seg selv, peker i retning av at det vennegruppegenererte normfeltet i praksisfellesskapet i stor grad er uregulert og liberalt i forholdet til standardortografien. Videre har jeg vist at språkbruken i stor grad virker å være regulert ut ifra om meldingene er forståelige eller ikke.

Likevel er ikke praksisfellesskapets normfelt *helt* uregulert fordi bruken av visse stilistiske ressurser ville brutt med det som anses som normal språkbruk for deltagerne i praksisfellesskapet. Flere av de stilistiske ressursene som brukes reflekterer altså den sosiale identiteten til deltagerne, noe som påvirker de stilistiske valgene. Vennegruppegenererte normer regulerer altså til en viss grad praksisfellesskapets språklige stil. Selv om praksisfellesskapet ikke kan sees på som et totalt uregulert ortografisk rom, er det liten tvil om at det er mindre regulert enn hos de danske ungdommene i Stæhrs (2014) studie. Forskjellen mellom mitt prosjekt og Stæhrs (2014) studie på dette punktet, er et aspekt som viser viktigheten av å forstå CMC som et svært heterogent, variert og kontekstuelet fenomen. Det at normfeltet har påvirkning på hvilke stilistiske ressurser som brukes og ikke brukes, kommer også til uttrykk utenfor nettet. Derfor kan vi si at normfeltet online og offline i stor grad er overlappende.

Bruken av enkelte stilistiske ressurser vil muligens kunne sies å kjennetegne praksisfellesskapet spesielt. Likevel er hovedinntrykket at mange av dem også er naturlige å bruke for en del personer uten tilknytning til praksisfellesskapet. Bruken av slang, leksikalske innslag fra engelsk, bruk av sportsrelaterte forkortelser etc. kan i mange tilfeller ikke sees på

som gruppespesifikke. Eksempelvis bidrar sportsrelaterte forkortelser til et effektivt språk om felles interesser – et språk som altså brukes av personer og grupper også utenfor praksisfellesskapet. Det er altså få indikasjoner på at stilen er ”unormal” i forhold til andre personer eller grupper med lignende sosiale profiler. Derfor er det grunn til å tro at innsiktene fra denne avhandlingen kan ha overføringsverdi til språkbruk i bestemte kontekster hos personer og grupper med lignende sosiale profiler som deltagerne i praksisfellesskapet. Likevel kommer personlig og sosial identitet tydelig til uttrykk i gruppechatten. Kombinasjonen av de ulike stilistiske trekkene som benyttes, bidrar til en samtalestil som har klare sosiale funksjoner. Den ekspressive ortografien uttrykker ofte engasjement. Slangkortformer og kallenavn fungerer som en sentral del av en sjargong som igjen bidrar til fellesskapsfølelse og gruppetilhørighet. Den relativt utstrakte bruken av lattervarianter gjenspeiler en humoristisk tone. Kombinasjonen av disse stilistiske ressursene bygger altså opp under en uformell og kameratslig sjargong som gjenspeiler det som må sies å være den overordnede sosiale funksjonen til gruppechatten – å være sosial med venner på en uformell måte.

Det er altså mange fellestrekk mellom både språkbruken og det sosiale livet på og utenfor nettet. En naturlig slutning blir at språkbruken online og offline overordnet sett bør sees på som ekvivalenter i forhold til hverandre. Språkbruken på og utenfor nettet bør sees på som like ekte, selv om den personlige og sosiale identiteten kommer til uttrykk på til dels ulike måter online og offline. Dette gir grobunn til spørsmålet om det kan være like fruktbart å snakke om at talespråket til deltagerne kan sies å være *CMC-nært*. Funnene i avhandlingen bygger opp under det utbredte synet, innenfor CMC-forskningen, om at språkbruk på og utenfor nettet bør studeres i sammenheng. I den forbindelse kunne en slik formulering vært nyttig for å sette fokus på denne sammenhengen. Formuleringen blir imidlertid problematisk fordi den signaliserer at CMC bør betraktes som et eget medium, noe vi har sett at det er gode grunner til *ikke* å gjøre.

5.2 Forslag til videre forskning

Gjennom arbeidet med dette prosjektet har jeg underveis kommet over flere temaer det kunne vært interessant å analysere nærmere. Dette har sammenheng med at avhandlingen berører mange aspekter ved språkbruken i praksisfellesskapet. De ulike analysekategoriene kunne nærmest utgjort ulike mastergradsavhandlinger alene. En naturlig konsekvens av dette er at jeg har måttet begrense analysen av de ulike kategoriene. Jeg har allerede nevnt at det kunne vært interessant å undersøke bruken av *ass* hos Emil og Ivar i andre kontekster både online og offline. Det å fokusere på en bestemt ressurs kunne på flere måter vært hensiktsmessig. Da kunne jeg i større grad diskutert flere relevante aspekter ved bruken av den aktuelle ressursen.

Avgrensingene jeg har gjort med tanke på de etablerte analysekategoriene i denne oppgaven, er én av mange mulige tilnærminger. Språkbruken inneholder flere interessante stilistiske trekk enn de jeg har analysert. Det kunne eksempelvis, som nevnt, vært interessant å utforske fenomenet slang utover kortformene som er analysert i oppgaven, siden materialet er egnet for en analyse av slike former.

Videre kunne det vært spennende å utforske forskjeller mellom dialektbruk på og utenfor nettet hos enkeltpersoner. Å eksempelvis sammenligne Ivars meldinger i praksisfellesskapet med opptak av talespråket hans, kunne bidratt med mer presis informasjon om forskjellene mellom dialektbruk på og utenfor nettet. Her kunne det ha vært minst like interessant å ta utgangspunkt i en av deltagerne fra Oslo. Eksempelvis viser Språkrådets undersøkelse, referert til i del 1.3, at kun 16 prosent av personer fra Oslo skriver på dialekt. I materialet mitt er likevel dialektale trekk, på ulike måter og i varierende grad, representert i meldingene produsert av alle de syv deltagerne fra Oslo. Hvis man hadde spurt disse deltagerne om de skriver på dialekt i sosiale medier, ville de mest sannsynlig sagt nei fordi den folkelige oppfatningen av hva dialekt er, ofte bryter med den faglige. En slik tilnærming kunne bidratt med dypere og mer nyansert kunnskap om oslofolks bruk av dialektale trekk på nettet.

I denne avhandlingen handler mye av kommunikasjonen som nevnt om sport, primært fotball. Dersom jeg hadde hatt tilgang på et annet materiale som var mer variert temamessig, ville det vært interessant å undersøke i hvilken grad bruken av de stilistiske trekkene varierer ut fra temaet det kommuniseres om.

I del 4.2.3 viste jeg til noen stilistiske ressurser som jeg antar brukes mest av jenter i ungdomsalderen (*gid, kok*). Her viste jeg også et kort utdrag fra en muntlig samtalesekvens mellom tre tenåringsjenter. Som vi så, var stilen der på flere måter annerledes enn i praksisfellesskapet, blant annet ved at formen *lissom* ble brukt. Selv om disse tre jentene var yngre enn deltagerne i dette prosjektet, er det grunn til å anta at det finnes stilistisk variasjon mellom kjønn. I den forbindelse kunne det vært interessant å eksempelvis ta utgangspunkt i funnene fra dette prosjektet, og sammenlignet det med bruken av stilistiske trekk i et praksisfellesskap bestående av kvinner (helst i samme aldersgruppe). Et slikt komparativt perspektiv ville kunne bidratt med nyttig informasjon om på hvilke måter unge menn og kvinner bruker stilistiske ressurser ulikt. I forbindelse med flere av forslagene til videre forskning, også i forbindelse med et slikt komparativt prosjekt, ville det vært hensiktsmessig å få tilgang til informantenes vurderinger av og uttalelser om sin egen språkbruk.

Gjennom disse forslagene forsøker jeg på ingen måte å tone ned viktigheten av å studere talespråk – de må heller forstås som et forsøk på å oppjustere viktigheten av ”skriftspråkssosiolingvistikk” (se Sandøy 2005) og nettet som forskningsarena, mye på grunn av sammenhengene mellom språket på og utenfor nettet. I takt med den digitale og teknologiske utviklingen har skriftlighet blitt en viktigere del av menneskers kommunikasjon og sosiale liv – spesielt for unge mennesker. Forskning på unge nordmenns språkbruk på nettet kan bidra med generell kunnskap om språkutvikling – en utvikling som går hurtigere enn før, mye på grunn av internett. Nettet gir oss nye muligheter til å kommunisere med mennesker på tross av store geografiske avstander i både tid og rom, noe som fører til at vi blir eksponert for nye impulser – deriblant språklige. Man kan like eller ikke like denne utviklingen, men den bør ikke ignoreres i forskningssammenheng, slik den i stor grad har blitt i Norge.

For mange, ikke bare ungdommer, er ordet *chat* like dagligdags som *telefon*. Likevel står det som jeg har påpekt i en fotnote, ikke oppført i *Bokmålsordboka*. Det kan virke som en bagatell, men er etter mitt syn en skremmende indikasjon. Slike eksempler indikerer at avstanden mellom skriftspråknormalen og faktisk ”usus” (Sandøy 2005) i mange tilfeller er for stor, noe som er uheldig – ikke minst i pedagogisk øyemed. Ved å i større grad ta steget ut på internett vil forskere kunne bidra med økt kunnskap om det skriftlige språket som produseres på nettet – kunnskap som blant annet lærere vil kunne nyte godt av for å forstå elevene sine.

Selv om språkbruken som er gjenstand for oppmerksomhet i denne studien er kontekstuell, er den langt fra marginal. I dette ligger viktige innsikter av generell verdi. På et mer overordnet nivå viser avhandlingen at mye av den stilistiske praksisen i en gruppechat på Facebook, er direkte feil ifølge vedtatte standardspråksnormer. Disse feilene representerer samtidig grunnleggende riktig språkbruk i gruppechattens langt på vei vennegruppegenererte normfelt. At slike stilistiske ressurser – som vi vet har lav anseelse i mange sammenhenger – støtter opp om sosial funksjon, handler utelukkende om *sosiolingvistisk kompetanse* blant språkbrukerne som kontinuerlig er involvert i å utvikle og forhandle frem denne forbindelsen i sin daglige ”usus”.

Litteraturliste

- Akselberg, Gunnstein 2008: "Talevariasjon i Noreg". I Mæhlum, Brit, Gunnstein Akselberg, Unn Røyneland & Helge Sandøy. *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistikk*. 2. utgave. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. 149–166.
- Akselberg, Gunnstein & Brit Mæhlum 2008: "Sosiolingvistisk metode". Mæhlum, Brit, Gunnstein Akselberg, Unn Røyneland & Helge Sandøy. *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistikk*. 2. utgave. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. 73–88.
- Androutsopoulos, Jannis 2006: "Introduction: Sociolinguistics and computer-mediated communication". *Journal of Sociolinguistics* 10/4, 2006. 419–438.
- Androutsopoulos, Jannis 2014: "Computer-mediated Communication and Linguistic Landscapes". I Hazen, Kirk & Janet Holmes (red.). *Research Methods in Sociolinguistics: A Practical Guide*. Oxford, Malden MA: Wiley Blackwell. 74–90.
- Androutsopoulos, Jannis & Gurly Schmidt 2002: "SMS-Kommunikation: Ethnografische Gattungsanalyse am Beispiel einer Kleingruppe". *Zeitschrift für Angewandte Linguistik* 36, 49–80. Oppgaven siterer en preprint-utgave av denne artikkelen datert 5. september 2001 og som er lastet ned fra:
https://jannisandroutsopoulos.files.wordpress.com/2009/09/sms_zfal_36.pdf.
- Androutsopoulos, Jannis & Evelyn Zieger 2004: "Exploring language variation on the Internet: Regional speech in a chat community". I Gunnarson, Britt-Louise, Lena Bergström, Gerd Eklund, Staffan Fridell, Lise H. Hansen, Angela Karstadt et al. (red.). *Language Variation in Europe: Papers from the Second International Conference on Language Variation in Europe, ICLaVE2*, Vol. 2. Uppsala: Uppsala University Press. 99–111.
- Angouri, Jo 2016: "Online communities and communities of practice". I Georgakopoulou, Alexandra & Tereza Spilioti (red.). *The Routledge Handbook of Language and Digital Communication*. London: Routledge. 323–338.
- Bokmålsordboka: <http://ordbok.uib.no>
- Bolander, Brook & Locher, Miriam A 2014: "Doing sociolinguistic research on computer-mediated data: A review of four methodological issues". *Discourse, Context & Media*, 3 (2014). 14–26.
- Bugge, Edit 2010: "Foreldrebakgrunn som utvalgs-kriterium og sosial variabel i norsk sosiolingvistikk". *Maal og Minne* 2. 2010. 79–101.
- Bucholtz, Mary & Kira Hall 2005: "Identity and Interaction: a Sociocultural Linguistic approach" *Discourse Studies* 7(4–5): 585–614.
- Coupland, Nicolas. 2014. Social Context, Style, and Identity in Sociolinguistics. I Holmes, Janet & Kirk Hazen (red.): *Research Methods in Sociolinguistics. A Practical Guide*. Oxford, Malden MA: Wiley Blackwell. 290–303.

- Crystal, David 2001: *Language and the Internet*. Cambridge, U.K. Cambridge University Press.
- Crystal, David 2011: *Internet Linguistics. A student guide*. London. Routledge. 2011.
- Danesi, Marcel: 2017: *The Semiotics of Emoji. The Rise of Visual Language in the Age of the Internet*. London, NY: Bloomsbury Academic.
- Eckert, Penelope 2000: *Linguistic Variation as Social Practice. The Linguistic Construction of Identity in Belten High*. Oxford. Blackwell Publishers.
- Eckert, Penelope 2012: "Three waves of variation study: The emergence of meaning in the study of variation". *Annual Review of Anthropology*, 41. 87–100
- Evjen, Liv Ragnhild 2011: *Æ sitt med klump i halsen når æ skriv det her. Dialekt i skriftspråket i debattforum knytt til tre norske nettaviser*. Mastergradsoppgave i nordisk språk. Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning. Universitetet i Tromsø.
- Faarlund, Jan Terje, Svein Lie & Kjell Ivar Vannebo 1997: *Norsk referansegramatikk*. Oslo. Universitetsforlaget.
- Georgakopoulou, Alexandra 2011: "Computer-mediated communication". I Östman, Jan-Ola, Verschueren, Jef (red.). *Pragmatics in Practice*. John Benjamins Publishing Company. 93–110.
- Hanssen, Eskil 2010: *Dialekter i Norge*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hasund, Ingrid Kristine 2006a: *Ungdomsspråk*. Bergen. Fagbokforlaget. Landslaget for Norskundervisning (LNU).
- Hasund, Ingrid Kristine 2006b: *Slang*. Oslo. Kunnskapsforlaget.
- Herring, Susan C. 2004: "Computer-Mediated Discourse Analysis: An Approach to Researching Online Behavior". I Barab, Sasha, Rob Kling & James H. Gray (red.). *Designing for Virtual Communities in the Service of Learning*. New York: Cambridge University Press. 338–376. Oppgaven siterer en preprint-utgave av denne artikkelen som er lastet ned fra: <http://ella.slis.indiana.edu/%7Eherring/cmda.pdf>.
- Hård af Segerstad, Ylva 2002: *Use and Adaption of Written Language to the Conditions of Computer-Mediated Communication*. Doktorgradsavhandling. Department of Linguistics, Göteborg University.
- Hård af Segerstad, Ylva 2003: "Språket i SMS – en translingvistisk dragqueen?" *Gränser – Humanistdagboken 2003*. Göteborgs universitet: Institutionen för lingvistik. 119–138
- Johannesen, Ole-Jørgen 1997: "Ordlaging". Rønhovd, Jarle (red.). *Norsk morfologi*. Oslo. Gyldendal. 2. utgave. 136–167.

- Johannessen, Maria Boer. 2016: Om bruk og brukarar av *ass* i Noreg og Oslo. Innlegg på SONE-konferansen, MultiLing/UiO, 22. april 2016.
- Kralj Novak, Petra, Jasmina Smailović, Borut Sluban & Igor Mozetič 2015: "Sentiment of Emojis". Perc, Matjaz (red.). *PLoS ONE* 10 (12): e0144296. doi:10.1371/journal.pone.0144296.
- Lie, Svein 2011a: *Det digitale språket*. Ling forlag. Oslo. 2011
- Lie, Svein 2011b: *Norsk morfologi*. 2. utgave. Ling forlag. Oslo. 2011.
- Lillis, Theresa 2013: *The Sociolinguistics of Writing*. Edinburgh. Edinburgh University Press.
- Lüders, Marika 2015: "Researching social media: Confidentiality, anonymity and reconstructing online practices". I Fosshem, Hallvard & Helene Ingierd (red.). *Internet research ethics*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. 77–121.
- Myers-Scotton, Carol 1993: *Duelling Languages. Grammatical Structure in Codeswitching*. Oxford: Clarendon Press. 1993.
- Mæhlum, Brit 2008a: "Språk og identitet". I Mæhlum, Brit, Gunnstein Akselberg, Unn Røyneland & Helge Sandøy. *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistik*. 2. utgave. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. 105–126.
- Mæhlum, Brit 2008b: "Normer". I Mæhlum, Brit, Gunnstein Akselberg, Unn Røyneland & Helge Sandøy. *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistik*. 2. utgave. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. 89–104.
- NESH= Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora 2014: "Etiske retningslinjer for forskning på Internett". Lastet ned fra etikkom.no: <https://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett.pdf>
- NRK 2017: "Emojis er språkets kjønnssykdom". Publisert 11.02.2017. Lastet ned 15.05.2017 fra: https://www.nrk.no/kultur/_-emojis-er-sprakets-kjonnssykdom-1.13371551
- Nygård, Mari 2016: "Talespråkssyntaks: en analyse av norske diskursellipser". *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*. Årgang 34. 2016. 5–24.
- Oxford Dictionaries: <https://www.oxforddictionaries.com>
- Rotevatn, Audhild Gregoriusdotter 2014: *Språk i spagaten. Facebook-språket. Om normert språk og dialekt blant vestlandselevar*. Masteroppgave i nynorsk skriftkultur. Høgskulen i Volda.
- Røyneland, Unn 2008: "Språk og dialekt". I Mæhlum, Brit, Gunnstein Akselberg, Unn Røyneland & Helge Sandøy. *Språkmøte. Innføring i sosiolingvistik*. 2. utgave. Cappelen Damm Akademisk. 15–34.

- Sandøy, Helge. 2005: "Frå 'en levende organisme' til språklig 'usus'". I Alhaug, Gulbrand, Endre Mørck & Aud-Kirsti Pedersen (red.): *Mot rikare mål å trå. Festskrift til Tove Bull*. Oslo: Novus. 93–106.
- Schnoebelen, Tyler 2012: "Do You Smile with Your Nose? Stylistic Variation in Twitter Emoticons". *University of Pennsylvania Working Papers in Linguistics*, Volume 18.2, 2012. 115–125.
- Skog, Berit 2009: "Språket på Facebook". *Språknytt* 1/2009. 23–25.
- Språkrådet 2017: "Sterk språkinteresse blant nordmenn". Publisert 21.02.2017. Lastet ned 13.05.2017 fra: <http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/hva-skjer/Aktuelt/2017/sterk-sprakinteresse-blant-nordmenn/>
- Swann, Joan, Ana Deumert, Theresa Lillis & Rajend Mesthrie 2004: *A Dictionary of Sociolinguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Stæhr, Andreas 2014: *Social media and everyday language use among Copenhagen youth*. Doktorgradsavhandling. Københavns Universitet, Det Humanistiske Fakultet.
- Stæhr, Andreas 2015: "Sociale medier og hverdagssprog". I Gregersen, Frans & Tore Kristiansen (red.) *Hvad ved vi nu – om danske talesprog?* København. Sprogforandringscentret 2015. 153–164.
- Sunde, Anne Mette 2016: "Inspect kniven i inventoryen min." Språklig praksis i et nytt domene". *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*. Årgang 34. 2016. 133–160.
- Tagliamonte, Sali 2016: *Teen Talk: The Language of Adolescents*. Cambridge: Cambridge University Press. 2016
- Aalen, Ida 2015: *Sosiale medier*. Bergen. Fagbokforlaget. 2015.

Vedlegg 1: Informasjonsskriv til informantene

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Språkbruk i sosiale medier”

Forespørselens bakgrunn og formål

Som mastergradsstudent i nordisk språkvitenskap ved UiT Norges arktiske universitet skal jeg skrive masteroppgave om språkbruk på sosiale medier.

Grunnen til at du mottar denne henvendelsen, er at jeg ønsker å benytte gruppechatten ”Swingersklubben” som utgangspunkt for prosjektet. Ytringene som skal observeres og analyseres, er de ytringene som er produsert før 20. september 2016. Det betyr at ytringene dere har produsert og produserer etter denne datoen ikke vil være gjenstand for analyse i prosjektet.

Med utgangspunkt i data fra ”[REDACTED]” vil jeg kartlegge språkbruk i en sosial gruppe på nettet og diskutere hvorfor språket brukes på denne måten.

Lagring og behandling av personopplysninger

Alle personopplysninger vil behandles konfidensielt. Med unntak av meg selv og veilederen min vil ingen andre ha tilgang til personopplysninger om deg. I selve masteroppgaven vil navn, inkludert kallenavn på nettet, og andre opplysninger som kan bidra til å identifisere deg, anonymiseres. Jeg kommer til å gjengi utdrag fra chatten i oppgaven. De som leser oppgaven vil likevel ikke være i stand til å bruke denne informasjonen til å spore personopplysninger da ”Swingersklubben” er en lukket gruppe.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 30.06.2017. Etter prosjektslutt vil datamaterialet som har vært innhentet i løpet av perioden, bli slettet.

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert. Datamateriale som er produsert av deg vil heller ikke benyttes i oppgaven ved trukket samtykke.

Dersom du har spørsmål til studien, ta kontakt med undertegnede på tlf. 40 49 44 42 / mail: lande.magnus@yahoo.com, eller veileder Åse Mette Johansen på tlf. 77 64 57 97 / 95 72 66 16 / mail: ase.mette.johansen@uit.no.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Dersom du kan tenke deg å delta, må du signere vedlagte svarslipp og returnere til lande.magnus@yahoo.com så raskt som mulig.

Takk!

Tromsø, 25. november 2016

Magnus Lande

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

-----
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Kvittering fra NSD – og prosjektvurdering

Åse Mette Johansen
Institutt for kultur, litteratur og språkvitenskap UiT Norges arktiske universitet

9019 TROMSØ

Vår dato: 18.01.2017

Vår ref: 51302 / 3 / ASF

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 25.11.2016. Meldingen gjelder prosjektet:

<i>51302</i>	<i>Språklig variasjon og normativitet i en gruppechat på nettstedet Facebook</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>UiT Norges arktiske universitet, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Åse Mette Johansen</i>
<i>Student</i>	<i>Thor Magnus Lande</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 30.06.2017, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Kjersti Haugstvedt

Amalie Statland Fantoft

Kontaktperson: Amalie Statland Fantoft tlf: 55 58 36 41

Vedlegg: Prosjektvurdering

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Kopi: Thor Magnus Lande lande.magnus@yahoo.com

INFORMASJON OG SAMTYKKE

I følge meldeskjemaet skal deltakerne i studien informeres skriftlig og muntlig om prosjektet og samtykke til deltakelse. Informasjonsskrivet er godt utformet.

DATAMATERIALETS INNHOLD

Studenten skal innhente personopplysninger fra en lukket gruppe på Facebook. Studenten er medlem i gruppen og kjenner de andre medlemmene. Ytringene som skal registreres er ytringer produsert før et gitt tidspunkt. Informantene er opplyst om tidsrommet det registreres ytringer fra.

Det skal mulig gjennomføres intervjuer også. Dersom dette blir aktuelt skal studenten sende endringsmelding til personvernombudet.

FRIVILLIGHET

Vi gjør oppmerksom på at en må være særlig oppmerksom på frivilligheten ved deltakelse når en rekrutterer fra eget nettverk.

TREDJEPERSONSOPPLYSNINGER

Det behandles enkelte opplysninger om tredjeperson. Studenten forklarer på e-post mottatt 11.01.2017, at opplysningene typisk gjelder kommentarer mellom gruppemedlemmene underveis i en fotballkamp hvor kjente fotballspillere sine involveringer blir kommentert. I tillegg er det noen tilfeller hvor det vil registreres opplysninger om felles bekjente eller venner av gruppemedlemmene. Det skal kun registreres opplysninger som er nødvendig for formålet med prosjektet. Opplysningene skal være av mindre omfang og ikke sensitive, og skal anonymiseres i publikasjon. Så fremt personvernulempen for tredjeperson reduseres på denne måten, kan prosjektleder unntas fra informasjonssplikten overfor tredjeperson, fordi det anses uforholdsmessig vanskelig å informere.

INFORMASJONSSIKKERHET

Personvernombudet legger til grunn at dere behandler alle data og personopplysninger i tråd med UiT Norges arktiske universitet sine retningslinjer for innsamling og videre behandling av forskningsdata og personopplysninger.

PUBLISERING

I selve masteroppgaven vil navn, inkludert kallenavn på nettet, og andre opplysninger som kan bidra til å identifisere informantene, anonymiseres. Likevel vil medlemmene i gruppen kunne gjenkjenne ytringene, men utenforstående vil ikke kunne identifisere informantene i publikasjonen.

PROSJEKTSLUTT OG ANONYMISERING

I informasjonsskrivet har dere opplyst om at forventet prosjektslutt er 30.06.2017. Ifølge prosjektmeldingen skal dere da anonymisere innsamlede opplysninger. Anonymisering innebærer at dere bearbeider datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjør dere ved å slette direkte personopplysninger og slette eller omskrive indirekte personopplysninger.